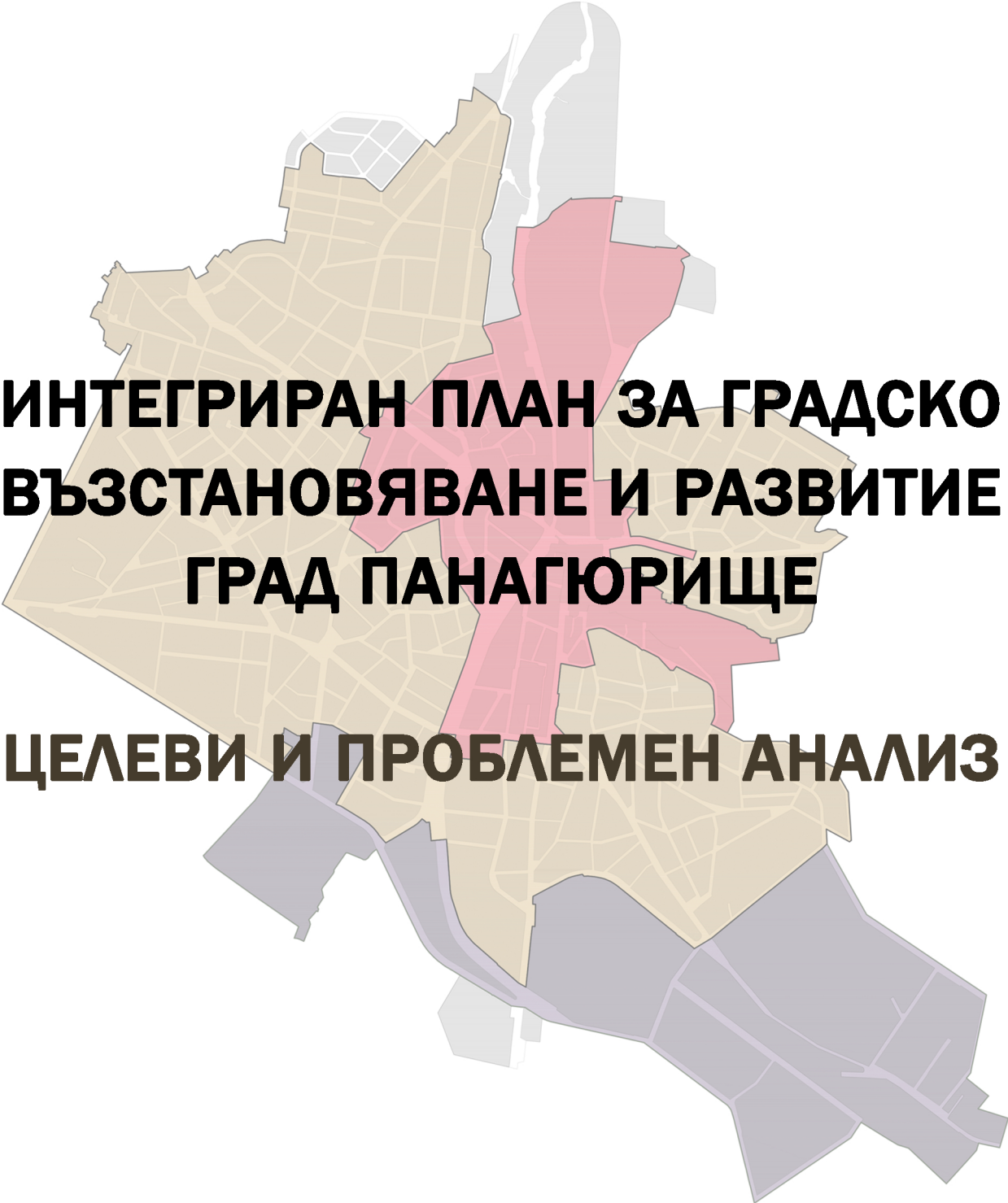

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА "РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ" 2007-2013, www.bgregio.eu
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!
Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от
държавния бюджет на Република България

ИНТЕГРИРАН ПЛАН ЗА ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ ГРАД ПАНАГЮРИЩЕ

ЦЕЛЕВИ И ПРОБЛЕМЕН АНАЛИЗ

Projects

Този документ е създаден в рамките на договор BG161PO001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие – град Панаяурище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панаяурище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ	6
1.1 Възложител. Финансираща организация	6
1.2 Изпълнител	6
1.3 Нормативна база и документи	6
1.4 Дейности в обхвата на договора	7
2. Обхват и методология на Целевия и пробелемен анализ	8
3. Обща характеристика на гр. Панагюрище	10
3.1 Място и роля на града в страната, Южния централен район, област Пазарджик и общината	10
3.2 Природогеографска характеристика на средата и зоната на пряко влияние на град Панагюрище	11
3.2.1 Релеф	11
3.2.2 Геология и хидрология	12
3.2.3 Климат	14
3.2.4 Водни ресурси	15
3.2.5 Почвени ресурси	16
3.2.6 Горски ресурси	16
3.2.7 Полезни изкопаеми	17
3.3 Кратка историческа справка	18
4. Демографска характеристика	19
4.1 Брой и структура на населението в град Панагюрище	19
4.2 Естествен прираст	22
4.3 Механичен прираст	23
4.4 Полова структура	24
4.5 Възрастова структура	25
4.6 Безработица	26
4.7 Етническа структура и вероизповедание	29
5. Икономическа характеристика, цели и възможности	29
5.1 Анализ на икономиката по отрасли	29
5.1.1 Промисленост	29
5.1.2 Селско и горско стопанство	34

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

5.1.3	Търговия и услуги	40
5.1.4	Туризм	42
5.1.5	Строителство.....	44
5.1.6	Транспорт	45
5.1.6	Транспорт	45
5.1.7	Финансов сектор	46
5.1.8	Пазар на труда	47
6.	Социална инфраструктура	50
6.1	Образователна инфраструктура	50
6.1.1	Училища.....	50
6.1.2	Детски градини.....	51
6.2	Здравеопазване.....	51
6.2.1	Доболнична медицинска помощ	51
6.2.2	Стоматологична помощ	52
6.2.3	Спешна помощ	52
6.2.4	Детско и училищно здравеопазване.....	53
6.3	Култура.....	54
6.4	Спорт.....	55
6.5	Социални дейности и услуги	56
6.7	Обществен ред и сигурност	59
7.	Културно-историческо наследство	63
8.	Околна среда - анализ на състоянието	81
8.1	Въздух	82
8.2	Води.....	88
8.2.1	Повърхностни води	88
8.2.2	Минерални води	89
8.2.3	Подземни води.....	90
8.3	Защитени територии, защитени зони и биоразнообразие.....	92
8.4	Земи и почви. Замърсяване на почвата.....	97
8.5	Отпадъци	99
8.6	Зелени зони.....	102
9.	Комуникационно-транспортна инфраструктура.....	103

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

9.1 Транспортна система.....	103
10.Инженерно-техническа инфраструктура.....	107
10.1 Водоснабдяване	107
10.2 Канализация.....	111
10.3 Енергоснабдяване.....	114
10.3.1 Телекомуникации и съобщения	114
11. Обществени центрове и паркове.....	115
12. Жилищни зони	119
13. Производствени зони.....	126
14. Планова осигуреност на територията. Анализ на стратегическата рамка	129
14.1 Планова осигуреност	129
14.2 Стратегическа рамка.....	130
15. Анализ на общественото мнение.....	139
16.Общ анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ) на град Панагюрище	154

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ДБФП	Договор за безвъзмездна финансова помощ
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
МВР	Министерство на вътрешните работи
МОСВ	Министерство на Околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие
МСП	Малки и средни предприятия
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
ОПРР	Оперативна програма „Регионално развитие“
ОПР	Общински план за развитие
ОСР	Областна стратегия за развитие
ОУП	Общ устройствен план
ПУП	Подробен устройствен план
ПЧП	Публично-частно партньорство

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

РПР	Регионален план за развитие
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
РУП	Районно управление полиция
ЮЦРП	Южен централен район за планиране
УО	Управляващ орган
КАВ	Качество на атмосферния въздух
ФПЧ	Фини прахови частици
ТБО	Твърди битови отпадъци
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият проект се реализира по договор BG161P0001/1.4-07/2010/011-U-06 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие – град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

1.1 Възложител. Финансираща организация

Възложител на проекта за Интегриран план за градско възстановяване и развитие /ИПГВР/ за периода 2013-2020г. е община Панагюрище, която е бенефициент по схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ като център на агломерационен ареал, съгласно приложение За на Оперативна програма „Регионално развитие” 2007-2013г. Схемата е в рамките на операция 1.4: "Подобряване на физическата среда и превенция на риска" и приоритетна ос 1 на ОПРР „Устойчиво и интегрирано градско развитие“.

1.2 Изпълнител

Изпълнител на обществената поръчка за изработване на Интегриран план за градско възстановяване и развитие/ИПГВР/на гр. Панагюрище е „ИНВЕСТИЦИОННО ПРОЕКТИРАНЕ“ ЕООД, съгласно сключен Договор от 12.07.2012г. с община Панагюрище, след проведен търг по Закона за обществени поръчки.

Интегрираният план за градско възстановяване и развитие ще доведе до повишаване качеството на живот в град Панагюрище чрез създаване на интегрирана планова основа за трайно подобряване на социалните, икономическите, физическите и екологичните характеристики на града с дългосрочно положително въздействие върху жителите му.

1.3 Нормативна база и документи

Всички дейности при изпълнението на обществената поръчка се изпълняват при стриктно спазване на „Методически насоки за разработване и прилагане на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие за средните, големите и много големите български градове“ на МРРБ /юли 2010 г./

Екипът се ръководи от европейските документите за интегрирано планиране и устойчиво развитие, а именно:

- Лайпцигска харта за устойчиви европейски градове/2007 г./
- Декларация от Толедо /22.06.2010/
- Стратегия „Европа 2020“

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие – град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

- Териториален дневен ред на Европейския съюз

Проектът се изпълнява в съответствие с Националната законова рамка за стратегическо планиране:

- Закон за регионалното развитие;
- Закон за устройство на територията;

Както и стратегическите документи за регионално развитие:

- Национална стратегия за регионално развитие;
- Регионален план за развитие на Южен централен район за планиране;
- Областна стратегия за развитие на Област Пазарджик;
- Общински план за развитие на Община Панагюрище;

Екипът е взел предвид и стратегическите документи за пространствено планиране и устройство на територията, а именно действащите подробни устройствени планове.

Целта на експертния колектив е да се постигне синхрон между всички стратегически планови документи за интегрирано устойчиво развитие, секторни политики, програмни документи и устройствени схеми в рамките на определените зони за въздействие.

1.4 Дейности в обхвата на договора

Изготвяне на цели и проблемен анализ на ситуацията в социално-икономически и екологичен план;

- Идентифицирани зони за въздействие, съгласно Методическите указания за разработване на ИПГВР;
- Изследване и определяне на характеристики, проблеми и потребности на зоните - физически, устройствени, функционални, структурни, социално-икономически, екологични;
- Изработване на нови /или актуализиране/ на Подробни устройствени планове /ПУП/ на зоните за въздействие;
- Преценка за необходимостта от оценка на въздействието върху околната среда (ЕО) и оценка за съвместимост (ОС), съгласно ЗООС и ЗБР и подзаконовите нормативни актове и извършване на оценка на въздействието върху околната среда и оценка за съвместимост на Подробните устройствени планове, когато е преценено като необходимо от компетентния орган;
- Изготвяне на бюджет на ИПГВР;
- Идентифициране на проектни идеи, изясняване на необходимостта от предпроектни проучвания за набелязани инвестиционни проекти;

- Конкретно определяне на заинтересовани страни и целеви групи;
- Идентифициране на партньори и потенциални инвеститори;
- Изработване на програми за реализация на проекти в отделните зони за въздействие;
- Изработване на система от индикатори за наблюдение и оценка на ИПГВР.

Интегрираният план за градско възстановяване и развитие се разработва на основата на четири взаимосвързани политики, целящи:

1. Укрепване на икономическия просперитет и пазара на труда и увеличаване на заетостта;
2. Насърчаване на равнопоставеност, социална интеграция и обновяване на градските райони;
3. Защита и подобряване на градската среда в т.ч. управление на енергийните ресурси и транспорта с цел постигане на местна и глобална устойчивост;
4. Стимулиране на добро градско управление и местно самоуправление;

2.Обхват и методология на Целевия и проблемен анализ

Основна цел на анализа е идентифициране на части от градската територия, решаването на чийто проблеми изисква да бъдат прилагани инструментите на интегрираното развитие и на първо място – на интегрираното планиране

Анализът има следното тематично съдържание, от което за всеки план се прилагат подходи на работа в зависимост от конкретните условия в общината/града

- Обща характеристика на града, общината;
- Демографски параметри и политика по човешките ресурси на ниво община, град, зона за въздействие;
- Икономическо развитие, включително инвестиционна активност;
- Социална сфера с акцент върху предоставянето на социалните услуги и проблеми на „включването“ на изолиране/маргинални социални групи;
- Културно-историческо наследство;
- Държавно управление, неправителствен сектор, обществен ред и сигурност;
- Околна среда;
- Селищна мрежа, устройство и изграденост на градската среда;
- Жилищен сектор;
- Техническа инфраструктура, включително комуникационно-транспортна система.

- Влияние върху градското развитие на големи инфраструктурни проекти с регионално и национално значение, предвидени за реализация на територията на общината;
- Инвентаризация на актуални проектни идеи, разработени проекти, включително такива получили финансиране или реализирани в последно време;
- Осигуреност на територията с действащи устройствени планове/схеми;
- Роля и въздействие на развитието на града в рамките на общината, както и в контекста на съответния район от ниво 2 като цяло;
- SWOT анализ.
- Резюме на Целевия и проблемен анализ на настоящата ситуация
 - Изводи относно наличието на градски територии в неудовлетворително състояние, с негативни тенденции в развитието и/или с нереализиран потенциал, решаването на чиито проблеми изисква интегриран подход.

Методология

- Анализът следва да е проблемен и целенасочен. Целта на анализа е да идентифицира градски територии в неудовлетворително състояние, с негативни тенденции в развитието и/или с нереализиран потенциал, както и зони с потенциал за икономическо развитие, в което само прилагането на комплекс от допълващи се мерки и действия може да постигне стратегическите цели. От тях, на база определените в тези насоки критерии, се определят зони за въздействие – обект на ИПГВР;
- Анализът на ИПГВР се прави въз основа на вече изградена визия за социално-икономическото развитие на града, отразени в стратегическите документи, вкл. устройствените планове, както и на основата на проблеми, определени със секторните програми. Аналогичните цели, мерки и действия се групират и се идентифицират териториално. Анализът се подпомага и от наблюденията и опита от ежедневната практика на общинската администрация, разкриващи териториални и функционални проблеми и потребности, както и от инвентаризацията на съществуващите проекти и проектни идеи с обществено значение, включително териториалното им разпределение (концентрация). Съществено изискване към анализа е той да отразява и становищата на обществеността;
- Допълнителното проучване се налага във връзка с определените в ОП „Регионално развитие“ (2007-2013 г.) градски агломерационни ареали,

което изисква преглед на проблемите и връзките на града в рамките на агломерационния ареал;

- Анализът следва да завърши с обоснована зона/и за въздействие с посочени: приложен начин за определянето им (във връзка с критериите, включени в настоящите насоки), основни характеристики и параметри (териториален обхват, брой обекти и др.) и проблеми за решаване с ИПГВР. Броят и обхватът на определените зони за въздействие следва да бъде съобразен с инвестиционните възможности на участниците, респективно капацитета на привлечените средства от Структурните и Кохезионния фондове, в т.ч. собствени средства за финансиране.

3. Обща характеристика на гр. Панагюрище

3.1 Място и роля на града в страната, Южния централен район, област Пазарджик и общината.

Пазарджишка област се разпростира на 4 458 км². В административно отношение областта се състои от 11 самоуправляващи се общини.

През територията на областта преминават множество пътни артерийна Републиканската пътна мрежа. Поради благоприятното разположение на града, през него преминават някои от основните транспортни коридори, свързващи Западна Европа с Близкия Изток и Средна Азия. Оттук преминава международната автомагистрала "Тракия", като участък от Европейския път Е-80, свързва общината със Западна Европа и Истанбул, транспортният коридор № 8, свързващ Черно море с Адриатическо море. А железопътният транспорт е южната международна ж.п. линия, която осигурява достъп до Черноморските градове Бургас и Варна.

Област Пазарджик има благоприятен преходен климат между умерено-континенталният климат на Дунавската равнина и преходно-средиземноморският климат на Югоизточна България. Отрицателните температури в Тракийската низина са характерни за най-типичният зимен месец - януари. Поради защитата на Стара планина и влиянието на Средиземно море, средната януарска температура на областта е положителна. Средната юлска температура е 23,3°С. Дългото лято, често от април до октомври, е удобно както за отглеждането на две култури от обработваемата земя и то с добив на зърно, така и за по-добро развитие на някои едногодишни култури, които виреят по на юг - ориз, тютюн, памук и др.

В рамките на Пазарджишка област се намира най-големият балнеоложки курорт в региона - Велинград. Тук се намират и балнеоложките курорти Баня, комплекса Велико Народно събрание, Оборище и други туристически обекти.

Община Панагюрище граничи на север с общините Мирково, Чавдар, Златица, Пирдоп и Копривщица от Софийската област, на изток - с община Стрелча, на юг - с общините Пазарджик и Лесичово и на запад - с община Ихтиман от Софийска област. Територията на общината възлиза на 589,9 км², което представлява около 13 % от територията на областта и 0,53 % от територията на страната.

В границите на общината са включени 10 населени места, от които 1 град (Панагюрище) и 8 села. Според броя на населението им те се характеризират както следва:

- малки градове – 1
- големи села - 1
- средни села - 2
- малки села - 5

Връзките между съставните населени места с центъра на общината са сравнително удобни и се осъществяват по второкласна и третокласна пътна мрежа.

Поради физико-географският характер на територията на общината, средната гъстота е твърде ниска - 2 населени места на 100 км². Тя е значително по-ниска от средната за страната (4,9 населени места на 100 км²).

Основната част от демографския потенциал на общината е концентриран в гр.Панагюрище, като цяло именно градското население определя характера на демографските процеси в общината.

Град Панагюрище е разположен в южните склонове на Същинска Средна гора на надморска височина 500 м. Намира се на 43 км северно от областния град Пазарджик, 80 км. северозападно от Пловдив и на 97 км югоизточно от столицата на България – София. През града тече река Панагюрска Луда Яна, която след село Попинци се съединява с река Стрелчанска Луда Яна и така се образува река Луда Яна.

3.2 Природогеографска характеристика на средата и зоната на пряко влияние на град Панагюрище.

3.2.1 Релеф

Общината е разположена изцяло върху южните склонове на Същинска Средна гора. Характерът на релефа е средно до нископланински и хълмист със средна надморска височина 683 м. Надморската височина се изменя от 1 500 м при билните части на планината на север до 500 м - на юг. Във физико-географски план в тези си граници тя включва:

- на запад - източните склонове на Средногорския рид Белица;

- на север - главното било на Средна гора (само в района на "Медет" границата е на север от главното било);
- на изток - преминава в Стрелчанското поле;
- на юг - Бъта-Банската котловина и част от последните южни разклонения на Същинска Средна гора и постепенно преминава в най-западните части на Пловдивско-Пазарджишкото поле.

Северната част е заета от билна заравненост на височина 1 300 - 1 500 м, запазена при върховете Братия, Лисец и Бунай. Около тези заоблени върхове се е оформила староплиоценска (понтийска) денудационна заравненост. Между върховете Братия и Бунай върху тази заравненост са Панагюрските колонии и много пасища. На юг средногорските склонове не са стръмни и постепенно преминават в Тракийската низина (Пловдивско-Пазарджишкото поле). Между планинските части са се оформили малките котловини Панагюрска, Бъта-Банска - характерен елемент в тяхното развитие е разседната тектоника, за което свидетелстват минералните извори.

Цялата територия на общината е разчленена и нарязана от долините на притоците на реките Луда Яна и Тополница. Вертикалното разчленение на релефа в северните части на общината е от 100 до 400 м/км², хоризонталното разчленение -1 - 2 км/км². Стръмни склонове и долини има в района на пролома на Панагюрска Луда Яна между гр.Панагюрище и с.Бъта и северозападно от с.Попинци. Средните наклони на склоновете са 20 - 30 %. Тези характеристики на релефа, съчетани с преобладаващите плиткочувствителни почви, активната антропогенеза и интензивни валежи в района са предпоставка за развитието на неблагоприятни ерозионни процеси на територията на общината. От друга страна, среднопланинският релеф с букови гори придава на ландшафта потенциал за развитие на туризма.

3.2.2 Геология и хидрология

В геоложкия процес на района участват скали с палеозойска и горнокредна възраст, както и кватернерни алувиални наслаги. С палеозойска възраст (ранен карбон) са равномерно зърнестите биотитови и двуслюдени гранити от т.н. Стрелчански плутон, който е вмесен почти изцяло в т.н. Смиловенски плутон. Тези гранити в геоложката литература са известни още и като Южнобългарски гранити. Наблюдават се на цялата територия на гр.Панагюрище, както и западно, северно и източно от града. С горнокредна възраст (кониас-сантон) са скалите от т.н. Челопешка свита, разкриващи се южно от гр.Панагюрище.

Челопешката свита е изградена от вулканогенно - седиментогенни и вулкански скали. На различни нива се срещат пачки от мергели и глинести варовици. Между седиментните, вулканските и смесените скали се наблюдава както редуване, така и латерално заместване. Вулканските скали са образувани в три последователни импулса. Първият е характерен с агломератови и пепелни туфи, андезити и

трихиандезити. Вторият се характеризира с кисел дацит-риодацидов и по-рядко пиолитов състав. Синхронно с вулканизма на първите две фази се проявява интрузивен магматизъм, представен от габро-гранодиоритови плутони и вулкански тела и дайки с дацитриодацитов състав. Третият импулс е представен от тефроиденфлиш, образуването на който се свързва с експлозивен подводен вулканизъм. Дебелината на Челопешката свита е 600-700м. Също с горнокредна възраст (сантом-кампан) са седиментите от т.н. Мирковска свита - глинести варовици, полимиктови варовити пясъчници и варовити мергели. Наблюдават се южно от гр. Панагюрище и около с. Попинци.

Също с горнокредна възраст (кампан-мастрихт) са скалите от т.н. Чуговишка свита, разкриващи се южно от Панагюрище и около с. Попинци. Тази свита е изградена от ритмично редуващи се полимиктови пясъчници, песъчливо-варовити алевролити и по-рядко тънкослойни песъчливи варовици.

На много места в основата на свитата се срещат туфи и туфозни пясъчници. Дебелината на свитата е 600-700м.

С кватернерна възраст са алувиалните наслага на р. Луда Яна - пясъци, чакъли, глини.

За изясняване на инженерногеоложките и хидрогеоложките условия бяха проучени архивни материали от по-стари инженерногеоложки проучвания, беше направен оглед на трасетата на водопроводната и канализационна мрежа, както и на площадката, предвидена за изграждане на пречиствателна станция за отпадни води. Геоложкия строеж в и около гр. Панагюрище е ясен от многобройните естествени разкрития. Теренът е покрит с почвен слой с дебелина 0.20-1.00м, под него залягат основно гранити с палеозойска възраст, изветрели и тектонски обработени в различна степен. Около р. Луда Яна е развита висока заливна тераса с кватернерна възраст, изградена от чакълесто-глинести алувиални наслага. Ширината на тази тераса е няколко десетки метри.

Предложеният терен за изграждане на пречиствателна станция за отпадни води попада частично върху глинести варовици от т.н. Мирковска свита и частично върху високата заливна тераса на р. Луда Яна. Тъй като тази тераса периодично се залива от речните води, налага се проектиране на защитна дига. Във високата заливна тераса е развит водоносен хоризонт, водите на който се ползват от жителите на селищата по долното течение на р. Луда Яна. Наложително е при проектирането на пречиствателната станция за отпадни води да се предвидят мероприятия за недопускане на замърсяване на този водоносен хоризонт (например защитен екран от добре уплътнена глина под съоръженията на пречиствателната станция).

При изкопните работи за бъдещите трасета на водопроводната и канализационна мрежа се очаква част от тях да бъдат гранити (в различна степен изветрели и тектонски обработени), които са охарактеризирани като средни до твърди

скали. При тях ще се наложи използването на хидравлични или пневматични къртачи, а на места и взривни работи.

Предложеният терен за изграждане на пречиствателна станция за отпадни води е разположен във висока заливна тераса на р.Луда Яна, в която е развит водоносен хоризонт. Необходимо е да се предвидят при проектирането защитна дига и мероприятия за недопускане на замърсяване на водоносния хоризонт.

3.2.3 Климат

Територията на община Панагюрище принадлежи към преходно-континенталната климатична област. Средната януарска температура на въздуха е $-1,^{\circ}\text{C}$, средната юлска - $20,6^{\circ}\text{C}$ и ср.год. температура - $10,1^{\circ}\text{C}$. Характерът на релефа и значителните различия в надморската височина предопределят разнообразието в микроклимата на ландшафтите и планинският му характер в северната част на общината. Благоприятното съчетание между надморската височина (1 050 м - нивото на преобладаващата ниска облачност) и южната експозиция на Панагюрски колонии допринася за йонизация на въздуха от 1 200 до 1 500 йони в 1 cm^3 (леки положителни и отрицателни), която има лечебен ефект. Преобладаващи са западните ветрове (40 %) със средна скорост 2,3 м/сек. От друга страна, в Панагюрската котловина относителният дял на случаите с тихо време е значителен (67,5 %), чести са температурните инверсии (11 - 15 случая месечно) и валежите са недостатъчни. Средният годишен валеж е 653 мм и намалява от 750 мм в планинската част на общината, до 550 мм в най-южните ѝ части, които са и земеделски усвоени. Годишните валежни суми в Панагюрище са по-малки от съответните многогодишни норми в 53 % от случаите. Тази тенденция е особено добре изразена след 1985 г, като се съпровожда и от повишени стойности на средните годишни температури. Това води до изразителна аридизация на климата в района, която изменя условията за вегетация на културната и естествената растителност и тези за формиране на повърхностния отток на водите. Това трябва да се има предвид при вземането на решения за управление на водните ресурси на общината в дългосрочен план. Налице е и необходимост от програма за намаляване на щетите от някои характерни за територията на общината опасни хидроклиматични явления. Районът е силно градобитен (с вероятност за повече един валеж от град годишно през периода май-август) и средно с 28 интензивни извалявания (над 50 л/с/ха) годишно. Това, както и обезлесяването и повишаване на броя на речните прииждания, които за р.Луда Яна при с.Сбор са средно 5,7 случая годишно. Това предизвиква и нарастване на твърдия наносен отток, което е особено неблагоприятно, тъй като води до ускоряване на затлачването на

яз. "Тополница" (ср. год. наносно количество 560 хил. т). Интензивните извличания крият опасност и от преливане на хвостохранилищата на "Асарел-Медет" АД и респ. повишават екологичният риск в района, като цяло.

3.2.4 Водни ресурси

Водните ресурси включват повърхностно течащите, подпочвените и термоминералните води. Речните басейни в северната част на общината, във височинният пояс 1 000 - 1 200 м имат водоносност от 9 до 13 дм³/с/км² и пролетен максимум на оттока (март). Южната част от територията се намира в преходната зона от сравнително високо водоносната Същинска Средна гора към ниско водоносното Пазарджишко-Пловдивско поле. Тя се пресича от долинната мрежа на реките Тополница и Луда Яна и е със средногодишна водоносност - 3 - 4 дм³/с/км² с по-добре изразен зимен максимум на оттока. Реките са маловодни, но водосборът им има голям отточен коефициент (0,30 мм), което съчетано с характера на речната мрежа формира голямо водно количество за единица време. Средният годишен отток на р. Тополница при Поибрене е 7,69 м³/с. Повърхностните води при дъждовно време се оттичат бързо чрез речно-долинната мрежа на р. Луда Яна, а през сухия сезон водите на реките почти пресъхват.

Относително естествените хидрохимични условия (до експлоатацията на медно-рудните находища) се характеризират с преобладаващи хидрокарбонатни или сулфатни и хидро-карбонатно-сулфатни води, рН 5,5 - 8,5, повишена минерализация (1,50 мг/л), сулфатни йони до 1,70 мг/л) и аномални полиметални съдържания. Качеството на водите е повлияно от дейността на "Асарел-Медет" АД по отношение на някои замърсители с отклонения от ПДК, както следва: Тополница (след устието на р. Медет) - мед, сулфатни йони, манган; Медет (преди устието) - рН, сулфатни йони, мед и манган; Мареш (под устието на Лисичи дол) манган; Панова (под хижа Оборище) - рН, мед и манган. Тези отклонения обаче, отчасти се дължат и на съществуващите полиметални аномалии в района.

Подземните води са предимно пукнатинни и малодебитни (2-3 дм³/с) и дават началото на многобройни малодебитни извори.

Термални минерални води има в гр. Панагюрище, с. Баня и с. Поибрене. Термалните води в Панагюрище са с температура на водата над 40 °С и се черпят чрез дълбок сондаж с потопена помпа. Водата е сулфатна, натриева, калциева с минерализация 0,58 г/л. Минералните води в с. Баня са групирани в "Банските извори", "Топилата" и "Лудото банче". Каптирани са през 1935 - 1939 г. Температурата на водата е 25-44 °С с общ дебит 23 л/с. Минералните води са азотни, сулфатни, натриеви, калциеви, с минерализация 0,54 - 0,70 мг/л. Използват се за лечение на сърдечно-съдови заболявания, заболявания на храносмилателната система и др. Минералната вода в с. Поибрене се черпи от два артезиански сондажа с общ дебит около 9 л/с и температура 33-42 °С. Водата е алкална (рН 8,9), сулфатна, натриева,

флуорна (флуор 11 мг/л), с ниска минерализация 0,53 г/л. Тя е с повишено съдържание на бор, стронций и др. Ресурсът от термални минерални води в общината се използва за развитието на балнеоложкото дело.

От териториите, заети с водни течения и водни площи в община Панагюрище - 528,7 дка или 11 % е делът на язовирите. Те са 21 на брой с общ обем 1 830,5 хил.м и са разпределени по населени места, както следва: в землището на гр. Панагюрище - 6 бр., с. Левски - 4 бр., с. Попинци - 3 бр., с. Бъта - 2 бр., с. Баня - 3 бр. и с. Оборище - 3 бр. От тях 11 са в добро техническо състояние, 9 са в задоволително, а 1 е напълно затлачен. За напояване се използват само 7 язовира, поради неизправност на каналните мрежи, помпените инсталации и др. Повечето от водоемите, които са отдадени под аренда за стопанисване - се използват главно за рибовъдство, а по-рядко и за напояване.

3.2.5 Почвени ресурси

Повсеместни ограничители на почвеното плодородие в района са относително пресеченият релеф, ерозията и плиткостта на почвите.

В южната част на общината се намират излужени канелени горски почви, които имат по-голяма мощност и добро естествено плодородие. Те заемат южната половина от землищата на селата Попинци и Левски, и са подходящи за отглеждане на зърнени култури и трайни насаждения. Канелено-подзолистите почви заемат северозападната половина от землището на с. Елшица. Почвите в землищата на селата Поибрене, Оборище, Бъта и Баня са силно излужени, до слабо оподзолени канелени горски. Това са плитки почви, каквито са и тези в североизточната половина на землището на с. Попинци и на запад от Панагюрище. Северните части на Панагюрската котловина и най-северната планинска част на общината, са заети съответно от канелено-подзолисти и кафяви горски почви.

3.2.6 Горски ресурси

Горите на територията на Община Панагюрище са перспективни за развитие на горското стопанство, ловния туризъм и рекреационното дело. Най-голям относителен дял от територията на общината имат горските територии - 54.10 %. В ниските планински части горите са предимно дъбови и габрови - в по-голямата си част издънковидни поради активната антропогенна намеса, а в останалата планинска част - букови. В сравнение с 1998 г. техните площи са се увеличили с 2 667,6 ха (през 1998 г. горските територии са 29 734.6 ха, или 49,69 % от общата територия на общината, а по данни към месец март 2005 г. те са вече 32 402,2 ха, или 54.10 %).

Повечето от ридовете в западната и северната част на района са покрити с естествени гори от горун и благуни в съчетание с тревни формации. На мястото на унищожени в миналото гори и върху непригодни за обработване земи са създадени гори от бял и черен бор, орех, червен дъб, благуни и др. Заместването на мезофитни видове с ксерофитни води до обедняване на естествената продуктивност на

ландшафтите в ресурсно отношение. Използването на горските територии като рекреационен ресурс за местното население е особено перспективно и от гледна точка на тяхното екологично въздействие в един район със сериозни антропогенни изменения, резултат на добивната и обогатителна промишленост.

3.2.7 Полезни изкопаеми

На територията на общината са съсредоточени голяма част от запасите на медна руда в страната - 13 находища, принадлежащи към Панагюрската рудна зона, с общо количество на запасите 380 844,5 хил.т. от тях 344 118,2 хил.т са находище "Асарел". Пиритови, медно-пиритови и полиметално-медни са находищата "Радка" и "Елешница", а молибденово-медни са находищата "Медет", "Асарел" и др.

Сред природните минерални ресурси на територията на община Панагюрище са формиралите се златоносни разсипни находища. Те са свързани с палеогеоморфоложкото развитие на района и са разпространени в южната - ниска част на общината.

Перспективни участъци за проучване на златоносни разсипи се явяват "Дълбокото дърво" в района, където пресича Банската разломна зона и заливната тераса на р. Луда Яна в Баня-Попинското долинно разширение, при използване на съвременни екологосъобразни технологии, гарантиращи опазването на околната среда и защитата на интересите на местната общност.

Проломните долини на Меченска река и Панагюрска Луда Яна са сериозна преграда за транспортирането на златосъдържащи наноси от Същинско-Средногорския масив в южна посока.

Съществуват възможности за експлоатация на коренно злато и в обсега на Петеловата вулcano-куполна морфоструктура, а чрез съпътстваща технология и на разсипно злато в нейната периферия по дължината на речно-долинната мрежа.

• **Защитени територии**

На територията на община Панагюрище се намират две природни забележителности и четири защитени местности.

Природни забележителности (ПЗ):

- ПЗ "Манзул" – вековна букова гора, обявена със Заповед № 1120 / 02.06.1968 г. на МГГП
- ПЗ "Патъова кория" – вековна дъбова гора, обявена със Заповед № 1120 / 02.06.1968 г. на МГГП

Защитени местности (ЗМ):

- ЗМ "Оборище", обявена със Заповед № 1554 / 05.07.1969 г. на МГГП
- ЗМ "Конски дол", обявена със Заповед № 2194 / 12.12.1968 г. на МГГП
- ЗМ "Хайдушки кладенец", обявена със Заповед № 2194 / 12.12.1968 г. на МГГП

- ЗМ "Венеца", обявена със Заповед № 183 / 06.02.1968 г на МГГП
Общата площ на горите и земите в защитените територии е 514,9 ха, от която 491,7 ха залесена и 23,2 ха незалесена.

3.3 Кратка историческа справка

Макар и встрани от големите пътища в древността и средновековието, Панагюрският край изминава свой ранен исторически път на развитие.

Археологическите паметници в околностите на града свидетелстват за древното му минало. Десетки надгробни могили са останали от времето на тракийските племена, населявали тези земи.

Най-ценният паметник от землището на Панагюрище - м. Меруле Панагюрското златно съкровище, открито на 08.12.1949 г. от тримата братя Павел, Петко и Михаил Дейкови. Състои се от 9 златни съда с общо тегло 6,164 кг, датирано IV-III в.пр.Хр.

На 5 км южно от Панагюрище е разположена крепостта "Красен" - военен, административен, стопански и духовен център на Панагюрския край през късната античност и средновековието - IV-XIV век.

Самият гр. Панагюрище е основан в драматичните времена след Османското нашествие на Балканите - в края на XV век. Името си градът придобива от малкия панаир, който се устройвал на брега на реката (панагюр е синоним на панаир).

В годините на робството Панагюрище получава официално със султански ферман статут на войнишко (войнуганско) селище. От това последват редица привилегии - право на относително самоуправление, освобождаване на някои данъци и др., което спомага за запазването на съзнанието за народностна принадлежност и свободолюбивия дух на жителите му.

Бурен икономически и културен подем градът бележи в началото на XIX век. На основата на традиционния скотовъден поминък се развиват редица занаяти - абаджийство, мутафчийство, табачество, джелепство, папукчийство и др.

Израз на икономическото замогване, духовно израстване и стремеж към национално освобождение на панагюрци, е съграждането на трите православни храма - "Свети Тодор Тирон", построена през XV в и опожарена по време на кърджалийските нападения, възстановена в началото на XIX век; "Свето Въведение Богородично" - 1818 г. и катедралният храм "Свети Великомъченик Георги Победоносец" - 1856 г.

През 1839 г. будните и предприемчиви панагюрци издигат голяма двуетажна сграда за мъжкото училище, а през 1843 г. е построена и сградата на девическото училище. В тях преподават хора с високо за времето си образование. В Панагюрище учителстват Марин Дринов - основоположник на българската историческа наука, един от създателите и пръв председател на БАН и Нешо Бончев - първият български литературен критик, видните възрожденци - Сава Радулов, Найдено Попстоянов, Василий

Чолаков, Павел Бобеков - главен учител в мъжкото училище и председател на читалището. Главната учителка в девическото училище в навечерието на въстанието е 20-годишната национална героиня Райна Попгеоргиева Футекова - Райна Княгиня. Към мъжкото училище е уредена библиотека с 2000 тома български и чужди книги, между които и средновековни ръкописи на хартия и кожа. През 1865 г. е създадено читалище "Виделина", което играе голяма роля за културното и просветно издигане на панагюрци.

В обстановката на икономически и духовен подем идеята за национално освобождение намира горещ прием в Панагюрище. Апостолът на българската свобода Васил Левски полага основите на революционната организация. През есента на 1870 г. той основава в града революционен комитет, чиято дейност не замира и след неговата смърт. Съратниците на Левски са главни дейци по време на подготовката на Априлското въстание.

При потушаването на въстанието, градът е опожарен и напълно унищожен. След Освобождението е построен с вече нови сгради. Това е причината гр. Панагюрище да не разполага с много възрожденски къщи (за разлика от Копривщица).

През 1977 г. става общински център.

4. Демографска характеристика

Настоящото демографско състояние на град Панагюрище е резултат от динамичните процеси, характерни глобално за страните в ЕС и България за последните години:

- намалена брачност и раждаемост;
- засилена урбанизация;
- застаряване на населението;
- интензивна външна миграция.

4.1 Брой и структура на населението в град Панагюрище

Броят на населението е резултат от демографските процеси – раждаемост, смъртност, миграция и други, а също така е и отражение на цялостните процеси в обществено - икономическото и политическо развитие на страната.

Към 17.07.2012г. населението на град Панагюрище е 18 250 души, което представлява 70% от населението на община Панагюрище, близо 10 % от населението на област Пазарджик, което от своя страна е близо 10 % от населението на България.

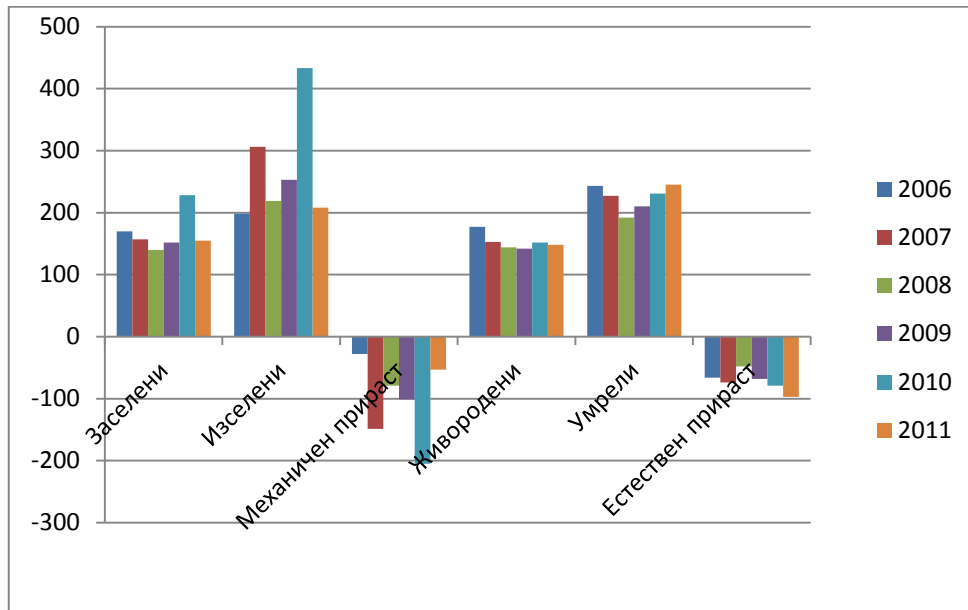

За периода между 2001 г. и 2012 г. числеността на град Панагюрище е намаляла с 2 372 жители, а на общината с 4268 жители. Към 17.07.2001г. населението на града е наброявало 18 295 жители, а на общината 30 302 жители. 10 години по-късно се отбелязва естествен прираст (-9,7%), което е сред средните показатели за страната. Единствените областни градове в България, които за периода имат положителен прираст са София, Бургас, Варна и Велико Търново. Най-много са намалели градовете Ловеч (- 17.1%), Видин (-16.2%) и Силистра (-15.1%).

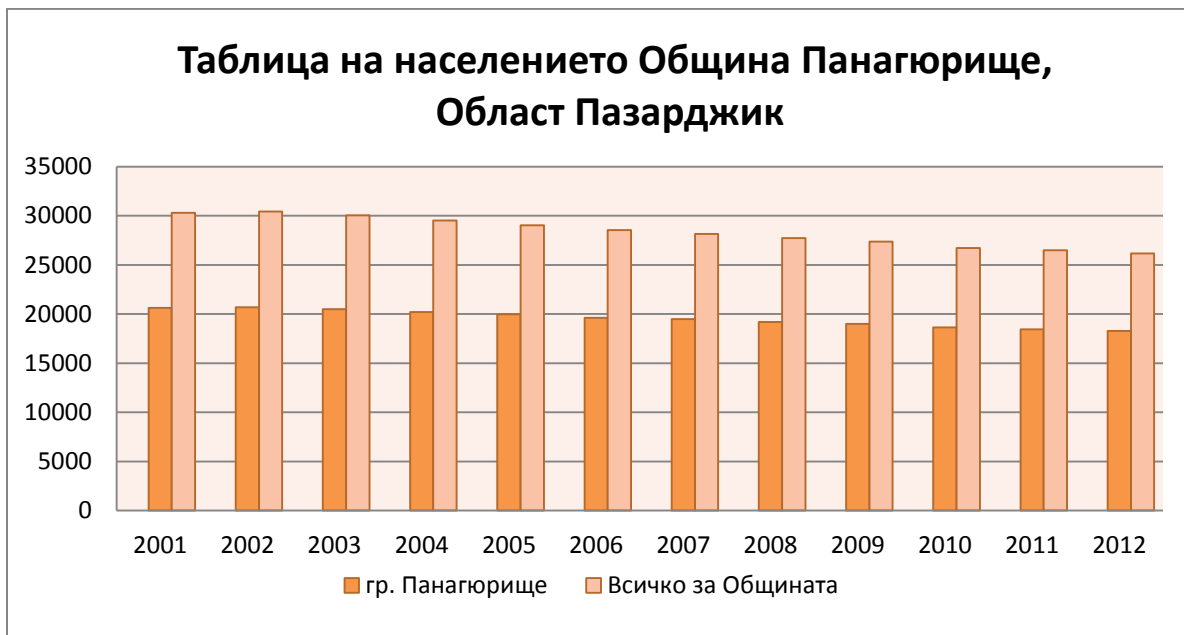
Таблица на населението Община Панагюрище, Област Пазарджик												
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
гр. Панагюрище	20647	20698	20504	20205	19977	19636	19486	19208	19001	18652	18433	18295
с. Баня	1005	996	963	935	918	903	865	840	835	788	779	744
с. Бъта	1520	1483	1447	1405	1372	1357	1310	1269	1229	1192	1184	1166
с. Елшица	1057	1056	1034	1002	962	947	911	884	875	830	801	777
с. Левски	903	960	950	920	900	871	828	800	791	771	765	743
с. Оборище	1585	1550	1512	1471	1423	1388	1359	1368	1338	1292	1277	1255
с. Панагюрски к-ии	278	425	427	422	393	384	400	403	403	376	421	411
с. Поибрене	786	796	785	796	796	802	788	786	790	789	801	809
с. Попинци	2494	2449	2396	2338	2280	2236	2207	2162	2091	2005	2011	1952
с. Сребриново	27	25	23	21	19	18	16	16	16	14	14	12
Всичко за Общината	30302	30438	30041	29515	29040	28542	28170	27736	27369	26709	26486	26164

Източник НСИ

Анализът на данните от таблицата показва, че тенденцията за намаляване на броя на населението на община Панагюрище за периода 2001-2012г. е характерна за всички населени места. Изключение прави с. Поибрене, където се наблюдава положителна тенденция през последните години.

Източник НСИ

Източник НСИ

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

4.2 Естествен прираст

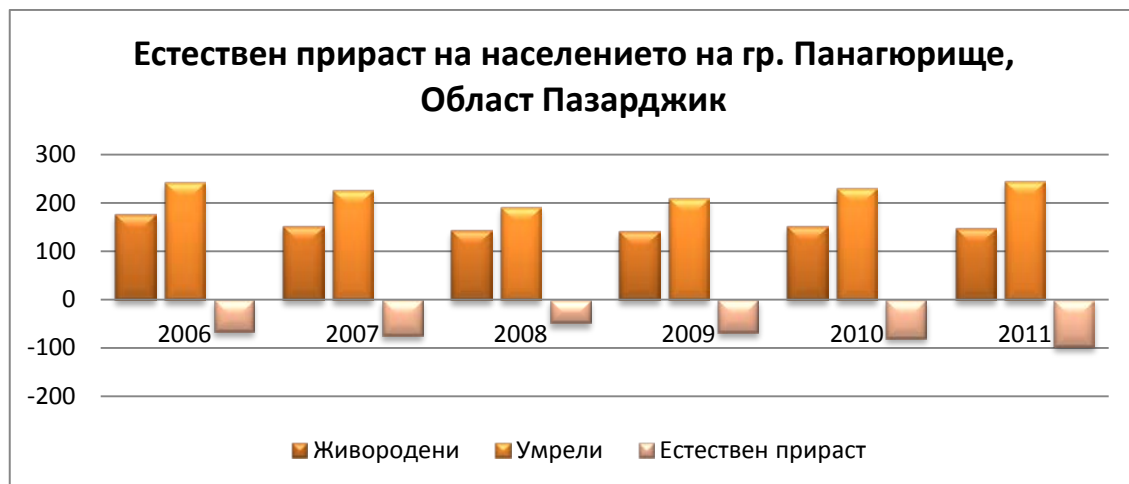
Неблагоприятната динамика на раждаемостта и смъртността води до постоянно ежегодно спадане на естествения прираст. При коефициента смъртност се забелязва възходяща тенденция, а при този на раждаемостта – низходяща. Анализът на статистическата информация показва, че естественият прираст за град Панагюрище за 2011г. е по-висок от средния за страната (Панагюрище - 5,26‰, при -5,10‰ за страната), като разликата между заселените и изселените е 53д. в полза на изселените за 2011г.

През 2011г. всички области в страната имат отрицателен естествен прираст.

Показателите раждаемост, смъртност, естествен прираст са показани в следващата таблица:

Естествен прираст на населението на гр. Панагюрище, Област Пазарджик			
Година	Живородени	Умрели	Естествен прираст
2006	177	243	-66
2007	153	227	-74
2008	144	192	-48
2009	142	210	-68
2010	152	231	-79
2011	148	245	-97

Източник НСИ

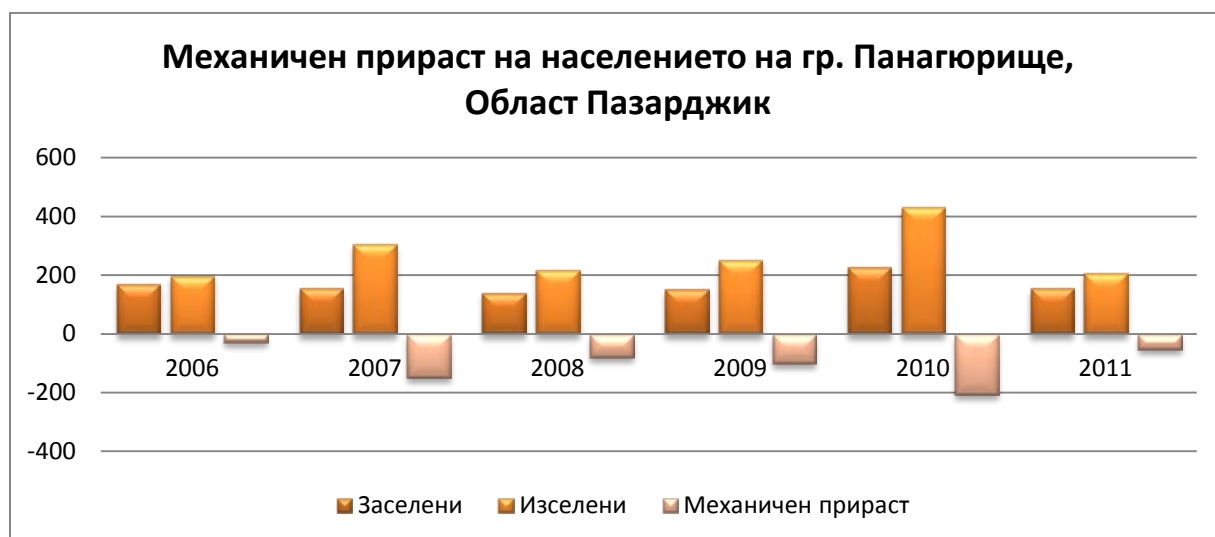
Източник НСИ

4.3 Механичен прираст

Механичен прираст на населението на гр. Панагюрище, Област Пазарджик			
Година	Заселени	Изселени	Механичен прираст
2006	170	198	-28
2007	157	306	-149
2008	140	219	-79
2009	152	253	-101
2010	228	433	-205
2011	155	208	-53

Източник НСИ

Източник НСИ

Механичният прираст на територията на град Панагюрище за периода 2006 – 2011г. е с променливи стойности. Анализът на статистическата информация ясно показва, че механичният прираст е 2,88‰, като разликата между заселените и изселените е 53д. в полза на изселените за 2011г.

Главните причини са привлекателността с възможностите за намиране на работа и по-доброто състояние на градската инфраструктура. Емигрирането на млади и високо образовани хора има и ще има сериозни икономически и социални последици за бъдещото развитие на града. Мотивите за емиграция през последните години се свързват с осигуряване на трудова заетост, с по-високи доходи, по-висок жизнен стандарт на емигрантите и осигуряване на по-добра градска среда. Тази мотивация се допълва и от стремежа за образователна и професионална реализация.

4.4 Полова структура

Източник НСИ

През 2012г. мъжете в град Панагюрище са 8 909 или 48,70% от населението, а жените са 9 386 или 51,30% от населението. За същата година на територията на цялата община мъжете са 12 816 (48,98%), а жените са 13 348 (51.02%).

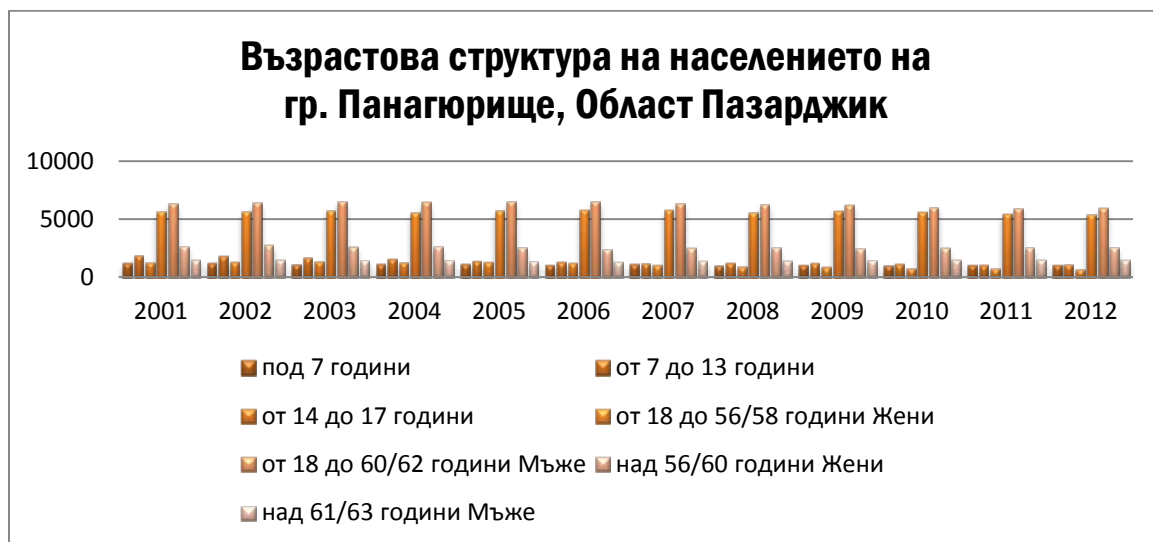
През 2001г. мъжете в град Панагюрище са 10 134 или 49,08% от населението, а жените са 10 513 или 50,92% от населението. За същата година на територията на цялата община мъжете са 14 939 (49,30%), а жените са 15 363 (50,70%).

За сравнение данните за половата структура на населението за територията на цялата страна от последното преброяване през 2011г. Сочат, че мъжете са 48,68%, а жените съответно 51,32% от общото население. Следва да направим извода, че на територията на град Панагюрище и на цялата община разликата в процентното съотношение между половете е по-малка.

4.5 Възрастова структура

Възрастова структура на населението гр. Панагюрище, Област Пазарджик							
Възраст							
Година	под 7 години	от 7 до 13 години	от 14 до 17 години	от 18 до 56/58 години Жени	от 18 до 60/62 години Мъже	над 56/60 години Жени	над 61/63 години Мъже
2001	1183	1879	1324	5674	6419	2693	1495
2002	1174	1832	1315	5678	6441	2748	1510
2003	1122	1684	1353	5744	6538	2625	1438
2004	1072	1524	1343	5647	6501	2678	1440
2005	1087	1386	1275	5753	6541	2577	1358
2006	1062	1302	1199	5810	6542	2450	1271
2007	1074	1263	1050	5799	6425	2490	1385
2008	1036	1201	920	5654	6328	2560	1413
2009	1047	1172	870	5738	6262	2458	1454
2010	1041	1093	815	5583	6082	2531	1507
2011	1059	1067	786	5476	5982	2559	1504
2012	1062	1099	702	5435	5926	2583	1488

Източник НСИ

Източник НСИ

Важността на възрастовата структура на населението, произтича от факта, че хората в отделните възрасти притежават разностранни жизнени и трудови

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

възможности и по различен начин участват в материалното производство и духовния живот в обществото. Друга важна особеност е зависимостта между полово-възрастовия състав на населението и естествения му прираст.

При анализът на данните получени от НСИ за възрастовата структура на населението в град Панагюрище се наблюдават относително малки отклонения в дяловото разпределение по възрастови групи. Налице е продължаващ процес на бавно демографско остаряване, което се изразява в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението под 18 години и увеличаване на населението на 60 и повече години. През 2001 г. лицата под 18-годишна възраст в град Панагюрище са били 21,22% от населението на града, през 2012 г. този дял намалява на 15,65%. Населението над трудоспособна възраст за 2001г. е било 20,26%, от общото за града, а за 2012 делът му нараства на 22,25%. Увеличил се е процентът на населението в трудоспособна възраст от 58,57% през 2001г. на 62,10% за 2012г.

За сравнение делът на населението под трудоспособна възраст за 2001г. на територията на цялата страна е 16,30%, а за 2011 намалява на 16,00%. Делът на населението над трудоспособна възраст за България през 2001г. е 24,50%, а през 2011г. е намалял на 18,90%.

4.6 Безработица

Равнището на безработица в България през август 2012 г. е 12,50%. При анализ на данните предоставени ни от Агенция по заетостта за Община Панагюрище към 31 август 2012г. става ясно, че на територията на общината процентът на безработните лице е 5,38, което е доста под средното за страната. Това се дължи както на сравнително високата икономическа активност в Общината, така и на реализираните програми и мерки за насърчаване на заетостта.

Възрастова структура на безработните, търсеци работа лица в Община Панагюрище		
Възрастова граница	Брой	%
До 19 годишна възраст	30	0.11
От 20 до 24 годишна възраст	131	0.50
От 25 до 29 годишна възраст	173	0.66
От 30 до 34 годишна възраст	161	0.62
От 35 до 39 годишна възраст	155	0.59
От 40 до 44 годишна възраст	131	0.50
От 45 до 49 годишна възраст	178	0.68
От 50 до 54 годишна възраст	196	0.75
Над 55 годишна възраст	253	0.97
Общо:	1408	5.38

Източник НСИ

Образователна структура на безработните, търсещи работа лица в Община Панагюрище		
Ниво на образование	Брой	%
Лица с висше образование	90	0.34
Лица със средно образование	145	0.55
Лица със средно професионално образование	536	2.05
Лица с основно образование	234	0.89
Лица с начално и по-ниско образование	403	1.54
Общо:	1408	5.38

Източник НСИ

Като сериозен проблем се очертава високият процент на безработните лица с ниско образование и квалификация.

Образователна структура на безработните, търсещи работа лица до 29 годишна възраст в Община Панагюрище		
Ниво на образование	Брой	%
Лица с висше образование	33	0.13
Лица със средно образование	52	0.20
Лица със средно професионално образование	87	0.33
Лица с основно образование	58	0.22
Лица с начално и по-ниско образование	104	0.40
Общо:	334	1.28

Източник НСИ

Образователна структура на безработните, търсещи работа лица от 30 до 54 годишна възраст в Община Панагюрище		
Ниво на образование	Брой	%
Лица с висше образование	41	0.16
Лица със средно образование	71	0.27
Лица със средно професионално образование	337	1.29
Лица с основно образование	118	0.45
Лица с начално и по-ниско образование	254	0.97
Общо:	821	3.14

Източник НСИ

Образователна структура на безработните, търсещи работа лица над 55 годишна възраст в Община Панагюрище		
Ниво на образование	Брой	%
Лица с висше образование	16	0.06
Лица със средно образование	22	0.08
Лица със средно професионално образование	112	0.43
Лица с основно образование	58	0.22
Лица с начално и по-ниско образование	45	0.17
Общо:	253	0.97

Източник НСИ

Най-голям е броят на незааетите лица във възрастовата група между 30 и 54 години в Община Панагюрище. Той представлява 58,31% от всички регистрирани безработни лица. Делът на младите хора до 29 години, търсещи работа също е относително висок- 23,72%. Най-малък е броят на безработните лица над 55 годишна възраст – 17,97%.

4.7 Етническа структура и вероизповедание

Анализът на етническата структура и вероизповеданието в град Панагюрище е направен на база експертна оценка, тъй като за тези показатели не ни бяха предоставени данни, поради конфиденциалност на информацията.

Българският етнос доминира като относителен дял от населението над 90% в град Панагюрище. Останалите етнически общности са много слабо представени – роми, турци и други.

Най-разпространеното вероизповедание е християнското над 90%, следвано от мюсюлманското и други.

5. Икономическа характеристика, цели и възможности

5.1 Анализ на икономиката по отрасли

Икономическия профил на територията се определя от предприятията на добивната промишленост, машиностроенето и приборостроенето, текстилната и шивашката, хранително – вкусовата промишленост, търговията и услугите.

Броят на предприятията от сектора на търговията, ремонта и услугите е най-голям – около 340, но водещ отрасъл за територията е промишлеността със 143 предприятия, регистрирани през 2007 г.

Брутният вътрешен продукт, произведен на територията през 2007 г., е 719 804 х. лв. Отбелязва се тенденция на постоянно нарастване в периода 2001г. /273 291 х. лева/ до 2007 г. Значително нараства и печалбата през този период - от 10 203 х. лв. на 344 287 х. лв. В процентно отношение, спрямо област Пазарджик, на територията се падат 32,62% от БВП и значителен процент от печалбата – 68,19%, като най-голям дял има община Панагюрище – 67,12%.

5.1.1 Промисленост

Обликът на община Панагюрище е почти изцяло промишлен. Високата степен на капитализация на основните фондове в сферата на добивната промишленост, на машиностроенето и приборостроенето, леката и хранително-вкусовата промишленост е благоприятна предпоставка за икономическото развитие на общината.

Добивна промишленост

Водещ представител на добивната индустрия в общината е "Асарел–Медет" АД. Тя е създадената и утвърдена със специализация в добива и обогатяването на медни руди, което е определящо за стопанския облик на община Панагюрище. Компанията е най-голямото предприятие на Балканския полуостров за добив и преработка на медна руда. От започване на производителната дейност на рудник и обогатителна фабрика "Медет" на 29.12.1964 г. до днес, минно-обогатителния комплекс "Асарел–Медет" АД,

Панагюрище е водеща българска минна компания с основен предмет на дейност на дружеството добив и обогатяване на медни и медно-пиритни руди, биохимично извличане на мед, ремонтна, проучвателна и инженерно-внедрителна дейност. „Асарел-Медет“ АД ежегодно преработва около 13 млн. тона медна руда, като осигурява устойчиво и стабилно развитие и производство при максимално оползотворяване на минералните суровини на находище „Асарел“. Компанията произвежда и предлага за страната и чужбина висококачествени медни концентрати, циментационна и катодна мед. Произвежданите продукти представляват суровина главно за медните металургични предприятия и отчасти за химическата и керамична индустрия. Годишно се произвежда около 200 хиляди тона натурален меден концентрат със съдържание на мед от 25 %.

Минно-обогатителен комплекс „Асарел-Медет“ АД е първата, най-голяма и водеща българска минна компания за открит добив и обогатяване на медни руди, осигуряваща около 50% от националното производство на жизненоважния за човешкото развитие метал мед. Компанията е основен фактор за социално-икономическото развитие и облика на община Панагюрище и Пазарджишка област. Има структуроопределящо значение за българската икономика, като едно от водещите индустриални предприятия с важен принос за брутния вътрешен продукт на страната.

Историята на компанията датира от официалното откриване на МОК „Медет“ на 29 декември 1964 г. Технологичен минно-обогатителен комбинат „Асарел-Медет“ е създаден през 1986 г., като обединява МОК „Медет“/1964-1994/ и новоизградените мощности на рудник и обогатителна фабрика „Асарел“, въведени в експлоатация на 6 декември 1989 г. Като акционерно дружество „Асарел-Медет“ съществува от 1991 г. „Асарел-Медет“ АД са първата за страната концесия за добив на подземни природни богатства от 23 декември 1998 г. и първата приватизация в добивния отрасъл от 15 юни 1999 г. Тя е спечелена от „Асарел-Инвест“ АД - акционерно дружество, с мажоритарното участие на ФА „Копър инвест“ - дъщерно дружество на стратегическия чуждестранен партньор „Фьост Алпине Интертрейдинг“ - Австрия, и с участието на работниците и мениджърския екип на дружеството. Актуалното акционерно участие в „Асарел-Медет“ АД към 31.12. 2011 г. е ФА „Копър инвест“ - 68,58%, физически лица - работещи и пенсионери от компанията - 2434 човека - 30,16%, както и „Асарел-Медет“ АД - 1,26% - обратно изкупени акции.

„Асарел-Медет“ АД е сертифициран и работи в съответствие с трите основни международни стандарта - за управление на качеството, опазване на околната среда и осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд. През 1999 г. компанията получава първия в минния бранш сертификат за управление на качеството в съответствие с ISO 9001, а през 2002 г. и първия за страната сертификат по ISO 14001 - за опазване на околната среда. През 2003 година защитава първия в отрасъла сертификат по OHSAS 18001 за здравословни и безопасни условия на труд.

„Асарел-Медет” АД е първата българска компания от тежката индустрия, която през 2003 година внедрява Интегрирана система за управление по трите основни международни стандарта - за качество, екология и условия на труд. Компанията традиционно е пионер в минния бранш по внедряването на върхови техники и нови технологии. От 1988 г. на територията на комплекса функционира и първата в страната фирмена система за екологичен мониторинг, създадена в партньорство с БАН и други институти. Компанията успешно изпълнява Програма за отстраняване на стари екологични щети, причинени до приватизацията на дружеството, която е финансирана от държавата по споразумение със Световната банка. Ежегодно инвестира значителни средства в нови технологии, екологични проекти, развитие на човешкия капитал и осигуряване на най-висок стандарт за здравословни и безопасни условия на труд. След 1999 година в тези области са инвестирани над 500 милиона лева, като реализираните стари и нови екопроекти са за общо над 50 млн. лева. Дружеството разполага с три пречиствателни станции, едната от които е изградена след приватизацията.

„Асарел-Медет” АД притежава Сертификат за Инвеститор първи клас от Българската агенция за инвестиции заради мащабния си проект за модернизация на производството през 2005г. Компанията внедрява уникални за страната минни машини и най-съвременен флотационно оборудване от водещи световни производители. В рудник и обогатителна фабрика „Асарел” са въведени автоматизирани системи за управление и контрол на технологичните процеси, които гарантират висока ефективност, екологосъобразност и върхови за отрасъла производствени резултати.

В дружеството работят пряко 1 200 души, а още около 400 са заети в дъщерни и смесени дружества. Счетоводната печалба на компанията за 2008г. е 237413 хил.лв, а балансовата сума на активите е 517849 хил.лв като нараства с 107951 хил.лв. спрямо 2007г. Балансовата стойност на материалите нараства с 9731 хил.лв. спрямо 2007г като са увеличени наличностите на основни материали и резервни части в резултат на сключени сделки за комплексни доставки. Балансовата стойност на продукцията нараства с 2880 хил.лв в сравнение с 2007г.

Машиностроене и електроника

Машиностроителното производство в Община Панагюрище е представено от фирма “Оптикоелектрон груп” АД, „Оптикс” АД, Бунай АД и други фирми.

“Оптикоелектрон груп” АД е специализирана в проектирането, производството и търговията на оптикомеханични и оптикоелектронни системи и изделия, оптични възли и компоненти, прецизна механика, както и формообразуващи инструменти и приспособления. Холдингът е изграден върху 260 000 кв. м. терен, обособен като индустриален парк, и разполага със 108 000 кв. м. производствени площи. „Оптикоелектрон Груп” АД има пълен цикъл на производство. Над 97% от продукцията

на холдинга се реализира на пазарите на ЕС, Северна Америка и Близкия Изток. „Оптикоелектрон Груп“ АД притежава сертификат за качество ISO 9008:2000, сертификат NATO “SECRET”, присвоен код NCAGE за производител/търговец в кодификационната система на NATO, статут на официален доставчик на стоки за Американското правителство – DUNS регистрация, достъп за работа с национална класифицирана информация и достъп за работа с информация NATO “SECRET”. В състава на холдинга функционират седем търговски дружества, специализирани в областта на високо-технологичните производства:

- “Ектрон” АД
- “Завод за Оптика” АД
- “Оптоформ” ООД
- “Оптомеханик” ООД
- “Оптострой” ООД
- “FMB” ООД
- “USP” ООД

Те са профилирани по технологичен признак, така че обхващат целия спектър технологии, необходим за производството на високотехнологичните изделия и системи, произвеждани в холдинга. Две от тях са капитал и на водещи европейски фирми.

Холдингът притежава технологии и оборудване за производство на микро- и макро- детайли и възли от оптично стъкло, кристали и полупроводникови материали. Посредством CAD-CAM система, конструира и произвежда нестандартна инструментална екипировка и формообразуващи инструменти. Наличието на CNC центри, програмни и специализирани металообработващи машини позволяват производството на прецизни и високотехнологични детайли и възли.

Контролът на качеството се осигурява в специализирани измервателни и механо-климатични лаборатории, оборудвани със съвременни измервателни средства.

Освен традиционно произвеждани продукти с приложение в отбраната на страната, борбата против тероризма и престъпността, както и в охраната, производството е ориентирано към медицината, контрола, робооптиката.

Освен развитието на производствената си дейност, стратегическата цел на холдинга е и отдаването под наем и продажба на производствени площи и терени във Високотехнологичен индустриален парк “Оптикоелектрон” – Панагюрище, или създаване на смесени предприятия, както и дялово участие.

Счетоводната печалба на компанията за 2010г. е 258 хил.лв, а балансовата сума на активите е 6065 хил.лв като нараства с 988 хил.лв. спрямо 2009г. Балансовата стойност на материалните запаси нараства от 2585 хил.лв. през 2009г. до 2662 хил.лв през 2010г. Балансовата стойност на произведените стоки и продукцията нараства до 422 хил.лв през 2010г. спрямо 266 хил.лв през 2009г. Приходите от продажби през 2010г. възлизат на 6675 хил.лв през 2010г.

“Оптикс” АД – производител на оптика, оптични уреди и системи.

Фирмата развива производство на оптични детайли (елементи), оптико-механични оптико-електронни възли, както и изделия с гражданско предназначение, за медицината и военната индустрия. Специализирана е в дизайна и производство на изделия и системи като:

- очила и бинокли за нощно виждане
- нощни и дневни прицели за стрелково наблюдение
- телевизионни системи за дневно-нощно наблюдение
- лазерни далекомерни системи
- периметрови и извън периметрови системи за охрана и ранно предупреждение на обекти
- обективи за LCD проекционни системи
- офталмологична апаратура
- специализирана измервателна и тестова апаратура.

За реализиране на политиката по качеството, оперативното ръководство на фирмата въвежда система за управление на качеството, която изпълнява изискванията на DIN EN 9001. Фирма “Оптикс” АД е в състояние да реализира пълен цикъл на проектиране, разработка и дизайн за производство на функционални системи, високотехнологични изделия, възли, оптични компонентни покрития, благодарение на владенето на най-модерни софтуерни продукти, както и специализирани (оптични CAD програми) така и универсални за текстова и графична обработка данни.

„Бунай” АД произвежда детайли от пластмаса, бакелит и гума по известните методи за производство: леене под налягане, пресоване, екструдиране, леене с противоналягане, както и инструменти за производството им. 70 % от продукцията се изнася за Франция, Германия, Англия, Швеция, Белгия, Италия, Турция .

На територията на Дружеството има изградени участъци за ултразвуково заваряване на пластмасови детайли, лицензиран участък за нанасяне на лакови покрития да детайли с размери до 600x700x150 мм, монтаж на възли и изделия. „Бунай” АД произвежда изделия и детайли за нуждите на машиностроенето, автомобилната индустрия, електрониката, текстилната промишленост, селското стопанство, строителството, пластмасови калпи, стоки за бита, спортни артикули, ефектни осветителни тела, както и много други изделия, съобразявайки се със специфичните изисквания на клиентите.

Фирмата е един от основните производители на голяма част от високо технологични и прецизни детайли и възли от пластмаса и гума за военно-промишления комплекс на Република България.

Други компании в сферата на машиностроенето и електрониката в Община Панагюрище са:

- "Универструм" ООД – производител на пластмасови изделия и инструменти за машиностроенето;
- "Астроида" ООД – производител на детайли, възли и машиностроителни изделия;
- Фирмите "Клип-щанц" ООД, "Клип-глас" ООД и "Клип-инвест" ООД с успех печелят пазари в страната и чужбина;
- "Дино Нитро Мед" АД е смесено предприятие на "Дино Нобел" и "Асарел - Медет" АД за производство на взривни вещества и материали.

На територията на община Панагюрище от 2003 г., след реализацията на проект съвместно с Фондация за реформа в местното самоуправление и Американската агенция за международно развитие (USAID) е създаден Високотехнологичен индустриален парк "Оптикоелектрон", като на негова територия работят около 20 фирми, три от които с международно значение.

Лека промишленост

Леката промишленост в Общината е представена от текстилни и шивашки фирми. Основни нейни представители са:

- "Ритон-П" АД – производител на луксозни мъжки ризи, дамски блузи и други изделия с утвърдена марка;
- "Яна" АД – произвежда хавлиен плат и хавлиени изделия;
- Фирмите с гръцко участие "Бултекс" ООД и "Евротекс" ООД произвеждат мъжка и дамска конфекция и бельо;
- "Ковекс" ООД – произвежда луксозна конфекция;
- ПКИ "Райна Княгиня" е производител на пластмасови опаковки за козметика, а също на мъжка и дамска конфекция.

Хранително-вкусова промишленост

Хранително-вкусовата промишленост е представена от производители на хлебни и тестени изделия, месо и месни деликатеси и безалкохолни напитки: "Хлебокомерс" ООД, "Меском - Панагюрище" ООД, "Таня-Ненко Пенчев" ЕТ и др.

5.1.2 Селско и горско стопанство

Селско стопанство

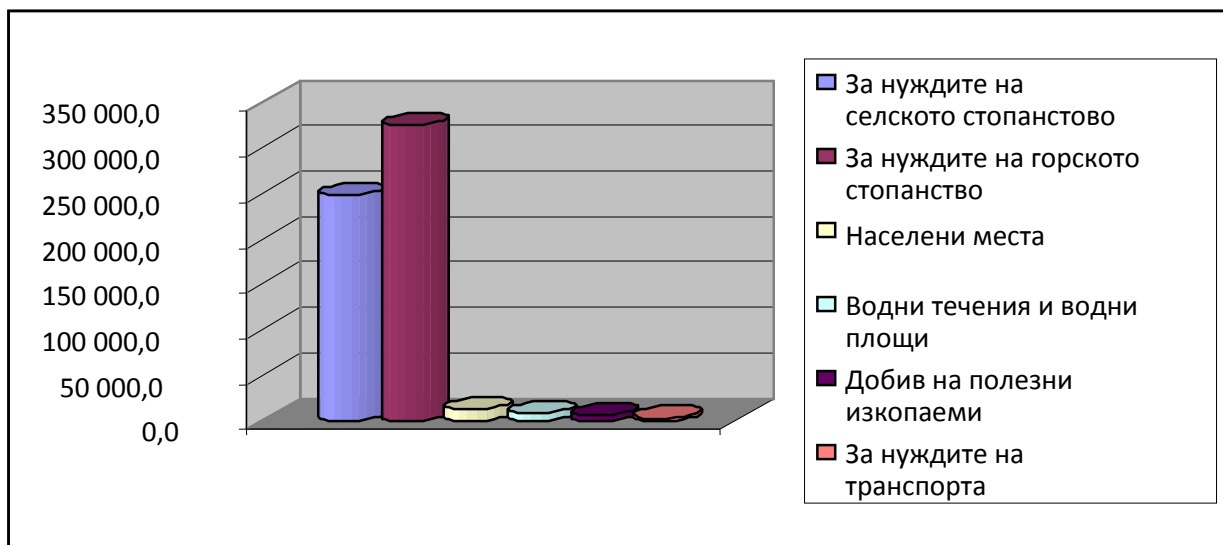
Общата площ на землището в община Панагюрище е 598 914.1 дка. По данни от регистъра на земеделските земи, гори и земи в горския фонд към месец март 2005 г. за нуждите на селското стопанство се използват 247 058.6 дка, представляващи 41.25 % от общата площ на землището. Най-голяма е площта предназначена за

нуждите на горското стопанство, заемаща общо 324 022.0 дка – 54.10 % от общата площ на землището.

ВИДОВЕ ТЕРИТОРИИ ПО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

Предназначение на територията	Декари	%
За нуждите на селското стопанство	247 058,6	41,25
За нуждите на горското стопанство	324 022,0	54,10
Населени места	11 669,7	1,95
Водни течения и водни площи	7 900,7	1,32
Добив на полезни изкопаеми	5 704,8	0,95
За нуждите на транспорта	2 558,3	0,43
ОБЩО	598 914,1	100,00

От приложената по-долу справка се вижда, че най-голям дял от територията на общината е държавна собственост – 302 559.8 дка (50.51 %), следвана от частната собственост – 138 816.2 дка (23.09 %) и стопанисваната временно от общината територия – 95 177.2 дка (15.89 %). Общинската публична и частна собственост е 42 864.9 дка или 7.17 %.

ВИДОВЕ ТЕРИТОРИИ ПО СОБСТВЕНОСТ

Вид собственост	Декари	%
Държавна - публична и частна	302 559,8	50,52
Общинска - публична и частна	42 985,5	7,18
Смесена	13 267,8	2,22
Частна	138 316,2	23,09
На религиозни организации	1 797,8	0,30
На юридически лица	4 809,8	0,80
Стопанисвана от общината	95 177,2	15,89
Общо	598 914,1	100,00

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЕЛСКОСТОПАНСКИЯ ФОНД ПО НАЧИН НА ТРАЙНО ПОЛЗВАНЕ

Начин на трайно ползване	Декари	%
Ниви	120 815,0	48,90
Изоставени ниви	12 606,0	5,10
Трайни насаждения	13 188,0	5,34
Естествени ливади	7 999,0	3,24
Пасища, мери и прокари	45 809,7	18,54
Пасища с храсти	16 144,2	6,54
Полски пътища	8 275,4	3,35
Други	22 221,3	8,99
ОБЩО	247 058,6	100,00

Забележка: В графа "Други" са включени стопански дворове, селскостопански постройки, животновъдни ферми, гори и храсти в земеделските земи, унищожени ниви от промишлеността и др.

От горепосочените данни се вижда, че обработваеми са 142 410,0 дка. (ниви, трайни насаждения и ливади) или 59,34 % от селскостопанския фонд. Трайно изоставените (пустеещи) ниви са 12 606,0 дка или 5,10 %.

На територията на общината през 2011 год. работят 4 земеделски кооперации в селата Левски, Попинци, Бъта и Баня. Няма големи арендатори. Регистрирани са около 100 броя земеделски производители.

Земеделската техника, която се използва в селското стопанство, е стара и амортизирана, наследство от ликвидацията на бившите ТКЗС-та. Регистрирани са общо 40 броя зърнокомбайни, 115 броя колесни трактори и 200 броя селскостопански инвентар. Земеделската техника, макар и остаряла, на този етап е достатъчна.

Язовирите в общината не се използват по предназначение, каналната мрежа е разбита, а помпените станции са разграбени.

Поради спецификата на селскостопанската дейност, липсва възможност за ползване на компютри, факс и интернет от земеделските стопани. Селскостопанските производители могат да ползват създадената в гр. Пазарджик местна служба за съвети в земеделието, но за сега разчитат предимно на практическия си опит.

Продукцията от растениевъдството се използва предимно за задоволяване на собствените нужди. По голяма част от продукцията в животновъдството е предназначена за продажба директно на преработватели и случайни прекупвачи. Липсват предварително сключени договори за реализация на продукцията, което би дало по-голяма сигурност на стопаните. Необходимо е да има информация за пазарите на селскостопанската продукция.

Растениевъдство

В южната част на общината, в селата Левски, Попинци и Бъта, преобладават излужените канелени горски почви, които имат по-голяма мощност и по-добро естествено плодородие. Те са подходящи за зърнени култури и трайни насаждения. Почвите в останалите населени места са плитки и по-неплодородни. Подходящи са за отглеждане на някои житни култури (ръж, тритикале), трайни насаждения (сливи), етерично-маслени култури (лавандула). От направените практически опити за отглеждане на маслодайна роза се установи, че в Панагюрище с успех може да се отглежда и тази култура. Валежите в района са недостатъчни, почвите са леки и пясъчливи, не задържат влагата за по-дълго време, а възможност за поливане на този етап не съществува, поради разрушената канална мрежа и ограбените помпени

станции към язовирите. Това е основна причина зеленчукопроизводството в района да е слабо застъпено. Съществуващите оранжерии в селата Попинци и Бъта не се използват пълноценно.

Картофите са една от традиционните култури, които се отглеждат в района, главно в Панагюрище. Площите се движат в рамките на 1 550–1 700 дка, като средните добиви силно варират в зависимост от климатичните условия през различните години от 650 до 1 400 кг/дка.

Трайните насаждения бележат спад в последните години – от 16 287 дка през 1994 г., на 14 028 дка през 1998 г., до 13 188 дка през 2004 година.

Най-много площи от трайните насаждения заемат лозята, следвани от сливите, лавандулата и вишните. В последните години се създават малко трайни насаждения, а в същото време някои от старите насаждения вече отпадат поради остаряване (вишни, сливи). Средните добиви са незадоволителни. Относителният дял на трайните насаждения трябва да се увеличи и те да заемат полагащото им се място в структурата на селското стопанство. Има възможност и за отглеждане на маслодайна роза в град Панагюрище и село Поибрене.

В селското стопанство на общината функционират различни форми на организация на производство. Преобладаващият тип производители са дребни еднолични стопани с относително малки участъци земя. В общината има 4 селскостопански кооперации, произвеждащи предимно зърно, плодове и зеленчуци. Като съвременни фирми се утвърждават "Автоцар" ООД и "Агробиз" ООД.

Животновъдство

Животновъдството е вторият важен подотрасъл на селското стопанство в общината. Животновъдството в общината се развива главно в семейното стопанство и служи за задоволяване на личните нужди. Все още броят на козите е голям, а пашата за тях е ограничена. Говедата и овцете намаляват. Отглеждат се в дребни семейни ферми. Малко са едрите животновъди, отглеждащи предимно говеда за месо и то при пасищни условия. От район с развито овцевъдство и говедовъдство през последните години се забелязва тенденция за трайно намаляване на животните. Не се провеждат мероприятия за поддържане и подобряване породния състав на животните и се използват случайни разплодници. Наличието на много изоставени ниви и планински пасища са благоприятни условия за развитие на животновъдството.

Животновъдството е застъпено най-вече в личните стопанства. Към момента в района се отглеждат около 3300 глави говеда, 17 700 овце, 14 200 кози, 5 700 свине, 36 000 птици. Тези стойности са далече по-малки от потенциала на района. През годините след 1990 се наблюдава характерното за цялата страна намаляване на броя на добитъка. От 2003 – 2004 г. е налице слаба положителна тенденция към

увеличение, която обаче не е достатъчна, за да компенсира споменатото намаляване. Отглеждат се и над 3600 пчелни семейства.

Горско стопанство

Обща характеристика на горския фонд :

Стопанисването на горския фонд на територията на община Панагюрище се осъществява от Държавно лесничество - Панагюрище. Районът на лесничеството обхваща територии с разнообразен релеф, разположени по източните склонове на Ихтиманска Средна гора (част от планина Белица), западните склонове на Същинска Средна гора и простиращите се на юг от нея по-малки и по-големи възвишения на Горнотракийската низина, сред които е и Панагюрската котловина. В най-южните и югоизточни райони релефът е хълмисто-равнинен с надморска височина от 300 до 600 метра. Централните части се характеризират с полупланински релеф, без ясно изразени била. Най-северните склонове са с типичен планински характер, с ясно очертани била, долове и добре изразени върхове - връх Бунай - 1 572 м; връх Братия - 1 518.7 м; връх Бич - 1 448.6 м. Точката с най-ниската надморска височина на територията на общината (280 м) се намира при с. Левски, където река Луда Яна я напуска.

Горски ресурси и дейности

Според лесоустройствения план от 2002 г., общата площ на горския фонд на територията на община Панагюрище е 31 755,6 ха, разпределена по видове собственост както следва: ДГФ - 26 433,2 ха; общински фонд - 2 654,7 ха; частни гори - 1 200,7 ха; църковни гори 187,4 ха; гори на други юридически лица - 48,2 ха, ВСО - 184,4 ха и гори извън КВС 1 047 ха. Общият запас, с клоните, е 4 043 057 м³.

Основна дейност по стопанисването на горския фонд е охраната на горите, дивеча и рибата, за което се грижат 29 служители, разделени на четири охранителни участъка. Същият състав следи и за правилното провеждане на лесо-културните мероприятия (ЛКМ). Те се извършват по два начина - съгласно Наредба № 2 за условията и реда за възлагане изпълнението на дейностите по възпроизводство на горите в ДГФ, и от работници, наети по програмите за трудова заетост. Годишният разчет за залесяване е 109 ха. Към ЛКМ спадат още мероприятията попълване на култури, отглеждане на култури, ограждане, подпомагане естественото възобновяване и др.

Другата основна дейност в лесничеството е дърводобивът. Годишният обем на предвидената за сеч дървесина, с клоните, е: от ДГФ е 58 882 м³; от общински гори - 4 369 м³; църковни гори - 291 м³; други юридически лица - 26 м³; гори извън КВС - 1

889 м³; частни гори 3 014 м³ и гори ВСО - 281 м³. Сече се предимно в гори от ДГФ, а за задоволяване нуждите на местното население с дърва за огрев и строителни материали по тарифа на корен в селата Баня и Попинци в общински гори, след съгласуване с Общинска администрация - гр. Панагюрище.

Лесничейството извършва и странична дейност, която включва паша, добив на сено, добив на билки и горски плодове, предоставяне на листен фураж, осигуряване на коледни и новогодишни елхи, сградно и пътно строителство.

Общата стойност на комплекса ресурси (дървесните ресурси и земята, страничните горски и нематериалните горски ресурси) в края на периода (2012 г.) ще бъде 649 978 700 лева, или средна стойност на комплекса горски ресурси 15 853 лева.

Вследствие на силните засушавания в края на пролетта и началото на лятото се увеличава опасността от запалвания и пожари в горския фонд. Това налага да се обръща особено голямо внимание на противопожарните мероприятия. Горите в общината са отнесени към I и II клас на пожарна опасност. На специални карти са нанесени всички съществуващи и проектирани противопожарни мероприятия: бариерни прегради, лесо-културни прегради, минерализовани ивици и други.

5.1.3 Търговия и услуги

Търговия

Търговското обслужване на територията на общината се извършва от голям брой малки частни фирми. Частният сектор и специално едноличните търговци осигуряват почти изцяло услугите в общината, но нараства и броят на тези от тях, които се занимават с производство (металообработване, оптика, дървообработване, хлебопроизводство и др.), чието разпределение е както следва:

- 750 магазина за търговия на дребно
- 130 кафе-аперитиви
- 5 ресторанта
- 3 механи
- 1 хотел, 1 туристическа къща и 40 легла в средства за подслон и настаняване
- 7 аптеки и 2 магазина за оптика
- 7 бензиностанции и 3 газ-станции.

Преобладава броят на магазините и павилионите. Поради липса на достатъчно средства повечето от предприемачите, които започват свой самостоятелен бизнес, се насочват предимно към търговия и ремонтни дейности.

Търговската дейност се изразява предимно в търговия на дребно на следните видове стоки:

- хранителни стоки
- текстил, облекло и обувки

- парфюмерия и козметика
- домашни потреби
- горива и авточасти
- строителни материали
- медикаменти
- селскостопански продукти и семена
- препарати за растителна защита
- канцеларски материали и офис консумативи и др.

През последните години се забелязва тенденция на запазване на търговските обекти, като в някои области на услугите се откриват и нови търговски обекти.

Услуги

Услугите, които се предлагат на територията на общината, са:

- правни услуги
- счетоводни услуги
- кабелна телевизия
- фризьорски услуги
- авторемонтни и автотенекеджийски услуги
- автомивка
- ремонт на битова техника
- ветеринарни услуги
- услуги със земеделска техника
- финансови услуги – банкови и застрахователни
- компютърни и интернет услуги
- занаятчийски услуги
- заведения за обществено хранене и развлечения и др.

Необходимо е да се повиши нивото на обслужване на клиентите и хигиенните норми в търговските обекти на територията на общината. Значителна част от заетите в търговската сфера в общината нямат необходимата квалификация и е необходимо тя да се повиши с провеждане на курсове и обмяна на опит с общини, имащи традиции в търговията и сферата на обслужването. Обучението да запознава работещите с нормативните документи.

5.1.4 Туризъм

Обща характеристика, тенденции

Местоположението, благоприятните климатични особености, щедрата природа, уникалните археологически и исторически паметници, значимите събития от Април 1876 г. и лечебните минерални извори правят община Панагюрище удобно и привлекателно място за туризъм. Близостта до столицата София (96 км), до големите областни центрове Пловдив (78 км) и Пазарджик (43 км) и удобната изходна позиция за посещения на забележителни природни и исторически обекти в Средна гора, Копривщица, Старосел и Хисар определят стратегическото местоположение на Панагюрище. Приходите от туризъм за последните три години до 2004 г. са устойчиво ниски, с тенденция към намаляване. За 2004 г. приходите от туристическа такса са около 4 600 лв. и около 4 000 лв. от входни такси за музеите, което е крайно недостатъчно за възможностите на общината.

Видове туристически ресурси и възможности за развитие

- Природни дадености, пешеходен и екологичен туризъм

Характерът на релефа е средно до ниско-планински и хълмист със средна надморска височина 683 м. Намиращите се в близост до града най-високи средногорски върхове – Богдан (1 604 м), Бунай (1 579 м), в съчетание с чистия въздух и около 20-те защитени природни обекта и исторически местности, разположени сред красиви високопланински ливади и прохладни букови и дъбови гори, са предпоставка за развитието на пешеходния и екологичен туризъм. В района са построени няколко туристически хижи – “Павел Делирадев”, “Оборище”, “Райна Княгиня”, “Мала Братия” и др., които се нуждаят от обновяване и ремонт.

На 16 км от гр. Панагюрище се намира известният планински курорт Панагюрски колонии (1 040 м), основан в началото на ХХ век с цел отпих и укрепване здравето на децата от Панагюрска околия. Въздухът там е оценен като лечебен за белодробни заболявания. На територията на селището съществуват осем големи детски лагера и бази за отпих, от които само една е действаща. Необходими са сериозни инвестиции за ремонт на базите и превръщането на селището в Национален център за ученически отпих и туризъм.

В района на общината липсват изградени екологични пътеки и разработени маршрути, въпреки щедрите природни дадености.

- Културно – познавателен туризъм

Многобройните археологически находки и исторически паметници в община Панагюрище свидетелстват за богатото древно минало на района. Уникалното със световно значение Панагюрско златно съкровище, редицата тракийски некрополи, гробници и храмове, многобройните средновековни крепости (“Красен“ и “Душковченин“) и калета допринасят за развитието на културно-познавателния

туризъм. Музейната мрежа в града е добре развита и организирана в музееен ансамбъл, който включва Централен исторически музей и няколко Възрожденски къщи с етнографски експозиции. Построени в средата на XIX век, в тях е пресъздадена атмосферата от навечерието на Априлското въстание, показан е бита, традициите и основните занаяти на населението.

За Априлската епопея от 1876 г. свидетелстват паметникът в местността Оборище – мястото на първото българско Велико народно събрание, експозициите в Историческия музей, Тутевата къща, Дудековата къща, Лекова къща, къща-музей "Райна Княгиня", мемориалният комплекс "Априлци", изграден в центъра на града и др.

Необходимо е експонирането на мястото, където е открито Панагюрското златно съкровище, изработката на точно копие на съкровището и патентоване на запазена марка "Панагюрско златно съкровище". Други стъпки са реставрацията на тракийската гробница край с. Баня и средновековната крепост "Красен" и довършването на комплекса Панагюрска градска чаршия. Създаването на спектакъл "Звук и светлина - Априлско въстание" ще допринесе за атрактивността на града.

- **Минерални извори и балнеолечебен туризъм**

На територията на общината се намират няколко минерални извора, които със своя състав и лечебни свойства са предпоставка за развитието на балнеолечебния туризъм. Термални минерални води има в гр. Панагюрище, с. Баня и с. Поибрене, като във всяко от селищата е построена по една минерална баня.

Водата в гр. Панагюрище е с температура 40 °С, сулфатна, натриево, калциева, с минерализация 0,58 мг/л. Подходяща е за лечение на травми и заболявания на опорно-двигателния апарат, сърдечно-съдовата и храносмилателната система.

Изворите в с. Баня са азотни, сулфатни, натриеви, калциеви, с минерализация 0,54-0,70 мг/л и температура 25-40 °С. Използват се за лечение на опорно-двигателния апарат, сърдечно-съдови заболявания, заболявания на храносмилателната система и др.

Минералната вода в с. Поибрене е с температура 33-42 °С, алкална, сулфатна, натриево, флуорна, с ниска минерализация – 0,53 мг/л.

Като цяло ресурсът от минерални води не се използва пълноценно.

- **Ловен туризъм**

Съществуват големи горски масиви с естествени гори от дъб, габър, горун и благун, а във високите части на Средна гора – високостеблени букови гори. Ловно стопанство Панагюрище обхваща 17 500 ха. В него се намира голямо разнообразие от различни видове дивеч – благороден елен, елен-лопатар, сърна, дива свиня, муфлон, както и голямо количество дребен и прелетен дивеч, хищници – вълк, лисица, чакал и грабливи птици. Интерес представляват ловния резерват за муфлони край с. Елшица и базата за обучение на ловни кучета край с. Баня.

В община Панагюрище съществуват отлични възможности за създаване на ловни резервати, предприятия за развъждане на дивеч и развитието на местен и международен ловен туризъм.

- Селски, зимен и алтернативен туризъм

В община Панагюрище и трите вида туризъм не са добре развити.

В с. Поибрене е единствената къща за селски туризъм с 20 места. На Панагюрски колонии функционира ски-писта за начинаещи, със ски-влек. Слабо е застъпен алтернативният, конгресният и фестивалният туризъм. Необходимо е разработването на алтернативни форми на туризъм – велотуризм, дегустация на напитки в приятна обстановка, природопознавателен туризъм, спортен риболов, специфични маршрути, напр. "Тракийски селища в Средна гора", посещения на фолклорни събития, организиране на конгреси, конференции, семинари, обучения и др.

Туристическа инфраструктура

- Хотели, места за настаняване и туристически хижи

Легловата база в общината е крайно ограничена. Съществуват няколко места за настаняване с около 200 легла. Детските лагери и почивни домове на Панагюрски колонии не работят, както и трите балнеосанаториума с общо 600 легла в с. Баня. Туристическият поток се пренасочва към съседните общини. Необходимо е изграждането на туристическа спалня на територията на града с около 120 места за посрещане на туристите. Туристическите високопланински хижи се нуждаят от инвестиции за възстановяване, както и от ремонт за адаптирането им към повишаващите се изисквания на туристите.

- Заведения за развлечение, възможности за релаксация и лечение

На територията на община Панагюрище развиват дейност около 135 ресторанта, заведения за хранене и развлечение с около 3 300 места. Наличната база е сравнително достатъчна за задоволяване нуждите на туристите. В гр. Панагюрище и в с. Баня функционират открити модерни спортно-развлекателни комплекси с минерални басейни. В общинския център е изграден съвременен оздравителен център с термална минерална вода, басейн, вани за билколечение, сауна и фитнес. Втори фитнес-център предлага фитнес-зала, солариум, сауна и възможности за лечебни процедури. Доизграждането и разширяването на съществуващата спортна инфраструктура ще доведе до по-пълно задоволяване на потребностите на туристите.

5.1.5 Строителство

На територията на общината съществуват редица фирми, които развиват комплексна строителна дейност. По значими от тях са:

- "Водоснабдителен комплекс" ООД – строителство и експлоатация на водоснабдителни системи и съоръжения.

- "Хидрострой-Инвест" АД – хидротехническо строителство, услуги.
- "Хидромонтаж-инженеринг" ЕООД – строително-монтажни работи.
- "Хидрострой-екип" АД – хидротехническо строителство, бетони, механични услуги.
- ДП "Строителство и възстановяване" Пловдив, клон Панагюрище – промишлено и гражданско строителство, производство на бетонови и варови разтвори.
- "Импас" ООД – строително-монтажни работи, търговия със строителни материали.
- "Строител-96" ООД – пътно строителство, благоустрояване, търговия със строителни материали.
- "Джеста" ЕООД – строителен инженеринг, изпълнение на строително-монтажни работи с приложение на съвременни строителни технологии.
- "Строймат – Володя Цветков" ЕТ – производство на метални изделия и метални конструкции, отоплителна техника, заваръчни технологии.

Със строителна дейност се занимават и редица дребни частни предприемачи. Като цяло са покрити всички строителни дейности и услуги. Характерно за тази сфера от икономиката на общината е силно свитият пазар, който не дава възможност на отрасълът да се развие. Извършват се предимно ремонтни дейности, реконструкции и жилищно строителство.

5.1.6 Транспорт

Транспортът на територията на община Панагюрище е автомобилен – за превоз на пътници и товари. Появата на много частни превозвачи и децентрализацията в автомобилния транспорт доведе до засилена конкуренцията в този сектор.

Пътническият транспорт има утвърдени традиции в транспортното обслужване на населението и икономиката. Частният сектор в пътническата дейност успя да покрие изцяло междуградските линии. Организиран вътрешноградски транспорт липсва. Междуселищните превози се осъществяват от превозвачите: "Автотранс-Панагюрище" ЕООД, ЕТ "МИК-ГЦ", ЕТ "Валка 66-Христо Илиев", СД "Транс Експрес с-ие", ЕТ "Кармелина 98", ЕТ Олимпс". Преобладаващ дял от превозите се извършват от "Автотранс – Панагюрище" ЕООД, който е правоприемник на ДФ "Автотранс" – гр. Панагюрище. По някои от линиите превозвачите, покриващи схемата на обслужване, работят на загуба. Тези превози имат социален характер, като за тях се получават и субсидии от Държавния бюджет.

Факторите, които до голяма степен затрудняват дейността на транспортните фирми, са старите транспортни средства, с които разполагат фирмите, намалелият пътничкопоток, наличието на конкуренция. Обновяване на парка и закупената нова

техника от някои превозвачи доведе до подобряване на качеството и обогатяване асортимента на предлаганите услуги.

Запазва се традицията на ежедневни и трудови пътувания в границите на самата община. Изразено по-голям е пътничкопотокът до областния център, до София и Пловдив, където преобладават пътуванията на учащите се. Трудовите пътувания са на 15 и 30 минутен изохрон, което е благоприятно условие за създаване на комфорт и запазване на трудоспособността на пътуващите.

Непрекъснатият обмен на информация по отношение на транспортните потребности, съгласуване на превозните цени и условия за превоз по основните транспортни релации оказват съществено влияние върху работата на автомобилния транспорт.

Освен изпълнението на обществения превоз на пътници с автобусен транспорт, частните фирми-превозвачи покриват голяма част от товарните превози и таксиметровите услуги в общината. Транспортният пазар в областта на товарните превози е сравнително балансиран и липсва определена конкурентна борба, а таксиметровите превози в района са незначителни, поради малките разстояния в града и селищата в общината.

Независимо от проблемите, автомобилният транспорт запази своята роля и място при превоза на пътници и товари. В този аспект неговото реструктуриране ще осигури ефективност и качество на транспортното обслужване.

Съществуващата железопътна линията Панагюрище - Пловдив, чрез която общината се свързва с националната жп мрежа, беше закрыта за пътнически превоз през 2003 г. поради големия спад в пътничкопотока и лошото състояние на съоръженията. Все още се използва за доставяне на някои от основните масови товари като горива, обемисти и извънгабаритни товари и други стоки. Съхраняването на жп линията Пловдив - Панагюрище е стратегическа цел за община Панагюрище. С нейното по-нататъшно функциониране стават възможни контактите на община Панагюрище с петте общини от Пазарджишка и Пловдивска област, през територията на които тя преминава. За тези общини ЖП линията е с обслужващ, а не с транзитен характер. Тя е подходяща за транспорта на масови и насипни товари, които заемат не малък дял в товарната листа на община Панагюрище. Необходимо е обновяване на машинния парк и релсовия път, за да може да бъде възстановен и пътническият превоз.

5.1.7 Финансов сектор

На територията на община Панагюрище финансовото обслужване на бизнеса и гражданите се осъществява от представителите на български банки и застрахователни дружества.

Клоновете на "ОББ" АД - София, "ДСК" АД - София и офисите на "Булбанк" АД - гр. Пазарджик, "Хеброс" АД - гр. Пазарджик, "ЦКБ" АД - гр. Пазарджик, "ДЗИ Банк" АД - гр. Пазарджик, "БП Банка" АД - гр. Пазарджик, обезпечават бизнеса и населението на общината с необходимите финансови услуги. В Панагюрище функционира и Бизнес център по проект "Заетост чрез подкрепа на бизнеса" (JOBS) на Министерството на труда и социалната политика, реализиран с подкрепата на ПРООН, който предлага консултантски услуги и финансов лизинг.

За подпомагане на бизнеса банките предлагат краткосрочни и дългосрочни оборотни и инвестиционни кредити в лева и валута, кредити по програми, финансирани от европейски фондове за кредитиране на малкия и среден бизнес, по програмите "САПАРД", "СОРОС", микрокредитиране чрез Гаранционния фонд на Министерство на труда и социалната политика. Чрез модерни системи за банкиране при високо качество на обслужване се предоставят следните банкови услуги – Интернет банкиране, Телефонно и GSM банкиране, безплатно изплащане на работни заплати чрез дебитни карти.

На финансовия пазар за граждани се предлага голяма гама от кредитни продукти – потребителски кредити, инвестиционни кредити в лева и валута, автокредити, жилищни кредити, дебитни и кредитни карти в лева и валута, чрез които могат да се заплащат стоки и услуги – електрическа енергия, телефон, вода, мобилен телефон, като същите могат да се използват в страната и чужбина. За подпомагане и насърчаване спестовността се предлагат различни по видове срочност и доходност депозити в лева и валута.

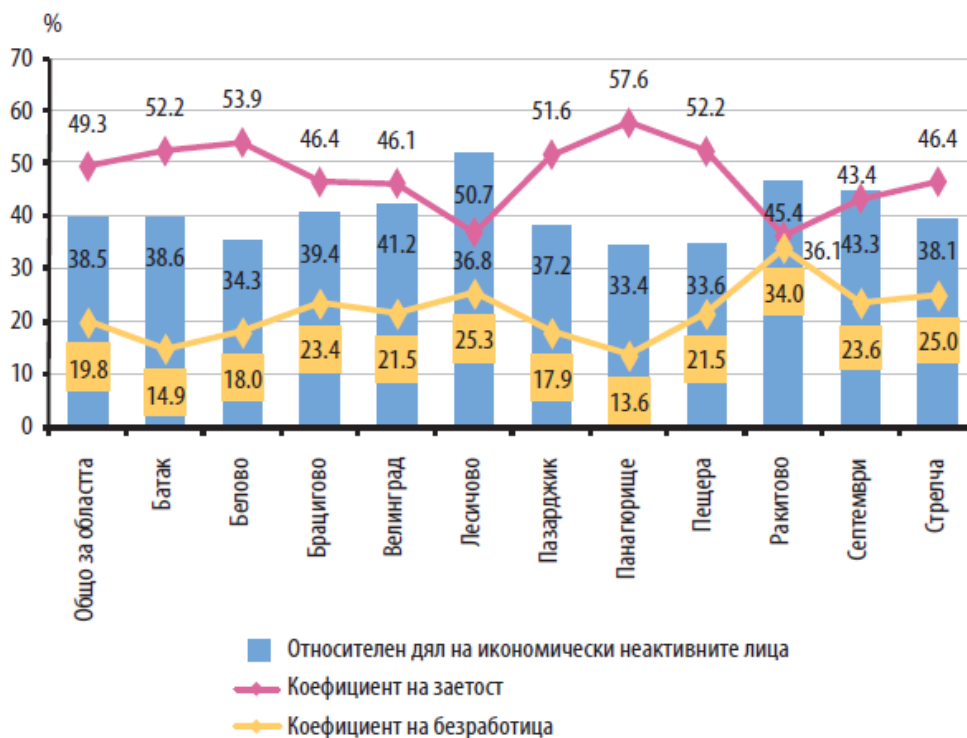
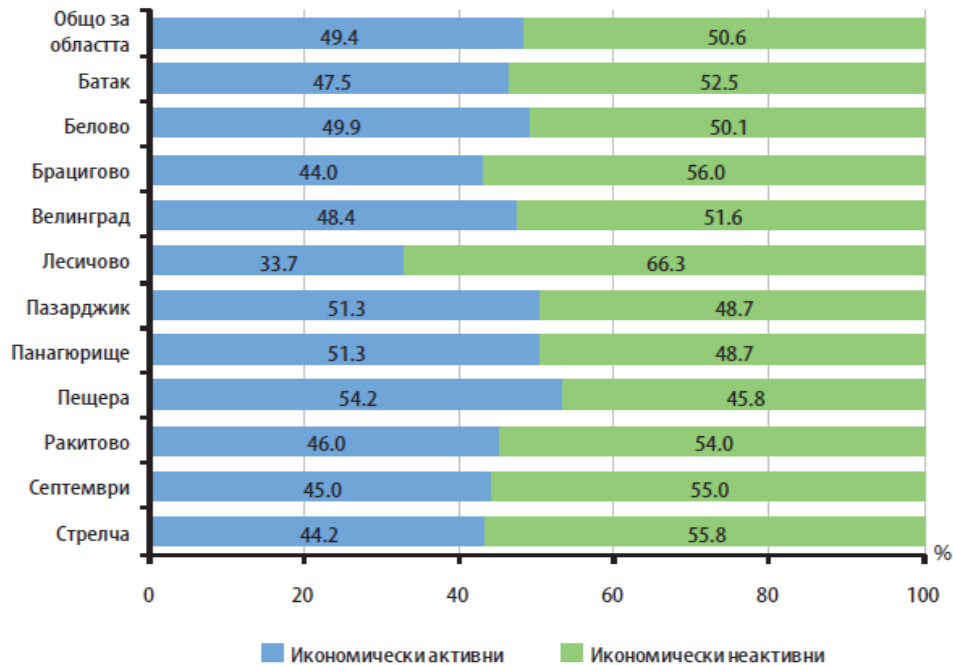
Застрахователите в община Панагюрище са представени от "Алианц България Холдинг" АД, "ДЗИ", ЗК "Орел" АД, "Български имоти" АД, "ЗК "Витоша", "Булстрад" АД, ЗК "Виктория" АД, които предлагат общо и живото застраховане, както и допълнително пенсионно осигуряване.

5.1.8 Пазар на труда

Заетост и безработица

Според данни от преброяването на НСИ от 2011 г., към 1.02.2011 г. в област Пазарджик има 116 415 икономически активни лица, или 49.4% от лицата на възраст 15 и повече навършени години. От всички икономически активни лица 62 973 са мъже (54.1%), а 53 442 - са жени (45.9%). Икономически неактивните лица на 15 и повече навършени години са 119 436, от които 52 215 са мъже (43.7%), а 67 221 - жени (56.3%). С най-висок коефициент на икономическа активност е община Панагюрище - 66.6% (с 5.1 процентни пункта по-висок от този за областта), също най-висок е коефициентът на заетост - 57.6% (с 8.3 процентни пункта по-висок от този за областта). Най-ниска е безработицата сред лицата между 15 и 64 навършени години в община Панагюрище (13.6%).

Икономически активното население в Община Панагюрище е 51,3% от общото население – 11444 души, а 48,7% - 10845 души са икономически неактивни. Преобладаващ дял при структурата на неактивното население имат пенсионерите – 71,5% и учащите – 12%

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

Възможности за икономическо развитие

Община Панагюрище е проактивна в намирането на инвеститори и непрекъснато търси възможности за нови партньорства. Към момента Общината има обявени 21 терена за продажба, които дават възможности за ПЧП. Доказателство за адекватната политика в областта на местното икономическо развитие е международният сертификат "Община готова за бизнес развитие", защитен от Общинска администрация – Панагюрище през 2004 г., както и полученият през октомври т. г. сертификат по ISO 9001:2000 за качество на управлението. Стратегията за високотехнологичен Индустриален парк "Оптикоелектрон" способства за привличане на чуждестранни инвеститори и за разкриване на нови работни места.

Потенциал за развитие съществува не само в производствения сектор, но и в областта на туризма, услугите, санаториалното дело, селското стопанство. Приоритет в Стратегията за развитие на общината имат значими инфраструктурни проекти, като за реализирането им се търсят инвестиции чрез европейските програми, публично-частни партньорства и национални фондове.

Първостепенно значение за града има интегрираният воден проект "Луда Яна", който включва довършване на язовир "Луда Яна", рехабилитация на водопреносната мрежа, изграждане на пречиствателни станции. Особено важен за региона е и проектът за газификация на Средногорието, като за целта е учреден индустриален клъстер Средногорие-мед". Общинските проекти и възможности за инвестиции широко се презентират чрез уникалния по рода си, вече традиционен международен форум "Инвестирайте в Панагюрище".

Дребното земеделие, характерно за територията, предполага инвестиции за модернизиране на стопанствата и развитието на интензивни и специфични производства и местни марки с повече добавена стойност - трайните насаждения, лозарството, пчеларството и производството на етерично маслени култури. Счита се, че в региона потенциалът на розопроизводството е подценен. Изключително благоприятните почвено – климатични условия и традиции, както и стратегическото местоположение спрямо най-големите консумативни центрове в страната, създават условия за силно развитие на етерично-маслените култури /маслодайната роза и лавандула/, лозя и производството на вино. Наличието на естествени природни и подпочвени води, както и изкуствени водоеми, даващи възможност за напояване, определят увеличаване на площите заети от трайни насаждения /рози, лавандула и лозя/ и зеленчукови култури.

Туризмът е една от областите с най-голям потенциал за Община Панагюрище поради привлекателността на природата и културно-историческото наследство на региона, които са ключови фактори за идентичността на територията и особено за дребния селски туризъм. Територията има и голям потенциал за развитие на туризма във всички негови форми: културно – исторически, екологичен, селски, SPA и WELLNESS, кулинарен и др. Необходимо е създаването на нови туристически продукти, съчетаващи селския уют с удобствата на цивилизацията и подобряване качеството на обслужване.

Подкрепата на дребния бизнес е една от малките алтернативи за създаване на заетост по време на икономическа криза.

6. Социална инфраструктура

6.1 Образователна инфраструктура

6.1.1 Училища

В община Панагюрище има: 9 основни училища (ОУ) - 7 в селата: ОУ "Отец Паисий" - с.Попинци; ОУ "Св.Н.Иванов" - с.Поибрене; ОУ "В.Левски" - с.Бъта; ОУ "Св.св.Кирил и Методий" - с.Левски; ОУ "Св.св.Кирил и Методий" -с.Оборище; ОУ "Поп Груйо" - с.Баня; ОУ "Отец Паисий" - с.Елешница и 2 в гр.Панагюрище - ОУ "20-и април" и ОУ "Проф.Марин Дринов".

В основните училища има 1 226 ученика, разпределени в 75 паралелки.

Две начални училища в Панагюрище - "Св.св.Кирил и Методий" и "Свето Покровско" - в тях учат 283 ученика в 15 паралелки.

Едно средно общообразователно училище в Панагюрище - СОУ "Нешо Бончев" - в него учат 551 ученика, обхванати в 24 паралелки.

В община Панагюрище има три професионални гимназии - ПТГ "Инж.Никола Белопитов" - към "Оптикоелектрон Груп" и "Оптикс" АД; СПГ "Атанас Буров" - "Асарел-Медет" АД; ПГЛП "Райна Княгиня" - текстил.

Тези училища подготвят кадри за промишлеността в града.

За да се подобри качеството на образователните услуги, следва да се намали броят на слетите паралелки, а от там - и броят на учениците, записани в тях. Повишаването на ефективността ще стане чрез подобряване управлението на ресурсите за постигане на законовите параметри.

Трите професионални гимназии са създадени като училища, подготвящи кадри за основните предприятия в общината и са тясно свързани с тях и сега: • ПТГ "Инж.Никола Белопитов" - "Оптикоелектрон Груп" и "Оптикс" АД;

СПГ "Атанас Буров" - "Асарел-Медет" АД;

ПГЛП "Райна Княгиня" - с текстилните предприятия в града.

В Панагюрище се намира и ДОВДЛРГ „Павел Бобеков“. Възпитаните му са във възраст от 6 до 18 години и се учат в училищата на града. Съществуването на Дома е под въпрос, поради нуждата от основен ремонт на сградата, строена в средата на миналия век и условията по прилагане на новите изисквания за съществуването на такъв вид социални домове.

В с.Панагюрски колонии училището е закрито от учебната 2002/2003 година и там съществува само полудневна детска група. Учениците от 1 до 12 клас и се извозват със специализиран превоз до гр.Панагюрище, където учат.

В общината съществува Обединен детски комплекс, в който в извънучилищни занимания са включени по 450 ученика на година.

От две години е сформиран и работи Психолого-педагогически център с цел да поеме най-належащите дейности по консултиране, изследвания и терапевтични въздействия на участниците в общинската образователна структура.

В с.Панагюрски колонии общината разполага с Ученически лагер, в който всяко лято организирано почиват по 500 деца от 1 до 12 клас. В лагера има 6 двуетажни блока, столова и учителска вила.

6.1.2 Детски градини

В община Панагюрище има 10 детски градини. В общинският център се намират: 2 ОДЗ - "Райна Княгиня" и "Звънче". Към тях има по една яслена група. Останалите детски заведения са: ЦДГ "1-ви юни", ЦДГ "Пролет" и ЦДГ "Брезичка".

Останалите 5 детски градини се намират в: с.Попинци - ЦДГ "Яна", с.Бъта -ЦДГ "Надежда", с.Баня - ЦДГ "Червена шапчица", с.Елшица - ЦДГ "Арлекино" и ЦДГ в с.Оборище. Последните 3 детски градини са с по една група. В селата Бъта и Попинци са с по две групи, но и те са маломерни.

Всички учебни и детски заведения и ОДК разполагат със собствени бази, добре оборудвани и функционални. Изключение правят: Професионалната гимназия по лека промишленост, като една от сградите е строена в началото на миналия век и трудно отговаря на стандартите за съвременно училище. Другите две професионални гимназии са разположени в обща, сравнително скоро построена сграда, но трудно побираща учениците на двете училища. Професионалните гимназии разполагат с добре оборудвани компютърни кабинети, специализирани работилници и бази към предприятията.

В много добро състояние като сграден фонд и оборудване са училищата в 7-те села на Общината, но броят на децата в тях намалява и се налага обучението им в слети паралелки. Тенденцията в следващите години е към намаляване броя на живеещите в селата и обезлюдяване на районите, което е следствие от липсата на развита икономика там. Жизнеността на регионите е основно условие за ефективността на образованието. Следствие от него е и обезлюдяването, което пък рязко влияе върху качеството на образованието.

6.2 Здравеопазване

6.2.1 Доболнична медицинска помощ

Първична (ПИМП) - осъществява се от 20 лекари, от тях 5 са в 2 групови практики, останалите 15 са индивидуални практики за Първична медицинска помощ. Средно на 1 лекар се падат 1 500 пациента. В селския район на общината има 4 села - Попинци, Бъта, Баня, Елшица, в които лекарят от ПИМП е постоянно пребиваващ в селото. В едно село - Левски - лекарят от ПИМП пребивава в селото само през деня. В

три села - Оборище, Поибрене, Панагюрски колонии - лекарят посещава селото в някои дни от седмицата.

Помещенията за ПИМП са в добро състояние и са добре оборудвани, разполагат с компютри.

Недостатъци на доболничната помощ:

- лекарите от ПИМП, без изключения, са без специалност обща медицина;
- в половината от селата няма постоянно пребиваващ лекар;
- в града лекарите от ПИМП нямат организирана неотложна помощ;
- ПИМП не разполагат със санитарен транспорт.

Специализирана доболнична медицинска помощ (СИМП) - осъществява се основно от "ДКЦ-1 Панагюрище" - ЕООД - 100 % общинска собственост.

В него работят 8 специалисти на трудов договор - интернист, хирург, ортопед, невролог, УНГ, офталмолог, педиатър, дерматолог и 8 специалисти на граждански договор - уролог, физиотерапевт, психиатър, ендокринолог, кардиолог, УНГ, педиатър, АГ.

В "ДКЦ-1 Панагюрище" има разкрити рентгенова и клинична лаборатория.

Съоръжеността с медицинска техника и апаратура е недостатъчна.

Има сериозни проблеми с отоплението на сградата.

Липсват профилни специалисти: гастроентеролог, алерголог, пулмолог, хематолог. СИМП за община Панагюрище са и индивидуални практики (ИП) на: кардиолог, хирург, невролог (2), УНГ, педиатър, акушер-гинеколог, офталмолог, дерматолог - като физически лица това са същите изпълнители, които работят в "ДКЦ-1 Панагюрище" и МБАЛ "С.Николов" ЕООД.

Съоръжеността им с апаратура е добра, а недостигът се компенсират с договори с МБАЛ.

6.2.2 Стоматологична помощ

Осъществява се от 17 стоматолози (в групова практика). Във всички села на общината има стоматолози с изключение на с.Левски. В общината има една зъботехническа лаборатория в която работят 2 зъботехници. Липсват училищни стоматолози.

6.2.3 Спешна помощ

В сградата на МБАЛ е ситуиран ФСМП, който обслужва община Панагюрище и община Стрелча. В състава му са: 6 лекари, 4 медицински фелдшери, медицински сестри - 9, шофьори - 10, санитарни - 2. Разполагат с 3 линейки. Имат радиовръзка с ЦСМП гр.Пазарджик.

Недостатъци:

- текучество и слаба квалификация на лекарите;
- недостатъчна обезпеченост с медикаменти, консумативи, медицинско оборудване;
- недостатъчен транспорт
- Лекарствоснабдяване - в гр.Панагюрище има разкрити 6 аптеки, повечето от които работят по договор с НЗОК. В селата няма аптеки. В цялата община няма нощна аптека.

6.2.4 Детско и училищно здравеопазване

Осъществява се от полувисш медицински персонал - 15 сестри. В града има 5 групи за деца от 1 до 3 годишна възраст, в които работят общо 10 медицински сестри. В 4 училища и ДОВДЛРГ "П.Бобеков" работят по 1 медицинска сестра. В града е разкрита детска млечна кухня, в която столуват средно месечно около 100 деца до 3-годишна възраст.

6.2.5 Болнична медицинска помощ

Осъществява се от МБАЛ "Събо Николов" ЕООД, която обслужва общините Панагюрище и Стерлча. Болницата е със 111 легла, разпределени по отделения, както следва:

- Детско отделение (ДО)	14 легла
- Акушеро-гинекологично отделение (АГО)	11 легла
- Вътрешно отделение (ВО)	40 легла
- Неврологично отделение (НО)	13 легла
- Отделение за рехабилитация и физиотерапия (ОРФТ)	15 легла
- Хирургично отделение (ХО)	12 легла
- Отделение за активно и интензивно лечение (ОАИЛ)	6 легла

В болницата работят 25 лекари, 78 полувисши медицински специалисти; 71 друг персонал. 70 % от лекарите са със специалност; 12 % са с две специалности. Има и клинична лаборатория, микробиологична лаборатория отделение по образна диагностика, болнична аптека. Към болницата им Консултативно-диагностичен блок (КДБ) с 6 лекарски кабинета и кабинети за Функционална диагностика. В КДБ работят болнични специалисти. Има и Административно-стопански блок, в т.ч. и медицински транспорт с общо 6 санитарни линейки.

6.3 Култура

Градски Исторически музей - построен е през 1963 г. като през 1964 г. е открита експозиция, посветена на Панагюрище в Априлското въстание. През 2001 г. експозицията е обновена и допълнена. В двора на музейния комплекс се намира многофункционална зала "Наследници на Априлци". В музейния комплекс е и "Хаджидимитровата къща" (строена през 1895 г.), експонатите в нея са на български художници и писатели, на майстори, грънчари, златари и резбари.

Част от музейния комплекс е и "Джуновата къща". Строена е след Освобождението през 1893 г. В нея е разположена тематичната експозиция "Панагюрската златарска школа", открита през 1986 г. През м.ноември 2004 г. бе открит първият етап на Панагюрската чаршия, а през м.май 2005 г. - откриване на втория етап и на "Лековата къща". В Градски исторически музей има две зали за временни изложби.

Къща-музей "Райна Княгиня" - построена е през 1673 г. Паметник на културата с национално значение. Реставрирана е през периода 1979-1981 г. Средногорски тип къща с открит чардак. В приземния етаж е разположена мемориалната експозиция на Райна Княгиня, а на втория - битовата подредба на семейството. Тук са преместени тленните останки на Райна Попгеоргиева.

Дудекова къща - строена през 1853-1865 г. Намира се в комплекса на Градски исторически музей. Реставрирана е през 1956 г. и през 1996 г.

Архитектурно-исторически паметник с национално значение. В нея е подредена историко-етнографска експозиция за Дудековия род и събитията, свързани с Освобождението на Панагюрище, когато е използвана за квартира на ген.Дендевил.

Къща-музей "Иван Тугев - възрожденска къща, строена през 1874 - 1875 г. Реставрирана е през 1992 г. В нея е подредена историко-етнографска експозиция, посветена на Тугевия род и събитията, свързани с обявяването на Априлското въстание след получаване на Кървавото писмо на 20 април 1876 г. Паметник на културата с национално значение.

Къща-музей "Марин Дринов " - родната къща на първия български професор-историк Марин Дринов, основател на Българско книжовно дружество - по-късно БАН. Построена от неизвестни майстори. Има статут на паметник на културата с регионално значение.

Природо-научен отдел - съдържа експозиция от безгръбначни, гръбначни, земноводни, насекоми, ботаника и минерали.

Театър - Дом-паметник - Театър Дом-паметник е мероприятие към Общинска Администрация. Театърът разполага със зрителна зала с 540 места, универсална зала със 104 места, две централни фойета на първи и втори етаж, изложбена зала, оркестрина с капацитет 65 души, кабина-осветление с регулатор за централно

озвучаване, гримьорни - 5 бр., видео-студио. Сцената на театъра е по-голяма от тази на Народния театър "Иван Вазов".

Градска библиотека "Стоян Дринов" — създадена е през 1851 г., а новата сграда е открита през 1970 г., втората по големина обществена библиотека в Пазарджишка област след регионалната библиотека "Н.Фурнаджиев" в гр.Пазарджик. Тя е методически център на 7-те читалищни библиотеки в селата. В съзвучие с новите информационни предизвикателства, библиотеката разработи своя програма, чиято основна цел е да приближи библиотечното обслужване до европейските стандарти. Тази програма включва: изграждането на локална компютърна мрежа и създаване на предпоставки за свързване на Градска библиотека в НАБИМ, както и с международни информационни мрежи.

Библиотечният фонд включва: 90 000 библиотечни документа, както и едно ценно богатство от 200 тома старопечатна литература, която представлява библиотечна рядкост, а някои имат и значителна историческа стойност.

Читалищата в общината са 8 - в гр.Панагюрище, с.Баня, с.Бъта, с.Попинци, с.Левски, с.Елшица, с.Оборище, с.Поибрене. Всички те имат богата дейност, която е представена от самодейните състави към читалищата - Духов оркестър "Делчо Радивчев" и смесен хор "Ралчо Сапунджиев" към панагюрското читалище, младежки танцови състави за автентичен фолклор, певчески групи, състави за народни и модерни танци, театрални състави, инструментални състави и др. към селските читалище.

Църква "Свето Въведение Богородично" - строена е през 1818 г. от майстори-зидари от Банско, а резбарите са от Дебърско.

Църква "Свети Тодор Тирон" - най-старата панагюрска църква, построена към средата на 16 в. Тя е малка, еднокорабна църква, която днес е съединена с обща стена с църквата "Свето Въведение Богородично".

Църква "Свети Георги" - тя се счита за катедрален храм на града. Строена е през 1856-1860 г.

Национален Мемориален Комплекс "Априлци" - изграден по повод 100-годишнината от Априлското въстание.

От всичко изложено до тук може да се заключи, че Панагюрище има богато културно наследство, история, с която може да се гордее. Ако се създаде тясна връзка между бизнес и изкуство - това ще е най-верният път за развитие и утвърждаване на духовните стойности и традиции.

6.4 Спорт

Спортната база в Общината разполага със:

- спортен комплекс в гр.Панагюрище - стадион, зала за бойни спортове, плувни басейни, тренировъчни футболни игрища (3 бр.);

- стадиони в селата Левски и Попинци;
- училищни физкултурни салони и спортни площадки във всички училища на общината;
- квартални спортни площадки;
- ски-писта на с.Панагюрски колонии.

Към настоящият момент в община Панагюрище успешно функционират 13 спортни клуба по следните видове спорт: лека атлетика, тенис на маса, хандбал, джудо, самбо, бадмингтон, таекуондо, футбол, автомобилизъм с картотекирани в тях над 600 спортиста.

6.5 Социални дейности и услуги

Социалните дейности и услуги се разглеждат като интегрирана динамична система, ориентирана към резултат. Целта е, в мрежа от взаимодействия и допълващи се услуги и дейности да се създава специфична стойност за лицата и семействата – потребители на услуги с общ ефект на повишено качество на живот.

На територията на Община Панагюрище действа следната мрежа от комплексни социални услуги:

- Домашен Социален патронаж - предоставяне на храна на възрастни и самотни хора, поддържане на личната и жилищна хигиена, битови, административни и социално-консултативни услуги; еднократно подsigуряване на отоплителни материали за зимния период на обслужваните лица; поддържане на контакт с личния лекар и при необходимост оказване на съдействие за неговата намеса;
- Социални трапезарии към БЧК- обслужва 50 самотни възрастни хора, хора с увреждания и социално слаби лица на ротационен принцип на три месеца и 60 деца от социално слаби семейства и деца в риск, на които се предлага безплатна храна;
- Детска млечна кухня - осигурява специализирана и питателна храна за 100 малки деца в общината;
- ДДЛРГ „Павел Бобеков” - Домът предоставя постоянна, седмична и дневна грижа и е с възможност за настаняване на 50 деца, но по данни от предходни години се използва около 50% от капацитета му;
- Дневен център за деца с увреждания “Дъга” – В Центъра целодневно и почасово се обучават деца, които ползват социални, медицински и образователни услуги, придобиват нови умения, адаптират се социално. Услугата е насочена пряко към решаване на част от проблемите на децата с увреждания в община Панагюрище, като им дава възможност да получат съответстващи на специфичните им потребности професионални грижи, обучение и шанс за бъдеща интеграция в обществото. Капацитетът на Центъра е 24 места, но се използват около 75% от тях;

- Дневен център за възрастни хора с увреждания – В центъра се полагат специализирани грижи за хора с увреждания 50 и над 50% и се оказва мобилна подкрепа за селата Бъта и Баня. Капацитетът му за обслужване е за общо 30 лица;
- На територията на Община Панагюрище има клубове, които предоставят възможност и условия на хората от третата възраст и на хората с увреждания да общуват, да организират културни мероприятия и да извършват социално-помощна дейност. Клубовете предоставят една добра възможност за социална интеграция на нуждаещите се хора в Общината.

Изводи:

❖ Процесът на реформиране на ДДЛРГ и ДМСГД е важен етап в процеса на деинституционализация, с изключително висока социална значимост. Положителна стъпка е изпълняването на функции, свързани с превенция на институционализацията на деца в риск от общността, чрез предоставяне на дневна и седмична грижа за деца на семейства в риск; осъществяване на дейности в подкрепа на пълната реинтеграция на тези деца в семейства им от специализираните институции;

❖ Значително е намаляла потребността от настаняване на възрастни хора в институции, за сметка на прогресивно нарастване на потреблението на социални услуги в общността;

❖ Развитието на социални услуги, техният обхват и насоченост към целеви групи, е резултат преди всичко на възможности за финансиране, не толкова на предварително планиране и конструиране на услугите;

Социалните услуги и социалното подпомагане в община Панагюрище са добре обезпечени от страна на структури, кадри, набор от дейности в подкрепа на групи и лица в затруднено социално положение. Потребностите в тази област са свързани с подобряване на МТБ на социалните институции, осигуряване на равен достъп на лицата с увреждания, разнообразяване на услугите, обхващане на всички населени места със социални услуги.

6.6 Услуги и търговия

Обектите на административното обслужване в град Панагюрище, сред които общинската администрация, дирекция "Бюро по труда", дирекция „Социално подпомагане“, ДГС Панагюрище, ВиК Панагюрище, EVN Bulgaria-КЕЦ Панагюрище и др., са разположени в обособения градски център, по важните комуникационни оси и са с удобен пешеходен достъп. Основните структури на всички български министерства, които предоставят необходимите административни услуги за граждани се намират в град Пазарджик.

През последните години се забелязва тенденция на запазване на търговските обекти, като в някои области на услугите се откриват и нови търговски обекти.

Услугите, които се предлагат на територията на общината са: правни услуги; счетоводни услуги; кабелна телевизия; фризьорски услуги; авто-ремонтни и авто-тенекеджийски услуги; автомивка; ремонт на битова техника; ветеринарни услуги; услуги със земеделска техника; финансови услуги - банкови и застрахователни; компютърни и интернет услуги; занаятчийски услуги; заведения за обществено хранене и развлечения и др.

На територията на община Панагюрище финансовото обслужване на бизнеса и гражданите се осъществява от представителите на български банки и застрахователни дружества.

Клоновете на "ОББ" АД-София, "ДСК" АД-София и офисите на "Булбанк" АД-гр.Пазарджик, "Хеброс" АД-гр.Пазарджик, "ЦКБ" АД-гр.Пазарджик, "ДЗИ Банк" АД-гр.Пазарджик, "БП Банка" АД-гр.Пазарджик, обезпечават бизнеса и населението на общината с необходимите финансови услуги. В гр.Панагюрище функционира и Бизнес-център по проект "Заетост чрез подкрепа на бизнеса" (JOBS) на Министерството на труда и социалната политика, реализиран с подкрепата на ПРООН, който предлага консултантски услуги и финансов лизинг.

Застрахователите в община Панагюрище са представени от "Алианс България Холдинг" АД, "ДЗИ", ЗК "Орел" АД, "Български имоти" АД, ЗК "Витоша", "Булстрад" АД, ЗК "Виктория" АД, които предлагат общо и живото застраховане, както и допълнително пенсионно осигуряване.

Търговското обслужване на територията на общината се извършва от голям брой малки частни фирми. Частният сектор и специално едноличните търговци, осигуряват почти изцяло услугите в общината, но нараства и броят на тези от тях, които се занимават с производство (металообработване, оптика, дървообработване, хлебопроизводство и др.).

Преобладава броят на магазините и павилионите. Поради липса на достатъчно средства повечето от предприемачите, които започват свой самостоятелен бизнес, се насочват предимно към търговия и ремонтни дейности.

Търговската дейност се изразява предимно в търговия на дребно на следните видове стоки: хранителни стоки; текстил, облекло и обувки; парфюмерия и козметика; домашни потреби; горива и авточасти; строителни материали; медикаменти; селскостопански продукти и семена; препарати за растителна защита; канцеларски материали и офис-консумативи и др.

6.7 Обществен ред и сигурност

Районното управление на полицията в Панагюрище обслужва територия от 939 кв. км. на двете общини Панагюрище и Стрелча с общо население 32 763 човека.

От предоставените ни данни могат да бъдат направени основните необходими заключения за престъпността в град Панагюрище и зоната му на пряко влияние.

Данните са за последните три години, но очертават конкретни тенденции в този сектор, които влияят и на очертаването на проблемни територии и обособяването на зони за въздействие.

През 2009г. В РУП има ръст на регистрираните криминални и икономически престъпления. Увеличението при криминалните е със 17 престъпления, а при икономическите е с 50 престъпления. Има увеличение и при разкриваемостта на криминалните престъпления, която е с 4,29% повече от 2008г., а при икономическите е с 13,71% повече от 2008г.

От разкритите криминални престъпления с неизвестен извършител ОР са разкрили 62 или 78,48 %. Охранителния състав е разкрил 19 криминални престъпления с неизвестен извършител.

Регистрираните икономически престъпления с неизвестен извършител са 70, от които са разкрити 68 или 97,14 %. Охранителния състав е разкрил 4 икономически престъпления с неизвестен извършител.

На обществени места през 2009г. са извършени 121 престъпления или 35,90 % от общо регистрираните криминални престъпления. От тях са разкрити 91 или 75,20 %. Общият процент разкриваемост за РУП град Панагюрище за 2009г. Е 82,25 %, което е с 10 % повече в сравнение със същия период на 2008г.

Разкриваемостта на общо регистрираните престъпления в отделните микрорайони на обслужване:

Микрорайон	ЗМ	Прекратени	Останали	Разкрити	Разкриваемост
01	186	29	157	119	75,79 %
02	106	15	91	70	76,79 %
03	106	15	91	68	74,79 %
05	74	13	61	41	67,79 %

Микрорайон 01 обхваща централната градска част и район изток на град Панагюрище.

За периода в района са заведени общо 186 ЗМ преписки, в които влизат извършените икономически престъпления и такива по чл. 334Зб от НК. От тях 27 са прекратени, останали за работа са 157, разкрити са 119 престъпления или 75,97 %.

Микрорайон 02 обхваща част от западния район на град Панагюрище, местността Фетинци и село панагюрски колонии.

За периода в района са заведени общо 106 ЗМ преписки. От тях 15 са прекратени, останали за работа са 91, разкрити са 70 престъпления или 70,92 %.

Микрорайон 03 обхваща част от западния район на град Панагюрище и селата Оборище и Поибрене.

За периода в района са заведени общо 106 ЗМ преписки. От тях 15 са прекратени, останали за работа са 91, разкрити са 68 престъпления или 74,72 %.

Микрорайон 05 обхваща селата Бъта, Баня, Попинци, Левски, Елшица.

За периода в района са заведени общо 74 ЗМ преписки. От тях 13 са прекратени, останали за работа са 61, разкрити са 41 престъпления или 67,21 %.

В град Панагюрище са регистрирани общо 356 заявителски материала. От тях прекратени са 45. Останали за работа са 311. Разкрити са 323 престъпления или 74,59 %.

Можем да направим извод, че през 2009г. най-сложна е била оперативната обстановка в град Панагюрище. Регистрираните заявителските материали са 78% от общо регистрираните на целия обслужван район.

През 2010г. в РУП има увеличение на регистрираните криминални престъпления с 67. Налице е и ръст в разкриваемостта с 5,96% спрямо 2009г.

От разкритите престъпления ОР са разкрили 108 или 83,72% от регистрираните с неизвестен извършител. Охранителният състав е разкрил 25 криминални престъпления с неизвестен извършител или 19,37% от общия брой на разкрити престъпления срещу неизвестен извършител.

На обществени места през 2010г. са извършени 145 престъпления или общо 35,62% от общо регистрираните криминални престъпления. От тях са разкрити 102 или 70,34%.

За 2010г. е налице снижение на регистрираните икономически престъпления с 5. Разкрити са 105 икономически престъпления от общо регистрираните 113, като процент на разкриваемост е 92,92%. За 2009г. са били извършени 118 престъпления и са разкрити 110 престъпления или 93,22%, т.е. разкриваемостта през периода се е запазила с минимални отклонения от 0,3%. ОР по „ПИП“ са разкрили 49 престъпления. От регистрираните 58 икономически престъпления с неизвестен извършител са разкрити 51 или 87,97%. За 2009г. са били регистрирани 70 престъпления, което е с 12 повече от 2010г., от които са разкрити 64 или 91,43%. Може да се направи извод, че се наблюдава снижение на регистрираните и спад в разкриваемостта срещу

неизвестен извършител с 3,5%, което се дължи на обективни причини, сред които са оставането на един ОР по линията от 01.09.2010г.

Общият процент разкриваемост за РУП гр. Панагюрище за 2010г. е 71,34%, което е с 3,22% повече в сравнение с 2009г.

Разкриваемостта на общо регистрираните престъпления в отделните микрорайони на обслужване:

Микрорайон	ЗМ	Прекратени	Останали	Разкрити	Разкриваемост
01	226	42	184	137	74,45%
02	84	13	71	53	74,64%
03	156	26	130	87	66,92%
05	90	14	76	51	67,10%

През 2010г. са регистрирани общо 648 ЗМ, при 564 за 2009г., което е с 84 повече. От тях останали за работа са 520, при 458 за 2009г., което е с 62 повече. Разкрити за 2010г. са 371 престъпления, което е 71,34% разкриваемост, при 312 разкрити за 2009г. или 68,12% разкриваемост.

Разкритите срещу неизвестен автор са 180, при 135 за 2009г., от които 108 са разкрити от оперативния състав и 25 от охранителна полиция.

Микрорайон 01

За периода в района са заведени общо 226 ЗМ преписки, в които влизат извършените икономически престъпления и такива по чл. 334Зб от НК. От тях 42 са прекратени, останали за работа са 184, разкрити са 137 престъпления или 74,45 %.

Микрорайон 02

За периода в района са заведени общо 84 ЗМ преписки. От тях 13 са прекратени, останали за работа са 71, разкрити са 53 престъпления или 74,64 %.

Микрорайон 03

За периода в района са заведени общо 156 ЗМ преписки. От тях 26 са прекратени, останали за работа са 130, разкрити са 87 престъпления или 66,92 %.

Микрорайон 05

За периода в района са заведени общо 90 ЗМ преписки. От тях 14 са прекратени, останали за работа са 76, разкрити са 51 престъпления или 67,10 %.

В град Панагюрище са регистрирани общо 428 заявителски материала. От тях прекратени са 72. Останали за работа са 356. Разкрити са 256 престъпления или 71,91 %.

Можем да направим извод, че през 2010г. най-сложна е била оперативната обстановка в град Панагюрище. Регистрираните заявителски материали са 78,46% от общо регистрираните на целия обслужван район.

През 2011г. в РУП има увеличение на регистрираните криминални престъпления с 5. Налице е и ръст в разкриваемостта с 2,67% спрямо 2009г.

От разкритите престъпления ОР са разкрили 61 от регистрираните с неизвестен извършител. Охранителният състав е разкрил 26 криминални престъпления с неизвестен извършител или 32,91% от общия брой на разкрити престъпления срещу неизвестен извършител.

На обществени места през 2011г. са извършени 130 престъпления или общо 36,72% от общо регистрираните криминални престъпления. От тях са разкрити 82 или 63%.

За 2011г. е налице увеличение на регистрираните икономически престъпления с 9. Разкрити са 40 икономически престъпления от общо регистрираните 51, като процент на разкриваемост е 78,43%. За 2010г. са били извършени 42 престъпления и са разкрити 28 престъпления или 66,67%, т.е. разкриваемостта през периода се е подобрила значително с 11,76%. ОР по „ПИП“ са разкрили 15 престъпления.

От регистрираните 17 икономически престъпления с неизвестен извършител са разкрити 9 или 52,94%. За 2010г. са били регистрирани 22 престъпления, , от които са разкрити 9 или 40,93%. Може да се направи извод, че се наблюдава увеличение на регистрираните с 9 престъпления и подобряване на общата с 11,76%, което е изключително значимо с оглед обслужването на линията от един ОР от 01.09.2010г. Общият процент разкриваемост за РУП гр. Панагюрище за 2010г. е 65,91%, което е с 7,21% повече в сравнение с 2010г.

Разкриваемостта на общо регистрираните престъпления в отделните микрорайони на обслужване:

Микрорайон	ЗМ	Прекратени	Останали	Разкрити	Разкриваемост
01	161	34	127	89	70,08%
02	123	58	65	31	47,69%
03	90	14	76	46	60,52%
05	87	12	75	40	53,33%

През 2011г. са регистрирани общо 374 ЗМ, от тях прекратени са 106. Останали за работа 268. Разкрити са 166 престъпления или 61,94%

Можем да направим извод, че през 2011г. най-сложна е била оперативната обстановка в град Панагюрище. Регистрираните престъпления са 66,17% от общо регистрираните на целия обслужван район.

От посочените данни може да заключим, че разпределението на престъпленията в град Панагюрище е сравнително равнопоставено за всички териториални единици. Няма наличие на изолирани квартали с по-висок дял на престъпленията спрямо средното за града. Налице е нарастваща разкриваемост на престъпленията, въпреки дейността на РУП Панагюрище в две общини.

7. Културно-историческо наследство

Определение на понятието културна ценност : Културни ценности е материалното и нематериално свидетелство за човешко присъствие и дейност, природна даденост или феномен, което е от значение за индивида, общността или обществото и има научна или културна стойност.

Съвременното разбиране за културно наследство съгласно чл. 6, гл. Първа от ЗКН - обхваща: 1. наземни, подземни и подводни археологически обекти и резервати; 2. исторически обекти и комплекси; 3. архитектурни обекти и комплекси; 4. етнографски обекти и комплекси; 5. образци на парковото изкуство и ландшафтна архитектура; 6. природни ценности (образци); 7. индустриално наследство; 8. произведения на изящни и приложни изкуства; 9. народни занаяти; 10. документално наследство; 11. аудиовизуално наследство; 12. устна традиция и език; 13. книжовни и литературни ценности; 14. обичаи, обреди, празненства, ритуали и вярвания; 15. музика песни и танци; 16. народна медицина; 17. кулинарни и енологички традиции; 18. народни игри и спортове.

Материалните и нематериални ценности изброени по-горе, формират специфични, уникални за конкретната територия характеристики на жизнената среда, а от там и на цялостната Визия на населеното място – гр. Панагюрище. В съвременния глобализиран свят културните ценности са основен ресурс на територията. Те определят местната идентичност, дух, амбианс на мястото. Опазеното, социализирано и експонирано културно наследство изгражда чувство на гордост и принадлежност към нещо значимо, както за общността, така и за всеки един от обитателите. То поддържа жив интересът към мястото на туристите и деловите гости на града и е съществен ресурс за културен, индустриален, природен, познавателен, ловен, спортен, СПА и медицински туризъм.

Културното наследство на Община Панагюрище включва агломерация от разнообразни ценности. Богатата историческа стратификация и стиловият плурализъм на средата са свидетелство за принадлежност към европейските културни ценности.

Стратегическото място на територията е формирало в древността и средновековието система от защитни съоръжения на средногорския лимес – крепостни съоръжения за осъществяване на митнически контрол при търговията с "външния варварски свят" Прераснали от защитни и митнически съоръжения в търговски и духовни средища тези поселения са привлекли търговски капитал, които да осъществи връзката на местни занаятчии с външните пазари. Панагюрище по данни на Попконстантиновото описание (1819 г.) има 600 къщи и население от 3000 души. Градът и неговият хинтерланд обособяват регион за производство на храни от животински произход, тъкани и облекла, предназначени за външни пазари.

Доказателство за стопанския подем е строителството на църквата "Св. Богородица"-1812 г.

Панагюрище има силно развита протоиндустрия през XVIII и до третата четвърт на XIX в. Тя го превръща в селище от градски тип още в края на XVIII в. и довежда до появата на възрожденска градска култура. Вследствие на нея се създава специализирана работна ръка за фабричното производство на XX век. Натрупаният предприемачески опит намира приложение при създаването на капиталистическите предприятия след Освобождението.

Съвременният облик на общината е промишлен със структуроопределящи отрасли; добивната промишленост, машиностроенето и приборостроенето. Днес Панагюрище се разтваря и интегрира в икономическото и културно пространство на страната и в Европа.

Неизползван потенциал на градската среда:

- Не е изведено като стратегия, подготвено като проектна документация, реализирано като конкретни намеси в градската среда и експонирано за гражданите и гостите на Панагюрище, богатото напластяване и стилово разнообразие на културното наследство на града – извор на идентичност;

- Не е изведено като стратегия и провеждано като градска политика възпитанието разбирането и дългосрочното развитие на основен ресурс на територията – водата, като управляем наземен ресурс и в частност минералната вода, като подземен ресурс. Съчетана с прекрасна природа и съвременен медицинско обслужване минералната вода е неизчерпаем ресурс за профилактика и лечение на гражданите и гостите на града и е основа за развитие на специализиран СПА и медицински туризъм.

- Не е изведен и развит потенциала на прилежащите културни и природни ландшафти на територията - извор на възможности за развитие на културен, природен, ловен, спортен, селски, познавателен, индустриален туризъм.

Град Панагюрище се разстила в малка едноименна котловина под южните хълмове на Същинска Средна гора. Градската тъкан се разсича от поречието на р. Луда Яна и притоците ѝ р. Мареш и Драгулински дол, и формира разнообразна и живописна урбанистична структура. Градския парк, проектиран успоредно на река Луда Яна се вклинява от север на юг до самото сърце на града и дарява живителна свежест и обилна зеленина. Още един зелен клин, отреден за мемориален комплекс се спуска от изток на запад по меката форма на средногорски хълм и достига до централния градски площад. Мемориалният комплекс Априлци внася монументалност в урбанистичната композиция на града и респектира гражданите и гостите с посланието за героичното минало на предците и е свидетелство за признателността на съвременниците.

Градът е застроен с ниски и средноетажни сгради и градската структура живописно се експонира на фона на среднопланинският релеф и непосредствено прилежащите културни и природни ландшафти .

Сравнително едрите обеми на съвременните промишлени комплекси нанасят изразителни штрихи в силуетите на града, без да нарушават хармонията, качеството и като цяло принадлежната стойност на градската среда. От гледна точка на културния облик на града е необходима деликатна намеса по саниране на остарели и неизползвани днес промишлени съоръжения и сгради.

Аграрният ландшафт на Панагюрище притежават ценни характеристики за определяне на съвременния облик на територията. Лозята, овощните и розовите градини внасят самобитност и характер. Важна е връзката им с местните традиции, а опазването им е прекрасна възможност за обогатяване на ландшафта, за експониране на традиционни за района особености от бита на хората.

Внимание се изисква при намесата и обемно пространственото изграждане на традиционната пешеходна зона на административно деловата и историческата части на града. Исторически формирания мащаб и структура на централната градска част подлежи на опазване и устойчиво развитие. По-високата плътност, стремежът към сключено застрояване в тези зони могат да нанесат непоправими щети и да намалят принадлежната стойност на градската среда като цяло.

Обликът на Историческата част на града се определя от малкото оцелели и опазвани във времето автентични възрожденски жилищни и стопански сгради с прилежащите им дворни пространства, разположени по протежението на ул. "Райна Княгиня", ул "Оборище", ул "Ген. Гурко" и ул. Димчо Дебелянов". Сградите – културни ценности са защитени от плътни , но живописни оградни зидове с характерен детайл на портите и корнизата, които следват неправилната геометрия на уличните пространства от тази епоха.

Действащия до днес застроителен план на историческата зона (ул "Оборище", площад Райна Княгиня, градски исторически музей, район на Тутевата къща), оказва границите на защитените територии - наситени с културни ценности. Налице са възможности за обновяване на остарял сграден фонд, обособяване на зелени площи и публични пространства, в средата на които максимално добре да се експонира оскъдното като количество, но изключително ценно културно наследство от времето на възраждането. Планът е одобрен със Заповед 696 от 22.04 1983 г. и намесите в историческата зона са се съобразявали с указаните режими и предписания. За съжаление към застроителните планове от този период не са прилагани специфични норми и правила, които да идентифицират уникалността на мястото и да регламентират бъдещите намеси в територията. Липсата на специфични правила, адекватна политика на опазване, планове за опазване, строги норми и предписания, съчетани с настъпилите промени в собствеността и икономическия живот на страната след

деветдесетте години на миналия век и започналият активен процес на реструктуриране на централната градска част в полза на частния интерес, са довели до следните негативни резултати:

- Композиционен център на историческата зона е площад "Райна Княгиня". Според предписанията на плана от 83 г. се предвижда реализиране на единна пешеходна зона, развита в пространството на площада и проведена по ул. "Райна Княгиня" на север от приемното пространство пред градския исторически музей, на изток – пред църковния комплекс на храма "Св. Георги Победоносец" и на юг в посока административно-деловия център на града. Плана регламентира еднаква настилка и дизайн на пешеходната зона. За съжаление на място се наблюдават няколко вида различни по колорит, композиция, геометрия и материал настилки. Трудно да се говори за единство в решението на пешеходната зона, поради използването на различни и неподходящи материали.

Липсва единство и в елементите на градския дизайн: малките градски форми: пейки, кошчета за отпадъци, информационни табели, бордюри.

Неусвоен ресурс на площадното пространство е възможността му да се обособи като безплатен информационен, като информационен център на открито, който да ориентира лесно и интригуващо гостите на града и на неорганизираните в групи туристи за природните, исторически и културни забележителности на територията на община Панагюрище и на съседни общини.

- Реализираното допълващо застрояване в УПИ XVIII 1323 и УПИ XVII 1324 е съобразено като място и височина на обемите на гаражните клетки и със сигурност е законно проектирано и въведено в експлоатация. За съжаление не са спазени елементарни правила за обработка на дървените врати на гаражите, както и за оформяне на прилежащите оградни зидове. Изпълненото строителство като дизайн, материал, колорит и архитектурен детайл е чуждо на историческата зона и звучи пошло и дисхармонично в рамката на площада. Неприемливи са както имитацията на каменна зидария, така и детайла на плоския покрив и на гаражните врати. Тази архитектура може да бъде приемлива на всяко друго място, но не и в композиционният център на историческата зона на града.

- Не е изпълнена замислената в застроителния план от 83 г. рамка от сгради, която да оформи от юг и запад спокойни силуети около отреденото за площад пространство с паметника на Райна Княгиня. Съществуващата обемнопространствена рамка на площада е разпокъсана и създава усещане за хаотично и неовладяно пространство. Доминиращият обем на храма "Св. Георги Победоносец" налага друго по мащаб и композиция решение.

- Значителна част от площада покрива инженерно съоръжение, което оформя басейна на р. Мареш. Зелената система в обхвата на площада следва да се съобрази с възможните решения, продиктувани от наличието на подземно инженерно

съоръжение. Налага се да се актуализира решението на зелената система, като се изследва наличната едра дървесна растителност и се режисира нова, деликатна намеса, с използване на местни видове едра растителност, храсти и цветни решения, които да са в хармонично единство за цялата историческа зона.

- Неусвоени ресурси има в отредения за комунални услуги УПИ II – бившата градска баня и настоящо фондохранилище на музея. Поради проведени реституционни процедури не е възможно реализирането на пробив на зелената система и пряк пешеходен достъп от площад Райна Княгиня до ул "Димчо Дебелянов, т.е. до р. Луда Яна и парк Бобеков, замислени с плана от 83 г. Независимо от това качествата на сградата на бившата баня като архитектура, местоположението, ориентацията и възможността за адаптация са предизвикателство и възможност за успешно реализиране на други значими инвестиционни намерения на общинската администрация.

- Не са на място и всяват безпорядък временните едноетажни постройки, ситуирани в пространството на площад Райна Княгиня. Необходимо е сериозно преосмисляне и облагородяване на всеки елемент от градската среда, планиран на това място, за да заработи то като истински композиционен център на историческата зона, който едновременно обединява, фокусира, информира и пренасочва интереса на граждани и гости на Панагюрище към други атрактивни зони.

- Към момента не е намерено удачно място за разполагане на контейнерите за смет. Решението им в зоната на площада ги експонира в кадрите на туристическите снимки, наред с паметника на Райна Княгиня и / или с главния вход към градския исторически музей.

- Необходимо е да се определят нови, подходящи места за лепене на некролози. Облепянето на порталната градинска врата на храмовия комплекс "Св. Георги Победоносец", както и самата входна врата на храма с некролози компрометира визията на значимата културна ценност, и насища средата с информация, която не би спомогнала за разширен туристически интерес.

- Определената с плана от 1983г. историческа зона концентрира на едно място огромно количество разнообразна познавателна за туристическата индустрия информация. Това многообразие следва да бъде визуализирано на подходящи места с помощта на информационни карти, табла, указателни табели за бърза и лесна ориентация. Съседният град Стрелча не разполага с подобна по качество историческа зона, но е съумял да поднесе достъпна, безплатна и лесна за възприемане информация за местоположението на всяка природна и културна забележителност от територията на общината.

- Предвидената в плана от 1983 г. Калдаръмена настилка в обхвата на ул. "Оборище" не е изпълнена. Наблюдава се разминаване в линията на уличната регулация от окончателния застроителен план от 1983 г и регулационният план от

1980 год. В плана от 1983 г. линията на оградните зидове по северната страна на ул "Оборище" е неправилна, живописна и вероятно следва очертанията от най-старите локални кадастрални карти от първите десет години на миналия век, грижливо опазени в Община Панагюрище. Цел на авторите на плана от 1983 г. е била да възстановят и експонират част от живописната неправилна възрожденска тъкан на градската среда. Пред портите са опазени характерните уширения на уличното пространство. Изобразени са линиите на водосбора на калдаръмената настилка и линиите на оградните зидове. Същевременно регулационната част на плана от 1980 г работи с чисти и прави линии на съвременна улична регулация. Дали става въпрос за липса на съгласуваност или с административен акт е променен характера на уличната регулация не е известно. Очевиден факт е обезличаването на самобитния неповторим облик на ул "Оборище" и загубата на културно-историческата и стойност.

- Замислен професионално и отговорно към културното наследство на града проектът във времевата рамка на изминалите близо 3 десетилетия не е изпълнил ролята си да пренесе истинските художествени и културноисторически послания от миналото към настоящите и бъдещи поколения. Причината за това вероятно се крие в липсата на инструменти и правила, по които да се приложат на практика проектните решения. Днес, когато сме на ул. "Оборище" виждаме прогнили и в аварийно състояние порти, оградни зидове отремонтирани с нови материали и детайли, чужди на автентичните. Използват се различни комбинации от цокъл облицован с фугирани каменни плочи и измазана с бяла мазилка горна част на оградния зид, нови дървени обшивки, с различен колорит и начин на обработка на дървото, с различен обков Тротоарите са със следи от многократно изкърпване с различни видове тротоарни плочи. Уличните бордюри са каменни, високи и не осигуряват достъпна среда. Уличното платно е настлано с естествен паваж в не много добро състояние. Кофите за боклук са на случайни места. Табла, кабели, метални и стоманобетонени стълбове на инженерните мрежи са поставяни според належащите нужди, без визия за формиране на уникална жизнена среда, която носи духа на възраждането.

- Безконтролни са архитектурните и инженерни намеси в сгради с търговски характер, които се намират във видимия обхват на културните ценности. В историческата част на града трябва да бъде даден приоритет на културната ценност. Натрапчивите реклами, пъстроцветните и сложни съвременни детайли не привличат посетителите на културните ценности, а по-скоро ги отблъскват. Туристът иска да опознае, снима, съзерцава уникална, непозната като дух и атмосфера среда и идва в Панагюрище, за да консумира онова, до което няма достъп в собственото си населено място или страна. Една чиста и поддържана възрожденска калдаръмена улица с пробила свежа трева между камъните в основата на зидовете, където рядко се стъпва ще го накара да се диви, да снима, да потърси място където да се задържи, да пие

кафе, да чува различни звуци, да съзерцава, да оставя парите си с удоволствие, за това, че изживява красиви мигове на самотно и странно място. Налице са примери за не добре стилово издържана архитектура в непосредствен визуален контакт с Тутевата къща. Облицовките от фугирани каменни плочи положени на неподходящи места, детайлът на балкона, преливащият от презастрояване имот, са илюстрация за агресивно търговско присъствие и желание да се извлече дивидент от мястото за сметка на културните ценности. В страните с развит културен туризъм е недопустимо да се монтират климатици, реклами, слънчеви батерии и други съвременни инженерни съоръжения, на главните фасади, видимите части от покривите и всички останали елементи от средата - културна ценност, които може да попаднат в обектива на фотоапарата или камерата на посетителя и да развалят магията и красотата на мястото.

- Не е намерен подходящ дизайн и материал за изпълнение на елементите на градското обзавеждане в контекста на историческата зона.

По отношение на актуалното състояние на археологическото наследство на територията на община Панагюрище са регистрирани петдесет и три археологически ценности:

- в гр. Панагюрище – 25 археологически обекта;
- в с. Баня - 3 археологически обекта;
- в с. Елшица - 4 археологически обекта;
- в с. Левски - 2 археологически обекта;
- в с. Оборище – 6 археологически обекта;
- в с. Мечка - 1 археологически обект;
- в с. Поибрене - 7 археологически обекта;
- в с. Попинци - 5 археологически обекта.

За съжаление това огромно културно богатство не е разкрито и разработено за да бъде експонирано за нуждите на културния туризъм.

От всички 53 обекта в състояние да бъдат подготвени и социализирани са само три: комплексът на средновековната крепост "Красен", средновековната крепост "Койчево Кале" и с. Баня - гробница и средновековна крепост над санаториума.

Неусвоен ресурс за територията е разработването на мащабен проект за културни атракции, които да експонира няколко обекта от средногорския "лимес". Реализирането на такъв проект може да стане поетапно, като се започне от комплексът на средновековната крепост "Красен" и постепенно се обогатява с други

археологически културни ценности. Разположението на археологическото наследство в близост до съседни села като с. Баня , с Попинци , Панагюрски колони е възможност за разработване и развитие на туристически маршрут с гъвкава времева рамка и разнообразен туристически продукт.

Част от материалните културни ценности на територията на града са адаптирани в музейни сгради. Тази група обекти се радва на добро физическо състояние. Поддържането и експлоатацията на музеите периодично налага сериозни инвестиции свързани с привеждането им в съответствие с динамично променящи се нормативни изисквания и стандарти за ползване на обекти с обществени функции.

Променената нормативна база налага по-високи изисквания към достъпната среда, енергийната ефективност, пожарната безопасност на сградите. Необходимият комплексен подход в намесите на сградите културни ценности и в качеството на музейните услуги, може да бъде рационално решен ако се получи отговор на въпросите свързани с: посещаемостта, профила и обхвата на услугите, размера на направените инвестиции през годините, поддръжката и стопанисването и възможности за популяризиране.

Актуално състояние на отделните музейни обекти

- **Градски исторически музей - действащ музей в много добро състояние;**
Намеси: 1980 г. – проект за експозиционна зала към градския музей; Строително - ремонтни работи в района на ГИМ през 2003 г., Сграда трезор "Музей на панагюрското златно съкровище", УПИ - VII, кв. 57; - последна намеса през 2011-2012 г.
- **Дудековата къща на територията на ГИМ – действащ музей със системно полагани грижи от 1955 г.; 1964 г.; последна комплексна намеса от 2010 г.**
- **Къща – музей на Райна Княгиня - действащ музей в много добро състояние;**
Съвременни намеси: 1959. г с конструктивно укрепване; 1967.г; 1979.г.; КРР за къща - музей "Райна Княгиня през 2010 г. - ремонт, реставрация и консервация / водеща атракция.
- **Проблемна зона е компрометираната автентичност на средата на паметника по ул "Оборище". В част озеленяване в градината на музея е ползвана растителност, която не е типична за региона – екзотичните видове нямат място в дворното пространство на музея.**
- **Лековата къща - действащ музей в много добро състояние;**
Съвременни намеси: от 1960 г. 2003 г. - направа на нови оградни зидове и благоустр. на двора; 2004 г. - реставрация на стенописи и полихромна украса - дървени елементи; 2010 г. – последна намеса: ремонт, реставрация и консервация
Проблем на автентичността: В част озеленяване в градината на музея са ползвани масово туи и растителност, която няма нищо общо с българския двор. Туите закриват "тушират" дуварите, за поддържането и експонирането на които се полагат сериозни грижи.
- **Къщата на проф Марин Дринов - не е институционализирана като музей.**

Счита се, че експозицията притежава висока научна стойност (ценни книги и материали за живота и дейността на проф Марин Дринов), и следва да бъде обект на БАН. В момента е фондохранилище и работи като музей по повод забележителни дати и чествания на годишнини, както и при заявен специализиран интерес.

Съвременни намеси: от 1957 г.; 1987 г. - Озел. и благоустрояване къща на Марин Дринов;

- Тутевата къща - действащ музей в много добро състояние;

Съвременни намеси: от 1960,61 г.; 1973 г. ; до последна намеса: 2010 г. - Инвестиционен проект за КРР - музей " Тутева къща"

Проблем на автентичността на прилежащата среда, в която е експонирана културната ценност. Недопустима архитектура, детайли, материали и инженерни съоръжения във видимия обхват на културната ценност.

- Ансамбъл Хаджидимитрови къщи в музейния комплекс в много добро състояние

Съвременни намеси през 1981 год. - Музей на Следосвобожденската градска етнография.

Друга част от материалните културни ценности на територията на града са частна собственост и за тях се полагат необходимите грижи след адаптацията им в съвременно оборудвани жилища, ателиета, хотелски комплекси.

- Дедьова (Джуджевата) къща – съвременна адаптация в хотелски комплекс

Съвременни намеси: 1967 г.; 1979 г.; последна намеса през 2008 г. адаптиране на стопанска сграда, ул. "К. Чолаков"17, кв. 70, пл. 918

Проблем на автентичността: В част озеленяване в градината на хотелския комплекс са ползвани екзотични видове – бананово дърво и туй – чужди на естествените за мястото растения.

- Къщата на Иван Джуджев – жилищна сграда в добро състояние;

Регистрирана е намеса през 1981 г. - Къща и стопанска сграда на Ив. Джуджев

- Смолската (Матеевата) къща - съвременна адаптация на "балканската" къща в ателие и жилище - в много добро състояние;

Сведения за съвременни намеси от 1967 г

- Каляновата къща – реституирана и адаптирана в заведение за хранене. До заведението "Старата къща" има културна ценност (Бежарова къща с двор, ограден зид, порта и стопанска сграда), в тежко физическо състояние. След проверка на място, да се изиска от собствениците технически паспорт за сградата – културна ценност и проект за реставрация.

- Ланджевата къща – пловдивски тип , реституирана и се ползва за жилище

Сведения за съвременни намеси от 1966 г

- Къща на Хаджи Стоян Багрянов /Чочева/- ползва се за жилище

- Къщата на Сава Радулов – жилищна сграда - почети разрушена;

Регистрирана е с планово задание за проектна документация през 2010 г. , но не е реализиран инвестиционен проект

- Вакареловата къща - тревненски тип сграда, частна собственост, не е

възстановена и експонирана.

- Каменската къща с кладенец, автентична порта, стопанска сграда,; не се ползва поради липса на средства за възстановяване.
- Къщата на Стефан Брънчев - в аварийно състояние.
- Къщата на Велка Нешева Деянова – в незадоволително състояние.
- Къща на Нона Делчева Додекова – в незадоволително състояние.
- Къща на Яко Милков, сега на Луко Милков – необитаема.
- Нейкова къща с ограден зид и порта – недостатъчно добре поддържана.
- Брадистилова къща – в тежко състояние, саморазрушава се.
- Къщата на Вела Белишка – в тежко състояние, саморазрушава се.

Разрушени и/или отпаднали архитектурно строителни културни ценности

- Къщата на Василий Чолаков на ул "Ангел Шишков" 9
- Къщата на Илчо Войвода, ул "Гаврил Кръстевич" 4
- Къщата на Лука Врагов, ул. "Лука Врагов" 3
- Къща на Крайчо Самоходов, кв.Мареш
- Къща на Георги Бояджиев, Мария Бояджиева, Иван Лисев и Стояна Лисева
- Радоева къща
- Мачеева къща дублирана в списъка не съществува физически
- Почеръзова къща
- Къща на Янко Милков
- Къща на наследници на Димитър Маджаров, Хаджитомева къща
- Къща на Никола Байраков
- Къща на Дейничин
- Шондева къща, по пътя за с.Оборище
- Раковата къща
- Къща на Карапетров

Религиозни сгради - културни ценности

- Църквата "Св. Георги" – действаща в много добро състояние
Съвременни намеси от 1974 г.; 2003 г.- проект строително - ремонтни работи по покрив и фасади; последна намеса през 2010 г. КРР
Проблем с лепенето на некролози на неподходящи места. Необходимост от реставрация и по-възможност експониране на двете църковни сгради към ул "Ген. Гурко", принадлежащи на църковния комплекс.
- Църквата "Св. Богородица" – действаща в много добро състояние
Съвременни намеси в резултат на конкурс без указана година за конструктивно проучване, заснемане на пукнатини и разрушения, идеен и технически проект за конструктивно решение и архитектурна реставрация; 1975 г. – реставрация във всички части.
- Църквата "Св. Тодор Тирон" – действаща при ритуали, в много добро

състояние.

Оградни зидове - културни ценности

- Хаджидеянови дворове северни и южни – лошо състояние, изронена мазилка по корнизите, оголена тухлена зидария по тях. Кърпежи от тухли по каменна стена на прилежащата стопанска постройка;
- Чешми – културни ценности ;
- Багряновата чешма е демонтирана и пренесена и експонирана в музея ;
- Чешма Боевец – не съществува;
- Стойкина чешма – не съществува;
- Чешмата пред природонаучния музей - пресъхнала и неизползвана, в лошо състояние са и настилките пред нея.

Водата, старите чешми и аязмите внасят неповторимо очарование в градската среда и пренасят възрожденски живец. Издирването и възстановяването на стари чешми, популяризирането на свързаните с тях легенди е неразработен самобитен културен ресурс.

Библиотеките са хранилища на книжовни и литературни ценности, документалното и аудиовизуалното наследство, устната традиция и език.

Град Панагюрище може да се похвали с осъвременена сграда на Градската библиотека "Стоян Дринов", която има добре развита библиотечна дейност и включва:

- 9185 посещения за периода януари-септември месец 2012 г.;
- Заета литература за същия период - 6109 библиотечни единици;
- Записани читатели - 936 от които до 14 г. 394 и над 14 г. 542 човека.

Библиотечни фондове има и към училищата, читалищата, граждански сдружения, но те не се радват на съвременен оборудване и богати фондове. Необходимо е да се развие процес на информационно интегриране и популяризиране на дейностите на специализираните локални библиотечни и архивни фондове с тези на градската библиотека. Интегриране и обмен на информация е необходимо да се реализира с библиотеките в областния център и столицата. Нормално е библиотеката да отговори съвременен и адекватно на засиления интерес към ползване на интернет с програми за обучение на различни възрастови групи, с формиране на специализиран отдел "медиятека", както и с възможност за заемане на електронни книги и музика, за аудио

и видео обучения и изграждане на нови съвременни технологични умения за достъп и боравене с информация.

Огромно книжовно богатство се съхранява под форма на експозиция, в къщата на проф. Марин Дринов. За съжаление няма ясен статут за управлението и стопанисването на това богатство. В момента работи като фондохранилище, но със сигурност сградата – културна ценност не е адаптирана за да отговаря на изискванията за тази функция. Ценно книжовно богатство е застрашено от липсата на ясен статут и отговорност за опазването му.

Задълбоченият анализ на паркирането в историческата зона показва, че Панагюрище не е обременено с проблеми в тази насока, характерни за големите областни центрове и столицата. Въпреки това се наблюдава необходимост от дисциплиниращи мерки и е наложително е да се помисли и съгласува с НИНКН-София детайл за ограничаване на паркирането в историческата зона. Наложителна е административна мярка и контрол за имоти с търговско или друго предназначение – хотел, или къща за гости, които са на защитена територия и не отговарят на изискването на нормативните документи за осигурени места за паркиране и гариране в рамките на собствения имот.

От собственици на имоти, в които има обекти - културни ценности се изисква спазване на чл. 43 от ЗУТ и Наредба 2 от 01/10/2004 г. за планиране и проектиране на комуникационно-транспортни системи и съоръжения, за осигуряване на необходимите места за гариране и/или паркиране в границите на урегулирания имот. Съвременните високи цени на ел. енергията водят до самоцелни решения за подобряване на енергийната ефективност. Сградите - културни ценности не са обследвани в това отношение.

В специфичните правила към отделните Подробни устройствени планове следва да се изведат ясни и категорични правила за прилагане на мерки за енергийна ефективност и за монтиране на климатици и съоръжения на алтернативни източници на енергия върху покривите и фасадите на сгради – културни ценности и прилежащата им среда. Системата от правила ще ускори и улесни изготвянето на проекти за саниране на публични и частни обекти на културното наследство

Населението, жизненото му равнище, броят и сложността на инвестиционните проекти ежегодно нарастват. Същевременно градоустройствените структури: улици, площадни и вътрешноквартални пространства на историческата зона са оразмерени за ниски скорости на движение на малобройни транспортни средства, за спокоен и тих живот на гражданите и гостите. Средновисоките и сложни съвременни сгради, които заменят старите едно-дву етажни постройки значително променят характеристиките на средата и я отдалечават от автентичния ѝ облик – обект на опазване.

Засилената тенденция да се преизградят обекти-културни ценности се обосновава с: тежко физическо състояние на обекта, необходимост от

паркиране/гариране в рамките на имота; икономическа изгода за строителя. Необходимо е изработване на код на ерархията от ценности, който гарантира опазване на автентичността на обекта и автентичната прилежаща среда, като отчита местната неповторимост и специфични особености на средата.

Неизползван ресурс на територията е индустриалното наследство на Панагюрище. Наличието на археологически културни ценности с възможност за експониране в обозрима близост до промишления комплекс "Асарел Медет" е уникална възможност за развитие и популяризиране на специализиран индустриален туризъм.

Атрактивни обекти на индустриалното наследство се наблюдават в района на гарата. Неизползваните в момента, но здрави като структура сгради с характерен за времето на изграждане облик са чудесна възможност за сравнително евтино адаптиране към нови, необходими за града и собствениците им функции. Уникалните характеристики на тези сгради ще експонират икономическите възможности на града към определен момент от миналото, и ще докажат висока отговорност и култура на местния бизнес и население, сравними с европейските традиции на преструктуриране на части от промишлени зони и комплекси. Експонирането на обекти на индустриалното наследство е уникална възможност за пълноценно развитие на индустриален туризъм, като допълваща и разнообразяваща форма на алтернативния туризъм. Опазването на облика и визията на елементи от индустриалното наследство на града, ще открие нов културен пласт в историческото и културно развитие на Панагюрище и ще експонира реална среда на поминък за гражданите, устойчиво опазена и развивана в продължение на почети един век.

Неизползван потенциал на територията е социализирането и експонирането на обекти свързани с водата и самобитната местна култура и познания на населението. Като такива групи обекти се обособяват лековитите, свещени извори-наричани аязми, християнски параклиси и манастири, мюсюлмански текета, чешми свързани с календарната обредност, вековни дървета и др. Съхраняването на традицията и опазването на старите водоизточници влага неповторима атмосфера и самобитност в съвременната среда.

По поречието на р. Луда Яна е имало воденици, тепавици и други стопански съоръжения, отразяващи етнографската специфика и самобитност на региона. Наличието на опазена културна ценност е чудесно предизвикателство за възстановяване на типични за района традиции свързани с културата на ползване на водните ресурси.

Град Панагюрище притежава и ползва друг изключително ценен природен ресурс - минералната вода. В момента и в недалечно минало с нея е захранвана градската баня. За разлика от съседното селище – Стрелча, където минералната вода е градообразуващ фактор и балнеологията е основен поминък на населението, в Панагюрище този ресурс остава слабо разработен. Съвсем скоро, до началото на 2013

г., предстои да се захрани с минерална вода нов СПА комплекс в хотел "Каменград". Изграждането на нови балнеологични комплекси, съчетани с намеренията за сериозни инвестиции в системата на здравеопазването са мощен фактор за развитие на СПА туризъм и медицински туризъм за обслужване на нуждите както на местните жители така и за гостите на града.

Водата е неовладян ресурс за естетизация на градската среда. Тя е мощен градообразуващ фактор и наличието на вода и водни площи внася неповторима и запомняща се визия на мястото.

През града протича р. Луда Яна и два притока р. Мареш и Драгулински дол. Каменните градежи, които овладяват ерозията на бреговете и водната стихия при обилни валежи също формират уникална за мястото визия. Пространствата около водните басейни не са овладян ресурс. Вместо атрактивни зелени площи, със сенчести дървета, пейки и алеи те са се превърнали в зони за разполагане на групи от кофи за смет. Необходимо е преосмисляне на функциите в планираните терени, отредени за водните басейни.

Добро е състоянието на монументалната украса. Местонахождението на културните ценности от тази група е в синтез с екстериора и интериорите на публични сгради, за които се полагат системни грижи и в резултат произведенията на монументалните и приложни изкуства радват гражданите и гостите на града. Буди съжаление фактът, че през последните години Панагюрище не може да се похвали с нови обществени сгради и списъкът с произведения на художествените – монументални и приложни изкуства не нараства.

Героичното минало на града присъства навсякъде под форма на монументални паметници, исторически места и невероятно голям брой паметни плочи. За съжаление не съществуват актуални списъци с паметните плочи и паметниците. За да бъде опазен спомена за места и граждани – герои е необходимо изработване на съвременна цифрова система за актуалното състояние на всички паметници, с пълно описание на материал, техника, автор, детайли, среда, за да е възможен системен мониторинг и опазването им. Особено труден е този изследователски и документиращ процес за паметните плочи. Често те са в непосредствена близост до ел табла, реклами и други инженерни съоръжения и на техен фон се губи смисъла и посланието към съвременниците.

Панагюрище устойчиво носи характеристиките на богато културно и историческо напластяване от поколения родолюбиви производители/занаятчи.

Днес Панагюрище е разтворено и интегрирано в икономическото и културно пространство на страната и в Европа. От изключителна важност за града са традиционните културни – коридори на запад към София – център в националната система на културното наследство; на север към Златица, Пирдоп, подбалканските

културни средища до Бургас и черноморския регион, на юг – Пазарджик, Пловдив и културен коридор въвн от пределите на страната.

Съществуват възможности за интегриране на културно-историческото наследство в останалите градски системи.

Неизползвана такава възможност е създаването на работни места във връзка със съхраняване, управление и промотиране на културното наследство. Наблюдава се трайна тенденция на ежегодно производство на висококвалифицирани специалисти в областта на културата, които завършват висши училища по изкуствата, но не намират достойна реализация на трудовия пазар.

Целесъобразно е създаване на трудова заетост във връзка с дейностите по изучаване, документиране, опазване, социализиране, експониране и популяризиране на материалното и нематериално наследство, както и по експлоатацията и системния мониторинг на културното наследство (поддържане, стопанисване, усъвършенстване и развитие на културните атракции). Квалифицирани лица могат да бъдат ангажирани с изграждането на подходяща инфраструктура за нуждите на различни видове туризъм. Функцията обитаване е жизнено важна за опазването и поддържането на архитектурните обекти – културни ценности и градската среда. Опасна тенденция е обезлюдяването на цели сгради. Тромавите процедури по изработване и изпълнение на реставрационни и консервационни работи, принуждават заинтересованите собственици да изоставят "проблемните" обекти. Частично или напълно необитавани сгради – културни ценности има, както в историческата зона, така и в други райони на града.

Необходимо е актуализиране на списъка с културни ценности на територията на града, паспортизация на сградите-паметници на културно-историческото наследство и залагането на специфични устройствени параметри при изработването на бъдещи подробни устройствени планове, който да засягат историческата зона или части от нея. Изключително внимание изисква зелената система на територията на историческата зона. Местните бели, розови, червени трендафили, люляци, дрян, асмаляци, чимшири, здравец, мушката са отстъпили пред безлични туи, приспособили се към климата екзотични юки, магнолия, дори бананово дърво. Цветните партери също налагат деликатно и обмислено решение, особено в зоната на паметника на Райна Княгиня. Местните растителни видове в подходящо решени групи и експонирани в градския културен пейзаж са носител на идентичност в развитието на града. Необходимо е да се преосмислят някои стандартни решения на градския културен пейзаж.

Интегрирането на археологическото и архитектурното наследство в подходящо проектираните и изпълнени зелени пространства е гаранция за създаване и експлоатиране на качествен туристически продукт.

Неусвоен потенциал има в изследването на характерни градски пейзажи и визуални оси, с цел атрактивно експониране на градската среда по основните туристически маршрути.

Съществен проблем, във връзка с ефикасната икономическа разработка на значимото културно наследство на територията, е слабата изграденост на адекватна транспортна и други технически инфраструктури, обслужващи културните коридори и обекти.

Уличната мрежа на територията на Историческата зона е опазила урбанистичната структура на кварталите от периода на Възраждането. Тя е с ниска проходимост и оформя характерни триъгълни вътрешноквартални пространства. Преминаването през нея на значителен брой автомобили и паркирането им пред експонираните оградни зидове – културни ценности е основен проблем за опазването на културното наследство. Необходимо е подобряването на пътните връзки с туристически потенциал, както и максимално освобождаване на историческата част на града от транспортен натиск.

Територията на историческата зона е претоварена от провеждането на подземни и въздушни инсталации на техническата инфраструктура наслагвани повече от век, морално и физически остарели и неадекватни към съвременните нужди на града. Плетеница от стари и нови въздушни окабелявания компрометира естетическите качества на територията. Пълноценното използване на потенциалът на подземното пространство би довело до ограничаване на надземното строителството на инженерни системи в очертаванията на деловия и административен център и историческата зона. Проект за специфично улично и фасадно осветление би подобрил възможностите за експониране и социализиране на обществените обектите в градската среда.

Необходимо е да се изработи богата гама от туристически продукти, базирани на една цялостна визия за културното наследство във всичките му аспекти, като носител на история и идентичност, които трябва да бъдат опазени, като ресурс и двигател на устойчивото развитие, и като средство за межкултурен диалог. Разширеното съдържание на културното наследство увеличава пространствата и дейностите, посветени на межкултурно посредничество, срещи, местни традиционни празници и фестивали, музеи, галерии, атракции, интерпретаторски центрове. Популяризирането на разширеното съдържание на културното наследство изисква новаторски културен туризъм с условия за мултимедийни презентации, печатни и аудиовизуални медии.

Изграждането на цялостна визия за културното наследство налага работа в следните направления:

- Идентифициране на обекти (движими и недвижими културни ценности, музеи, туристически атракции, театри, културни центрове, паркове);
- Идентифициране на теми (съвместно публикуване на антологии, копродукции на

- музикални и филмови проекти), като се внимава да не се допусне дискриминация между различни категории наследство;
- Идентифициране на събития (фестивали, изложби, панаири на книгата, на занаятите, представления и изяви на живо);
 - Изучаване и мониторинг на степента на съхраненост на обектите, ансамблите, културните ценности, като и приоритети в опазване на културния ландшафт;
 - Интегриране на потенциала на културното наследство с възможностите на другите обществени пространства;
 - Създаване и свързване в обща мрежа програмите за опазване, развитие, и популяризиране на наследството в териториалния обхват на: община Панагюрище - в лицето на местни администратори, политически и културни дейци, изследователски и учебни центрове; съседните общини и област; чрез тях със София – център в националната система на културното наследство и югоизточна Европа;
 - Интегриране на потенциала на културното наследство с възможностите на различните направления на стопанската дейност, които имат отношение към формирането на устойчива жизнена среда – промишленост, туризъм, транспорт, инфраструктура, производство на еко продукти, обитаване, образование, здравеопазване, балнеология, горски и ловни ресурси, защитени местности и природни забележителности;
 - Интегриране на потенциала на културното наследство с възможностите на бизнеса на територията на общината;
 - Интегриране на потенциала на културното наследство в културни маршрути в обхвата на общината и извън нея;
 - Интегриране на потенциала на културното наследство в културни коридори в обхвата на страната и извън нея в културното пространство на Европа.

Съществен проблем в плановата осигуреност по отношение на културните ценности в град Панагюрище е морално остарелият застроително регулационен план за територията на централната градска част и историческата зона, без специфични правила за прилагането му, което е съществена пречка, както за адекватно управление на територията, така и за кандидатстване за финансиране по европейски проекти.

Разминаване в регулационната част на плана от 80 год. и този за историческата зона от 83 г., компрометирана автентичност на ул "Оборище". Заличен фрагмент от легендата към плана от 83 г., указващ зона в която инвестиционните проекти подлежат на съгласуване в НИНКН София. Частично прилагане на плана, без да е реализирана водещата идея, заложена в него.

Значимите археологически обекти - културни ценности с възможности за социализация (археологическият комплекс - Средновековна крепост Красен; Средновековна крепост – "Койчево кале" и латински гробища на територия на "Асарел Медет"; с Баня - Средновековна крепост над санаториума и гробница) на територията на община Панагюрище, не разполагат с попълнени кадастрални карти и действащи подробни устройствени планове. Липсата на актуална кадастрална информация,

документи за собственост, влезли в сила ПУП – ПРЗ е пречка за стопанисването и управлението на културните ценности, както и за търсене на финансови източници като публично-частно партньорство или кандидатстване към различни фондове за финансиране.

Развитието на културното наследство е затруднено от липсата на целенасочен мениджмънт, който да осигурява достатъчно и диференцирано финансиране. Липсва ясна схема за развитие на Корпоративна социална отговорност, която да включи бизнеса като инвеститор в разработване на потенциала на културното наследство под формата на алтернативен туризъм, който може да генерира икономическа възвръщаемост.

Необходимо е актуализиране на кадастралната информация на имоти, в които има културни ценности. Много общински администрации от страната пропуснаха шансовете си за кандидатстване по схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG161P0001/3.1-03/2010 "Подкрепа за развитието на природни, културни и исторически атракции" по ОП "Регионална развитие" 2007-2013 г., поради факта, че значимите културни ценности са с неустановени граници, без коректно попълване в кадастралната карта, и без обзрима във времето готовност за изработване на подробни устройствени планове и качествени проекти за реставрация, адаптация и експониране на културните ценности. Подобни административни проблеми стоят за разрешаване във връзка с усвояване на ресурсите на археологическия комплекс Красен. Комплексът Красен, включва: Средновековната крепост Красен (Калето – 30 дка); манастира "Свети Димитър" (10 дка, проучен и засипан); малък Красен(Малкото кале – 5 дка); некропол Красен – десен бряг на р. Луда Яна – 2 дка); Красен – Бистрино дъно (5 дка); обекти от Средногорската отбранителна система с огромен и неизползван потенциал на културни атракции. Археологическите находки са локализираны върху терени -общинска собственост заети с гори и горски насаждения, както и в частни терени със селскостопански култури. Задачата да се обособи и разработи като единна културна атракция комплекс, който попада в територия с различни форми на собственост изисква много усилия, организационна воля, енергия и време. Мястото като природна даденост е уникално. Находките са впечатляващи и носят огромна информация за мощта на средновековната Средногорската отбранителна система на региона. Крепостта от отбранително съоръжение е прераснала в духовно, икономическо и културно средище.

Необходимо е разработване и включване на културното ни наследство в локални, национални и трансгранични културни пътища и маршрути. Структуриране на работеща мрежа за активен културен обмен на идеи/дейности как различните общества опазват и популяризират културната си идентичност и природна среда. Наложително е изготвянето на програма за възстановяване на архитектурно строителни обекти – културни ценности в аварийно състояние, които да се адаптират към съвременни нужди на алтернативните форми на туризъм.

Конкуренцията на съвременният туристически пазар е огромна. От решаващо значение за бъдещата визия на града е опазването и експонирането на богатото културно напластяване на града и адаптирането на това богатство към съвременна висококачествена жизнена среда. Създаването и експонирането на нова туристическа

култура на града, който да предлага съвременен комплексен туристически продукт в нова висококачествена жизнена среда е възможност за развитието на града. Реализирането и изисква обучение, популяризиране и повсеместна комплексна работа на всички нива с участието на жителите и институциите в града.

8. Околна среда - анализ на състоянието

Устойчивото развитие е развитие, което отговаря на потребностите на сегашното поколение, без да ограничава възможността на бъдещите поколения да посрещнат и реализират своите потребности. Това означава пестеливо използване на природните ресурси и възстановяване на екологичното равновесие. Устойчивото развитие обвързва икономическата с екологичната ефективност от общественото производство и утвърждава принципа на равенството и справедливост. Една от основните групи въпроси които се очертават в рамките на устойчивото развитие са екологични, засягащи състоянието на природното равновесие.

Като основни приоритети устойчивото развитие и опазване на околната среда, подобряване условията на живот, чрез разумно използване на природните ресурси са поставени в интегрирания инструментариум за планиране на политиката за местно развитие, в това число и по отношение опазване на околната среда, като Общинския план за развитие, Общия устройствен план, Програмата за опазване на околната среда, Програмата за управление на отпадъците, Програмата за КАВ и редица планови документи.

Основно място в приоритетите и специфичните цели на Общинския план за развитие на община Панагюрище 2007-2013 г. заема балансираното и устойчиво развитие на общината, свързано с опазването на околната среда и екологосъобразно използване на природния потенциал за развитие. Съгласно същия план, Приоритет №4 е: Опазване на природната среда. Съществените проблеми за решаване, свързани с околната среда са формулирани главно в следните цели :

✓ **Подобряване състоянието на компонентите на околната среда:**

- Въвеждане на системи за превенция, контрол и последващи действия за опазване на околната среда;

- Усъвършенстване на местните нормативни документи и развитие на административния потенциал;

- Съхраняване на биоразнообразието и защитените територии;

✓ **Модернизация на системата за управление на отпадъците:**

- Внедряване на нова техника и технологии при събиране, обработка и третиране на отпадъците;

- Изграждане на нови обекти за събиране и третиране на отпадъците;

✓ **Повишаване ролята на гражданското общество за опазване на околната среда:**

- Информационни кампании;

- Екологично възпитание на подрастващото поколение;
- Участие на НПО сектора в процесите по опазване на околната среда;

Постигане на целите и синхронизиране на политиките в сектор „Околна среда” са свързани освен с Общинския план за развитие на Община Панагюрище и с Оперативни програми: „Околна среда”, „Регионално развитие”, „Транспорт” ; Актуализиран документ за изпълнение на Регионален план за развитие на Южен централен район на планиране 2011-2013; Областна стратегия за развитие на област Пазарджик 2005-2015 г; Актуализирана програма за опазване на околната среда на Община Панагюрище 2011-2015 г ; Актуализирана програма за управление на дейностите по отпадъците на Община Панагюрище; Актуализирана програма за управление качеството на атмосферния въздух на Община Пазарджик 2012-2015 г.

С настоящият план се допринася за прилагане на целите за устойчива околна среда и на директивите на ЕС с цел опазване и подобряване на околната среда, чрез анализ на нейното състояние. Целта на задълбочения целеви анализ и консолидирането на главните приоритети на развитието и на насоките за планиране е да се гарантира, че стратегиите, проектите и програмите се основават на задълбочени познания за всички относими главни приоритети на развитието, определени в различните проучвания, нормативните изисквания и конкретните насоки на ръководството на Община Панагюрище.

8.1 Въздух

Съгласно климатичната подялба на България, районът на гр. Панагюрище принадлежи към Европейско – континентална климатична област; преходно – континентална климатична подобласт – Заббалкански нископланински климатичен район. Климатичната характеристика е направена на база данни от най – близко разположените метеорологични и дъждомерни станции (Климатичния справочник за НР България, 1983) – станция Панагюрище – 562 m. През студената част на годината характерът на времето се обуславя от континенталните въздушни маси на умерените ширини. Преобладаването на антициклони през зимата благоприятства трансформирането на нахлуващите от югозапад и запад атлантически въздушни маси в континентални, което се подсилва от наличието на снежна покривка и отрицателен радиационен баланс. Зимата е сравнително мека, но във височина се проявява характерът на планинския климат. В станция Панагюрище средната годишна температура е $T=10,08$ $^{\circ}\text{C}$, най – студено е през януари, който е и единственият месец със отрицателна средна месечна температура е -1.0 $^{\circ}\text{C}$, а най – топло е през юли $T = 20.3$ $^{\circ}\text{C}$. Абсолютният минимум е $-27,5$ $^{\circ}\text{C}$ (декември, януари), а абсолютен максимум е $T=33,6$ $^{\circ}\text{C}$ през юли. За оценка на влиянието на климатичните фактори върху атмосферното замърсяване в района на Панагюрище са използвани данни и от Климатичния справочник на България.

За град Панагюрище, качеството на атмосферния въздух (КАВ) се обуславя и зависи както от емисиите на замърсителите във въздуха и отлагането им върху земната повърхност, така и от посоката и скоростта на вятъра, стратификацията на атмосферата и валежите, които от своя страна са свързани и зависят от останалите метеорологични елементи: слънчева радиация, слънчево греене, облачност, влажност и др.

Качество на атмосферния въздух

Оценката на качеството на атмосферния въздух и нивата на фини прахови частици (ФПЧ10) на територията на община Панагюрище се извършва въз основа на анализ на факторите, които могат да имат принос към наднормените нива на замърсяване по отношение на:

✓ наличие на неблагоприятни климатични условия, в т.ч. ниски средноденонощни и средногодишни скорости на вятъра (под 2 m/s) или тихо време; образуване на мъгли; влияние на топографските условия (особености) на терена (напр. при котловинни и низинни форми на релефа); вертикално смесване на въздушни маси; противостоене на въздушни маси с океански произход с такива от континентален произход;

✓ наличие на специфични за дадено място други дисперсионни характеристики (т.е. характеристики на разпространение на замърсителите);

✓ наличие на други природни източници (силни ветрове, пренос на природни частици от сухи райони и др.).

✓ наличие на големи промишлени източници на замърсяване;

✓ наличие на други фактори, които оказват влияние върху замърсяването на въздуха (транспорт, бит, селско стопанство).

Основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой са концентрациите на: частици (аерозоли, мъгли, димове, прахове); серен диоксид; азотен диоксид; въглероден оксид; озон и олово (аерозол).

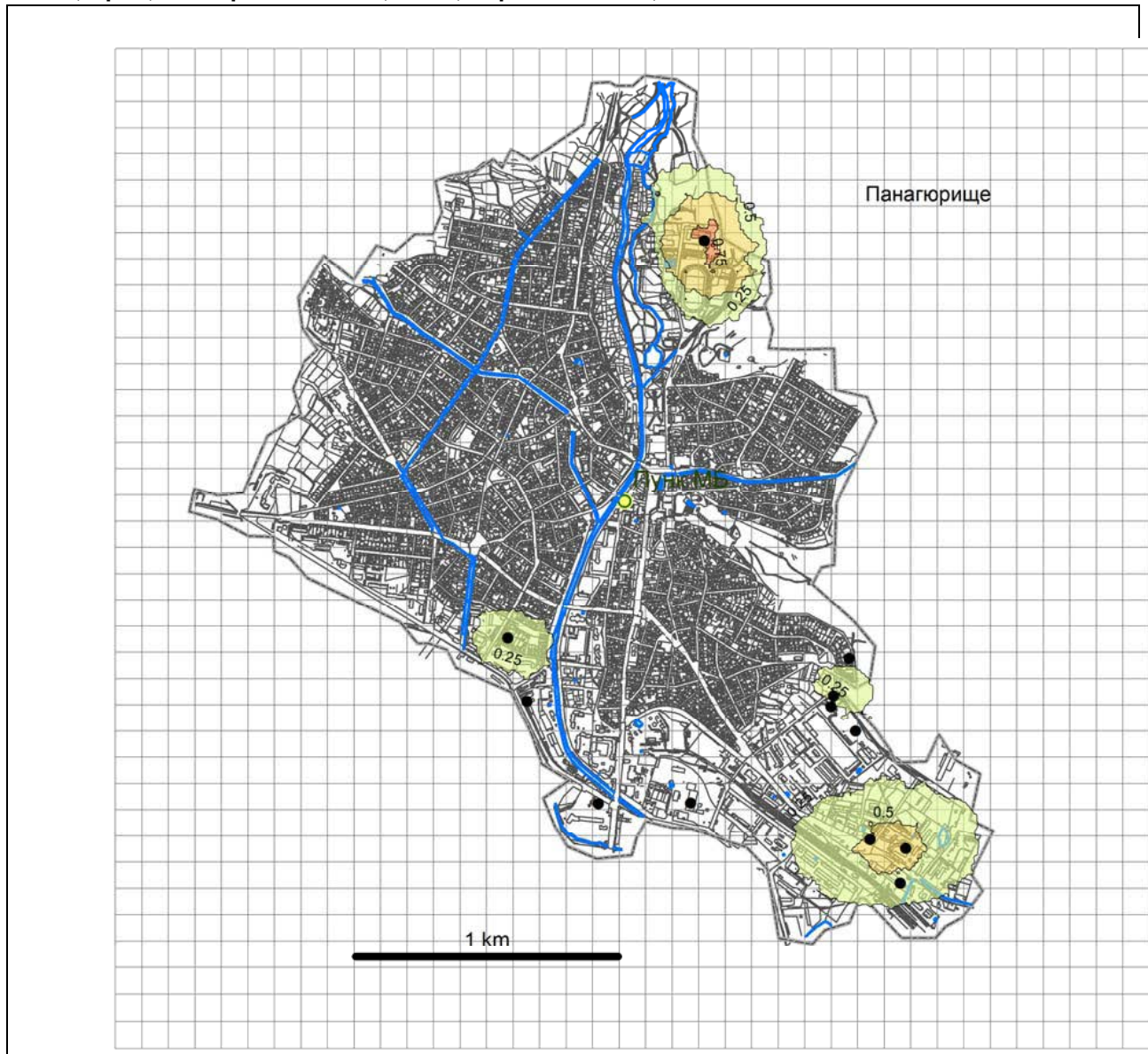
Качеството на атмосферния въздух в общината се наблюдава и управлява в рамките на разработената и действаща Програма за управление качеството на атмосферния въздух до 2014 година. В нея са предвидени конкретни действия за елиминиране или намаляване влиянието на факторите, водещи до замърсяване на атмосферния въздух и едновременно дава перспектива за постигане на нормативните изисквания. През периода на действие на Програмата от 2004 година до сега общината извършва редица мероприятия за подобряване качеството на атмосферния въздух – благоустрояване на улици, преасфалтиране и закърпване на дупки в асфалта, миене, ръчно и машинно метене на улиците, ежегодно залесяване на млади фиданки, премахване на жижните за производство на дървени въглища, подмяна на старите и амортизирани съдове за смет и обновяване на сметосъбиращата техника, провеждане на кампании "За чисто и приветливо Панагюрище" и т.н.

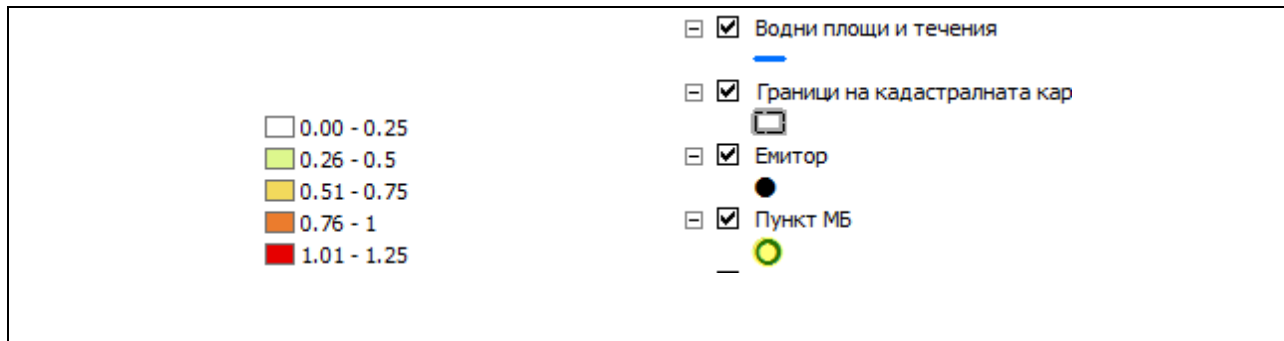
Всяка година общинският съвет е приемал отчет по изпълнение на Програмата, а това показва отговорното отношение на общината към проблемите на КАВ. Към настоящия момент е разработена нова, защото Панагюрище е сред 30-те общини, които трябва да представят в МОСВ актуализирана общинска програма за качество на атмосферния въздух с набелязани мерки за намаляване нивото на прах в атмосферата. Проблемът е породен от приоритетно използване на твърдо гориво за отопление, от неблагоустроени селищни територии, недобре поддържана улична мрежа и влиянието на промишлените дейности в общината, главно паровите централи.

Нормата от 50 микрограма на кубичен метър замърсяване с фини прахови частици в населени места е задължителна за всички страни – членки на Европейския съюз, в т.ч. и България.

В изпълнение на изискванията на Закона за чистотата на атмосферния въздух и произтичащите от него нормативни актове, със заповед №РД-1046/03.12.2010 г. е утвърден актуален нов Списък на районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), в който Община Панагюрище е включена в РОУКАВ Югоизточен, където е област Пазарджик. Тя е класифицирана като зона, в която са превишени ГОП за замърсителите фини прахови частици под 10 микрона (ФПЧ₁₀), фини прахови частици под 2,5 микрона (ФПЧ_{2,5}) и ПАВ.

Качеството на въздуха на територията на общината се контролира чрез периодични измервания два пъти годишно през зимните и летни месеци от Акредитирана лаборатория Пловдив към ИАОС – МОСВ, по контролираните показатели: ФПЧ, прах, въглероден оксид, озон, серен диоксид, азотен оксид и азотен диоксид.

Поле на средногодишната приземна концентрация на ФПЧ10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$], причинена от промишлените предприятия в гр.Панагюрище през 2010 г. - моделиране във вложената мрежа с разрешителна способност 100x100м.

Източник : Актуализация на програма за управление на КАВ община Панагюрище , 2011-2014

Видно е, че въздушния басейн в община Панагюрище не е силно натоварен. Битовият сектор отделя емисии само през отоплителния сезон. Ако се моделираше отделно, само за отоплителния сезон, емисиите и концентрациите на ФПЧ10 биха били по-големи. Логично е да се очаква, че точно тогава ще се случват превишенията на СДН. Това се потвърждава и от проведените наблюдения.

Замърсяващи атмосферният въздух в района на Панагюрище са:

♦ **Основен замърсител:** Прахът е основен атмосферен на въздуха в община Панагюрище. Вредният му здравен ефект зависи главно от размера и химичния състав на суспендираните прахови частици, от адсорбираните на повърхността им други химични съединения, в това число мутагени, ДНК – модулатори и др., както и от участъка на респираторната система, в която те се отлагат.

➤ Линейни източници на емисии – транспорт и пътни мрежи

Общото състояние на общинската пътна мрежа е задоволително, но се нуждае в голямата си част от реконструкция.

Градоустройствените решения на транспортната схема създават предпоставки за неравномерно натоварване в част от жилищните квартали. Още повече, поради невъзможността за прекарване на околоръстен път за целия град, голяма част от транспортния трафик, вкл. тежкотоварни МПС преминават през града.

При работа на автомобилните двигатели се отделят: въглеродни и азотни оксиди, въглеродороди, оловни аерозоли, алдехиди и сажди. Запрашаване на въздуха се наблюдава през сухите пролетни и есенни дни и летния сезон. Обхватът на замърсителите се локализира по най – натоварените пътища – изходните артерии за гр. София, гр. Стрелча, гр. Пазарджик и гр. Пирдоп, бул. “Пятигорск”, ул. “Хаджи Димитър”, ул. “Дядо Стоил Финджеков”, ул. “Павел Хаджисимеонов”, ул. “Георги Бенковски”, ул. “Георги Бозаджиев”, ул. “Райна Княгиня”, ул. “Нистор Ружеков”, ул. “Кръстьо Гешанов”. Емисиите на прахови частици от сухопътния транспорт се причиняват от директните емисии от отработените газове на автомобилите, износването от гуми и спирачки, и повторното суспендиране на прахта по пътя.

Транспортът на насипни материали е предпоставка за влошаване качеството на атмосферния въздух чрез разпращаването при самия транспорт, както и чрез последващото завихряне от преминаващи моторни превозни средства. В Наредба №2 за опазване и поддържане на чистотата в община Панагюрище (чл.4, ал. 3 и 4) са предвидени санкции за този вид замърсяване.

Голям проблем е липсата на достатъчно паркоместа, особено в дните на пиково натоварване. В такива случаи за паркинг се използват пътни платна, тротоари и зелени площи, което допълнително влошава пътната обстановка.

➤ Точкови източници – битов сектор

Горивните инсталации на индивидуалните жилищни и обществени сгради работят най – често с гориво нафта, въглища, дърва и ел.енергия за отопление и битови нужди. Те емитират в атмосферата твърди частици и вредни газове, чиито количества зависят от природата на изгаряните горива, уредите, в които се извършва горивния процес, и условията, при които той протича. Емисиите на замърсяващите вещества не могат да се прогнозираят по изчислителен път поради липса на точни данни за консумираните количества горива, както и за уредите, в които се извършва горивния процес.

➤ Промишленост

В промишлената зона на гр. Панагюрище са концентрирани голяма част от предприятията в района. Основно замърсяването на въздуха е свързано с парокотелната централа на "Яна" АД. При производството на топлинна енергия за предприятието, въздуха се замърсява с прах, серни оксиди, азотни оксиди, въглероден оксид и сажди.

На територията на община Панагюрище, друг замърсител на въздуха е "Асарел Медет" АД отново чрез парокотелната централа.

Двете парокотли използват за гориво мазут, който е с високо съдържание на сяра. Смяната на горивото е алтернатива за намаляване замърсяването на въздуха, както и привеждане на всички съоръжения към котлите в унисон с техническите изисквания за експлоатация.

Дървопреработвателните предприятия са другите производствени източници на замърсяване на атмосферния въздух предимно по показател нетоксичен прах. Замърсяването има локален характер, в границите на работните площадки и не оказва влияние върху качеството на въздуха в района. В производствените цехове дървопреработвателните машини са съоръжени с прахоуловителни инсталации за дървесните отпадъци.

Източник на нетоксичен прах в района са цеховете за мелене на фуражи. Същите не са оборудвани с прахоуловителни инсталации, което води до разсейване на праха на голямо разстояние от площадките.

Нетоксичен прах се образува също и от "естествени източници", т.е. ерозията на почвата извън града, която е причина след обилни валежи да се нанасят големи количества земна маса по крайните улици, както и от откритите площи в градската зона, които не са покрити добре с настилка или не са плътно покрити с растителност.

Други източници на неорганизираните емисии (предимно нетоксичен прах) са товаро – разтоварните дейности на насипни материали, негоривните източници като строителство и добив на инертни материали. Този тип замърсяване също е с локален

характер – площите около източниците. Вътрешно-ведомствения контрол в обектите и материалната заинтересуваност на работещите е най – ефективния механизъм за недопускане на подобни замърсявания.

➤ Други източници на замърсяване на атмосферния въздух в община Панагюрище са:

✓ *пожари – селскостопански и горски, а така също и безразборното палене на битови отпадъци.*

Изгарянето на стърнищата, предизвиканите от човека горски пожари и неконтролното изгаряне на битовите отпадъци са причина за увеличаване на емисиите на разнасяната от вятъра прах от почвата, въглероден оксид, серен диоксид, азотен оксид и др. Няма методика, която да определя количеството и обхвата на замърсяването, при евентуални аварии и бедствени случаи, възникнали вследствие на палежите. Разпространението на замърсяването е в зависимост от съответната метеорологична обстановка.

Община Панагюрище е предприела мерки за ограничаване на произволните палежи на битовите отпадъци в Наредба №2 за опазване и поддържане на чистотата (Раздел II, чл. 6).

✓ *Миризми – Замърсител на въздуха са миризмите, които се отделят при:*

- Производство на дървени въглища в м. Мулей на около 2000 м от гр. Панагюрище. Отделят се летливи газове с остра, неприятна миризма, които се усещат в района на площадките за производство и в града при определени метеорологични условия.
- Почистването на канализационната мрежа от тиня и извършване на профилактични мероприятия – от разлагането на органичните вещества се отделят амини, метан, амоняк, сероводород и др. Тези миризми имат сравнително малки граници на разпространение – 100 м.
- Спиращите и потеглящи автомобили, и от евентуалните изпарения на бензина в района на бензиностанциите – неприятни миризми се отделят от изгорелите газове на МПС. Миризмите от бензина се локализируют на територията на съответния обект чрез поддържане на зелените площи.

Съгласно Програмата за управление качеството на атмосферния въздух казаното по-горе обобщава състоянието на КАВ в община Панагюрище, а по-долу следват **изводи**, насочени към причините за това състояние и към необходимите мерки, за неговото подобряване:

1. Като основен проблем се очертава битовия сектор. Като изключим фона, той е доминиращият причинител за установяваните концентрации на ФПЧ10 в голямата част от територията на града. Това се отнася както за средногодишните концентрации, така и за превишенията на средноденонощната норма.

2. Значението на транспорта е второстепенно. Предвид факта, че мерки касаещи транспорта, като поддържане чистотата на улиците, например, са по-лесно осъществими, на факторът транспорт следва да се обърне подобаващо внимание.

3. Рудодобивът и металургията са значителен източник на емисии, но поради факта, че тези дейности се осъществяват на разстояние от гр. Панагюрище и поради релефа, тяхния принос за влошаването на КАВ в града е ограничен, на трето место след битовия сектор и транспорта.

4. Влиянието на промишлеността е незначително. Дори в близост до големи промишлени предприятия, преобладава замърсяване, причинено от други източници.

Общината Панагюрище за подобряване на качеството на атмосферния въздух следва да насочи усилията си в реализация на проектите за енергийна ефективност, осигуряване на достатъчно паркоместа, подобряване състоянието на пътните настилки, озеленителни мероприятия, нови велоалеи и др. Газификацията на града, както и изпълнението на мерките в актуализираната програми за КАВ общината ще гарантират намаляване замърсяването с фини прахови частици на атмосферния въздух.

8.2 Води

Според хидрогеоложкото райониране на България, територията на Панагюрище се намира в район Байлово-Панагюрски на област Средногорие към Балканидния хидрогеоложки район. Основния хидрогеоложки единици в посочения район са:

- ✓ грунтови води в кватернерните отложения;
- ✓ пукнатинни води във вулканогенно седиментните скали;
- ✓ пукнатинно карстови води;
- ✓ термални води

Водосборният басейн е разположен в умерено континентална подзона. Валежите са от голямо значение за режима на повърхностните и подземните води.

8.2.1 Повърхностни води

Водосборният басейн е разположен в умерено континентална подзона. Валежите са от голямо значение за режима на повърхностните и подземните води.

Водните ресурси включват повърхностно течащите, подпочвените и термоминералните води. Речните басейни в северната част на общината, във височинния пояс 1 000 – 1 200 m, имат водоносност от 9 до 13 dm³/с/km² и пролетен максимум на оттока (март). Южната част от територията се намира в преходната зона от сравнително висоководоносната Същинска Средна гора към нисководоносното Пазарджишко – Пловдивско поле.

Водоносният хоризонт е ненапорен и се подхранва основно от атмосферни води, а се дренира от речно – овражната система в района, много често във вид на низходящи извори. Последните се установяват най – често по линиите на люспуване. Обикновено изворите са с дебити от 0.5 до 8 l/s и рядко повече. По – големите извори са каптирани за питейно – битово водоснабдяване.

Главната водна артерия за района на община Панагюрище е р. Луда Яна, която е ляв приток на река Марица.

Водосборът на р.Панагюрска Луда Яна, към който принадлежи и водосборът на дерето попада в Задбалкански нископланински климатичен район от Преходноконтиненталната климатична подобласт на Европейско – континенталната климатична област. Поради преобладаването на хълмист и наклонен терен, тук минималните температури не са много ниски, тъй като няма благоприятни условия за

задържането на студен въздух. Около и малко над 50% от валежите са от дъжд, поради което е и по краткотрайно задържането на снежната покривка. Климатичните елементи: валеж, температура и задържане на снежната покривка са основните фактори за формирането на оттока в дерето и по склоновете.

Повърхностните водни тела от басейна на р. Марица свързани с гр. Панагюрище

Описание на водното тяло	Код на ВТ	Код на Тип	Тип
Река Панагюрска Луда Яна от извори до град Панагюрище	BG3MA700R154	TP 30	Планински каменен
Панагюрска Луда Яна от Панагюрище до вливане на Стрелчанска Луда Яна	BG3MA700R150	TP27	Чакълест полупланински
Река Луда Яна от вливане на Стрелчанска Луда Яна до устие	BG3MA700R149	TP27	Чакълест полупланински

Съгласно "Планове за управление на речните басейни – Източен Беломорски басейн"1, състоянието на водно тяло BG3MA700R150, в което се вливат водите на дерето е следното:

Общо състояние: лошо
Химичен статус: лош
Екологичен статус: лош

Замърсяването на повърхностните води е резултат основно от дейностите по рудодобива и от заустването без пречистване в естествените водоизточници (реки) на изградените в част от селищата на общината канализационни мрежи. На територията на Панагюрище няма изградени пречиствателни станции за отпадни води. Допълнително неконтролируемо замърсяване на повърхностните води възниква вследствие на неекологосъобразно извършване на стопански дейности (животновъдство) в селищата без канализационна мрежа.

8.2.2 Минерални води

Минерални извори и балнеолечебен туризъм

На територията на общината се намират няколко минерални извора, които със своя състав и лечебни свойства са предпоставка за развитието на балнеолечебния туризъм. Термални минерални води има в гр. Панагюрище, с. Баня и с. Поибрене, като във всяко от селищата е построена по една минерална баня.

Водата в гр. Панагюрище е с температура 40 °С, сулфатна, натриева, калциева, с минерализация 0,58 мг/л. Подходяща е за лечение на травми и заболявания на опорно-двигателния апарат, сърдечно-съдовата и храносмилателната система.

Изворите в с. Баня са азотни, сулфатни, натриеви, калциеви, с минерализация 0,54-0,70 мг/л и температура 25-40 °С. Използват се за лечение на опорно-

двигателния апарат, сърдечно-съдови заболявания, заболявания на храносмилателната система и др.

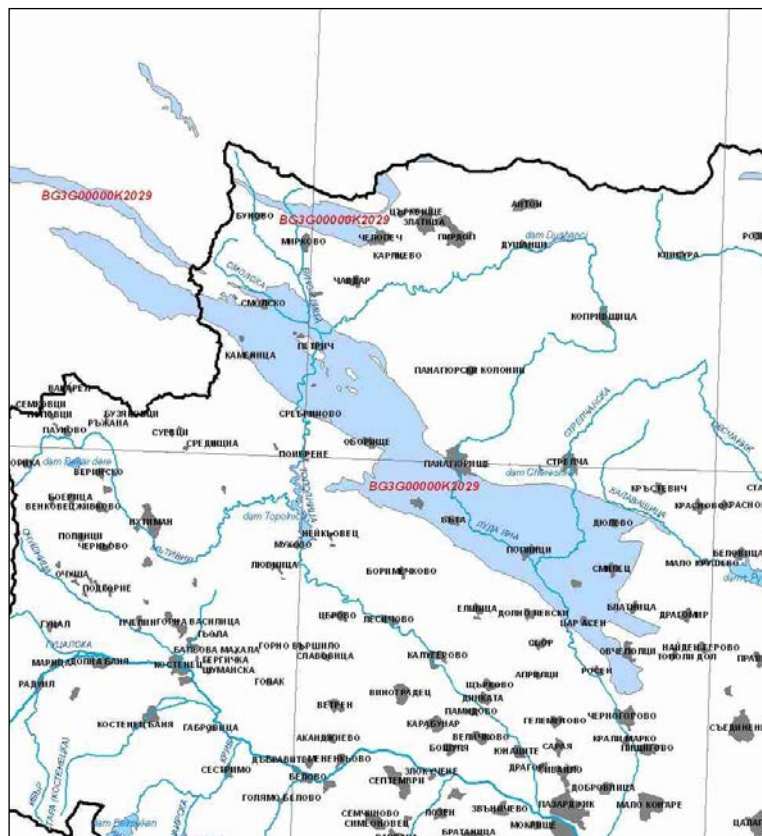
Минералната вода в с. Поибрене е с температура 33-42 °С, алкална, сулфатна, натриева, флуорна, с ниска минерализация – 0,53 мг/л.

8.2.3 Подземни води

Подземните води са предимно пукнатинни и малодебитни (2 – 3 dm³/s) и дават началото на многобройни младебитни извори.

Според последната класификация на подземните води в страната, районът около гр. Панагюрище се разполага на територията на подземно водно тяло с код BG3G0000K2029, Пукнатинни води в Горно Малинско-Панагюрски район към Източно-Беломорски район за басейново управление на водите с център гр. Пловдив. Водоносната система е безнапорна и се вмества в горнокредната вулканогенно-сидиментогенна задруга от Панагюрската ивица. Водоносният хоризонт е ненапорен и се подхранва основно от атмосферни води, а се дренира от речно-овражната система в района, много често във вид на низходящи извори. Последните се установяват най-често по линиите на люспване. Обикновено изворите са с дебити от 0.5 до 8 л/сек и рядко повече. По-големите извори са каптирани за питейно-битово водоснабдяване.

Разпространение на подземно водно тяло BG3G0000K2029

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

Грунтови води се формират в алувиалните отложения на р. Панагюрска Луда Яна и в смесените делувиално-пролувиални отложения на някои нейни притоци. Водовместващи са чакълите и пясъците, а водоупорни - глинестите седименти. Подземните води в кватернерните отложения са безнапорни, инфилтрационни. Подхранват се от инфилтрация на валежи, при снеготопене и от повърхностни води. Режимът им е силно променлив и зависи от сезонните изменения на климата.

Пукнатинните води са превързани към изветрителната зона на вулканогенно-седиментните скали. Подхранват се от инфилтриралите се повърхностни води, а се дренират в дълбоко врязалата се овражна мрежа във вид на малки изворчета със сезонен характер и дебит от 0,02 до 1,0 л/сек.

Конфигурацията на терена и геолого-литоложките разновидности, установени в дълбочина, определят разглежданата територия като слабо водообилна. Инфилтриралите се по време на обилни валежи и снеготопене повърхностни води през кватернерните отложения частично проникват в напуканата и изветряла скална подложка и се дренират в негативните форми на релефа.

Формираните на територията на гр. Панагюрище битови, промишлени и дъждовни води се събират и отвеждат посредством смесена канализационна мрежа с преливници. Канализационната мрежа се състои от 4 главни събирателни колектора, заустващи в река Луда Яна, и довеждащ колектор (все още неизграден) до площадката на бъдещата Пречиствателна станция за отпадни води (ПСОВ) – гр. Панагюрище.

Събраните отпадъчни води в момента се изпускат непречистени в река Луда Яна, в непосредствена близост до включването на река Банско дере.

В Главния събирателен колектор I се включват отпадъчните води, формирани предимно от населението и обслужващата го инфраструктура, както и някои предприятия – ПКИ "Райна Княгиня", ТПК "Персийски килими", "Ритон-П" АД, "Меском – Панагюрище" ООД и "Автотранс" ЕООД.

В събирателен колектор II се включват основно отпадъчните води от "ЯНА" АД, "Хлебкомерс", "Оптикоелектрон" в района на гарата, бояджийското отделение на ТПК "Персийски килими", няколко складови бази и част от отпадъчните води от населението в югоизточните квартали на града.

В река Луда Яна индиректно, посредством река Банско дере, след локално пречистване се включват отпадъчните води от основния корпус на индустриален парк "Оптикоелектрон". Производствените цехове на дружеството са разположени западно от града и не е предвидено отпадъчните му води да бъдат включени в бъдещата ПСОВ.

Изпусканите специфични промишлени отпадъчни води в района на медодобивното предприятие "Асарел-Медет" АД също няма да бъдат включени към бъдещата ПСОВ. Предвиждат се мероприятия за очистване на водите в цялата зона на МОК "Асарел", които ще се финансират от "Асарел-Медет" АД.

Основните мерки за подобряване, опазване и поддържане състоянието на подземните води, предвидени в Плана за управление на речните басейни, са следните:

- Закриване и рекултивация на депа за отпадъци;
- Прилагане на добри земеделски практики за торене;
- Привеждане на животновъдните ферми към изискванията ;

- Преобразуване на обработваемите площи във временни ливади;
- Управление на отпадъците от рудодобивната промишленост;

От 2009 год. по отношение на водите в община Панагюрище се реализира проект: „Подготовка на интегриран инвестиционен проект във ВиК сектор – гр. Панагюрище, община Панагюрище №58-131-72-72, който е одобрен за финансиране от Оперативна програма “Околна среда 2007 – 2013 г.”. Основната цел на проекта е да се подобри състоянието на водите във ВиК сектор за гр. Панагюрище.

На практика подземните води в обсега на всички населени места, са замърсени с фосфати. Необходима е рекултивация на всички закрити сметища, прилагане на добри земеделски практики за торене, екологосъобразно управление на отпадъците от рудодобивната промишленост, доизграждане на канализациите за отпадни води в селата и пречистване отпадните води от всички населени места, изграждане на пречиствателна станция за питейните води.

За подобряване качеството на водите, реализацията на проекта за изграждане на пречиствателна станция Панагюрище, вкл. и третично пречистване и рехабилитацията на водопроводната мрежа е от изключително значение за цялата община.

8.3 Защитени територии, защитени зони и биоразнообразие

Според геоботаническото райониране на страната територията на Панагюрище попада в Европейската широколистна горска област, Илирийска (Балканска) провинция, Средногорски окръг, Същинскосредногорски район. Съгласно зоогеографското райониране на България същата територия се отнася към Евросибирската фаунистична област, Старопланински район.

Защитени територии

На територията на община Панагюрище се намират две природни забележителности и четири защитени местности.

Защитените територии по Закона за защитените територии в община Панагюрище са представени в следващата таблица.

Защитените територии по Закона за защитените територии

№	Защитена територия	Община	Площ	Год. на обявяване	Кратка характеристика
Защитени местности					
1	Арамлиец (част)	Панагюрище	140.8/34.3	1969	Гора
2	Бич	Панагюрище	1.8	1968	Гора
4	Душков пчелин	Панагюрище	7.4	1968	Гора, средновековна крепост
5	Конско дере	Панагюрище	8.8	1968	Гора
6	Манзул	Панагюрище	36.6	1968	Гора
7	Оборище	Панагюрище	223.4	1951	Букова гора
9	Сивата грамада	Панагюрище	16.5	1968	Гора

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 “Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие – град Панагюрище”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Регионално развитие” 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

10	Хайдушки кладенец I	Панагюрище	65.4	1968	Естествена букова гора – 80 г.
Природни забележителности					
1	Арабушка поляна	Панагюрище	42	1972	Скално образувание

Защитени зони

Натура 2000 е общоевропейска мрежа, съставена от защитени територии, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

Местата, попадащи в екологичната мрежа се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и Директива 79/409/ЕЕС съхранение на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците).

За да бъде гарантирано опазването на природните местообитания и местообитанията на видовете плановите, програмите, проектите и инвестиционните намерения се подлагат на оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на съответната защитена зона. Условието и реда за извършване на оценката са регламентирани в Наредба по чл.31 на Закона за биологичното разнообразие.

Защитените зони по Европейската екологична мрежа – НАТУРА 2000 са представени в следващата таблица

Зони по Натура 2000

№	Код	Име	Община	Обща площ, ha	Територия ha
1	BG0001039	Попинци	Панагюрище, Стрелча, Лесичово, Хисаря, Ихтиман и Съединение	20 906.72	20 906.72
2	BG0000426	река Луда Яна	Панагюрище, Стрелча и Пазарджик	474.08	474.08
3	BG 0002054	Средна гора	Панагюрище, Стрелча		

33 „Попинци“

Защитена зона Попинци е приета с Решение на Министерски съвет № 122/02.03.2007 г., ДВ бр. 21/ 2007 г. И представлява хълмист район на юг от Същинска Средна гора. Опазва дъбови, храстови и тревни съобщества и местообитания на костенурки. Зоната опазва една от малкото останали жизнени

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

популации на сухоземни костенурки в района планините обграждащи Горнотракийската низина. Местообитанието е основно от дъбови гори са с издънков характер.

✓ Зоната е уязвима и застрашена от западане на екстензивната паша обусловила съществуването на полу - естествените сухи тревни и храстови местообитания и съответно най-добрите местообитания за видовете *Testudo* и *Spermophilus citellus*.

✓ Събирането на костенурки е сериозен проблем.

✓ Старите гори са застрашени от изсичане, като се посяга до малкото недококсовани досега от сечи гори.

✓ Дъбовите гори са с издънков характер и са силно уязвими от деградация и изместване от други видове - необходимо е активно управление към постепенно естествено възобновяване на семенните гори.

33 „ Река Луда Яна”

Средното и долно течение на река Луда Яна. Пясъчно-глинесто дъно в средната част и тинесто в долното течение. Значително количество тръстика и в долната част на реката. Реката извира от връх в Същинска Средна гора (1449 м). Горното ѝ течение протича по дълбока обезлесена долина. Близко до Панагюрище навлиза в разширяваща се долина и след това тече пак през дефилето. Ерозията и оголването са много интензивни , особено близо до обезлесените планински склонове близо до Панагюрище. Водата се използва за напояване и част от нея се губи в алувиалните наноси, така че реката пресъхва почти всяка година. Биологичното разнообразие е силно повлияно от отрицателни антропогенни въздействия. Високата степен на естествена защита позволява използването на заливната тераса като екокоридор между Средна гора и река Марица. Зоната е важен биокоридор, свързващ планината с река Марица.

33 „ Средна гора”

Защитени зони BG 0002054 „Средна гора” за опазване на дивите птици, включена в списъка на защитените зони, приета от Министерски съвет с Решение № 802 от 2007 г. (ДВ бр. 107 от 18.12.2007 г.) и BG 0001389 „Средна гора” за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, включена в списъка на защитените зони, приета от Министерски съвет с Решение № 661 от 2007 г. (ДВ бр. 85 от 2007 г.). Мястото е разположено на юг от Стара планина и обхваща Същинска Средна гора - от долината на река Тополница на запад до землищата на селата Богдан, Каравелово и Климент на изток. На север мястото граничи с южните склонове на Стара планина и Пирдопското поле. Южната граница преминава над селищата Панагюрище, Стрелча, Старосел и Мътеница. Планината има обширни плоски била със слабо открояващите се върхове Братия (1519 м.), Буная (1572 м.) и Богдан (1604 м). Северните и склонове са по-стръмни и по-слабо разчленени от южните, които имат стъпаловиден характер. Разделена е на две от Копривщенското долинно разширение, откъдето извират реките Тополница и Стрелчанска Луда Яна.

Около 65% от територията на мястото е покрита с гори. Преобладават

широколистните. В по-високите и северни части - стари букови /*Fagus sylvatica*/, а в по-ниските и южни - дъбови с издънков произход.

Иглолистните са предимно черно-борови насаждения /*Pinus nigra*/. Откритите тревни пространства, пасищата и храсталачните съобщества също заемат голям процент от територията. Обработваемите земи съставляват около 10% от общата площ. Средна гора е представителен комплекс от мозаечни местообитания, преходни между високопланинските (в Централен Балкан) и равнинните (в Тракийската низина), които определят и значително разнообразие на орнитофауната. В Средна гора са установени 144 вида птици, от които 24 са включени в Червената книга на България (1985) като редки или застрашени от изчезване. От срещаните се видове 56 са от европейско природозащитно значение (SPEC) (BirdLife International, 2004). Като световно застрашени в категория SPEC1 са включени 3 вида, а като застрашени в Европа, съответно в категория SPEC2 - 20 вида, в SPEC3 - 33 вида.

Мястото осигурява подходящи местообитания за 40 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 35 са вписани в Приложение I на Директива 79/409 на ЕС. В Средна гора гнезди световно застрашения царски орел /*Aquila heliaca*/, а белошипата ветрушка /*Falco naumanni*/ е гнездила тук в близкото минало. Доскоро в района се намираше едно от гнездовите находища на ловния сокол /*Falco cherrug*/, който през 2004 г. също е включен в списъка на световно застрашените видове (BirdLife International, 2004). Средна гора е едно от двете места в България, където гнезди уралската улулица /*Strix uralensis*/. Тя е едно от най-важните места в страната от значение за Европейския съюз за опазването на този вид, както и за малкия креслив орел /*Aquila pomarina*/, лещарката /*Bonasa bonasia*/, белоопашатия мишелов /*Buteo rufinus*/, белогърбия кълвач /*Dendrocopos leucotos*/, градинска овесарка /*Emberiza hortulana*/, черночелата сврачка /*Lanius minor*/, горската чучулига /*Lullula arborea*/ и червеногушата мухоловка /*Ficedula parva*/. В района се срещат представителни популации и други застрашени видове, вписани в приложение I на Директива 79/409 на ЕС на червеногръдката /*Erithacus rubecula*/, обикновената чинка /*Fringilla coelebs*/, въртошийката /*Jynx torquilla*/, зеленият кълвач /*Picus viridis*/, пойният дрозд /*Turdus philomelos*/ и косът /*Turdus merula*/. Те гнездят в 33 "Средна гора" в значителни числености, което прави мястото едно от най-значимите за тези видове в Европа.

Голяма част от Средна гора е лесно достъпна за посетители, поради ниската ѝ надморска височина, наличието на селища и поддържащата ги инфраструктура, както и добре развитата система от горски пътища. Местообитанията в Средна гора са уязвими от дейностите свързани с горското стопанство и земеделието, а също така от туризма и ползването на водите. Горите са засегнати до голяма степен от интензивното ползване в старите широколистни гори, залесяване с нетипични за района видове, особено черен бор, горски пожари, горска паша, а също така и интензивното развитие на почвената ерозия, предизвикана от неправилно управление на горите. Горските пасища са обект на разораване и постепенно залесяване. Пашата се осъществява в близост до селищата. Отдалечените пасища не се използват пълноценно поради намаления брой селскостопански животни в сравнение с миналото. По тази причина, както и поради високата степен на обезлюдяване на района, част от ливадите и пасищата биват изоставени, което води

до ускорена сукцесия (смяна на съобществата), влошаване и загуба на ключови за птиците местообитания. Изсичането на гори по поречията на планинските реки, както и изграждането на малки ВЕЦ нарушава цялостния воден баланс и има отрицателно въздействие върху обширни територии в Средна гора. Добивът на инертни материали унищожават местообитанията в един не малък район, разположен в близост до южната граница на мястото. Общите заплахи за птиците са намаляването на хранителните им ресурси в района поради описаните по-горе причини, както и разпокъсването и промяната на местообитанията. Преки заплахи за птиците са браконьерството (отнемането на малки и на яйца от гнездата на грабливите птици, отстрелване на дневни и нощни грабливи птици за трофеи или като "вреден дивеч", използване на капани и примки), катерачеството, движението с моторни превозни средства извън пътищата (включително т.нар. "off road") и други.

Около 22 % от територията са обхванати от КОРИНЕ място "Средна гора", определено през 1998 г. поради европейското му значение за опазването на редки и застрашени местообитания, растения и животни, включително птици. През 2005 година територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място.

Биоразнообразие

В района на Панагюрище се срещат и следните видове, включени в приложение № 1 към Закона за лечебните растения: благун (*Quercus frainetto*); бял бор (*Pinus silvestris*); дрян (*Cornus mas*); глог (*Crataegus monogyna*); синя метличина (*Centaurea cyanus*); синя жлъчка (*Cichorium intybus*); бял рявнец (*Achillea millefolium*) и горска ягода (*Fragaria vesca*). Всички те са широко разпространени в природата на България.

Птиците са представени от: Полска яребица (*Perdix perdix* L.); Сива врана (*Corvus cornix* L.); Посевна врана (*Corvus frugileus* L.); Качулата чучулига (*Galerida cristata*); Градска лястовица (*Delichon urbica*); Гугутка (*Sterptopelia decaocto* Friv.); Домашно врабче (*Passer domesticus*); Голям синигер (*Parus major* L.); Обикновена (червеношипа) ветрушка (*Falco tinnunculus* L.) и Обикновен мишелов (*Buteo buteo* L.). Всички те са широко разпространени в България. Всички, без последните два са синантропни видове. Сивата врана и посевната врана са чести посетители на земеделските земи. Качулатата чучулига, домашното врабче, гугутката, големия синигер и градската лястовица са видове, обитаващи и населени места. Обикновената ветрушка и обикновения мишелов обитават открити пространства с малки горички и скални терени.

От клас бозайници най-често посещаващи и обитаващи землището на гр. Панагюрище са: Дива свиня (*Sus scrofa* L.); Сърна (*Capreolus capreolus* L.); Див заек (*Lepus capensis* L.); Обикновена полевка *Mikrotus arvalis*. Pallas, 1778; Сив плъх *Rattus norvegicus* Berkenhout, 1769; Обикновена горска мишка *Sylvaemus sylvaemus* Linnaeus, 1758; Лисица *Vulpes vulpes* Linnaeus, 1758; Чакал *Kanis aureus* Linnaeus, 1758; Белка *Martes Fiona* Erxleben, 1777; Черен поп *Mustela putorius*. Linnaeus, 1758; Дива котка *Felis silvestris* Schreber, 1777, както и скитащи кучета и котки.

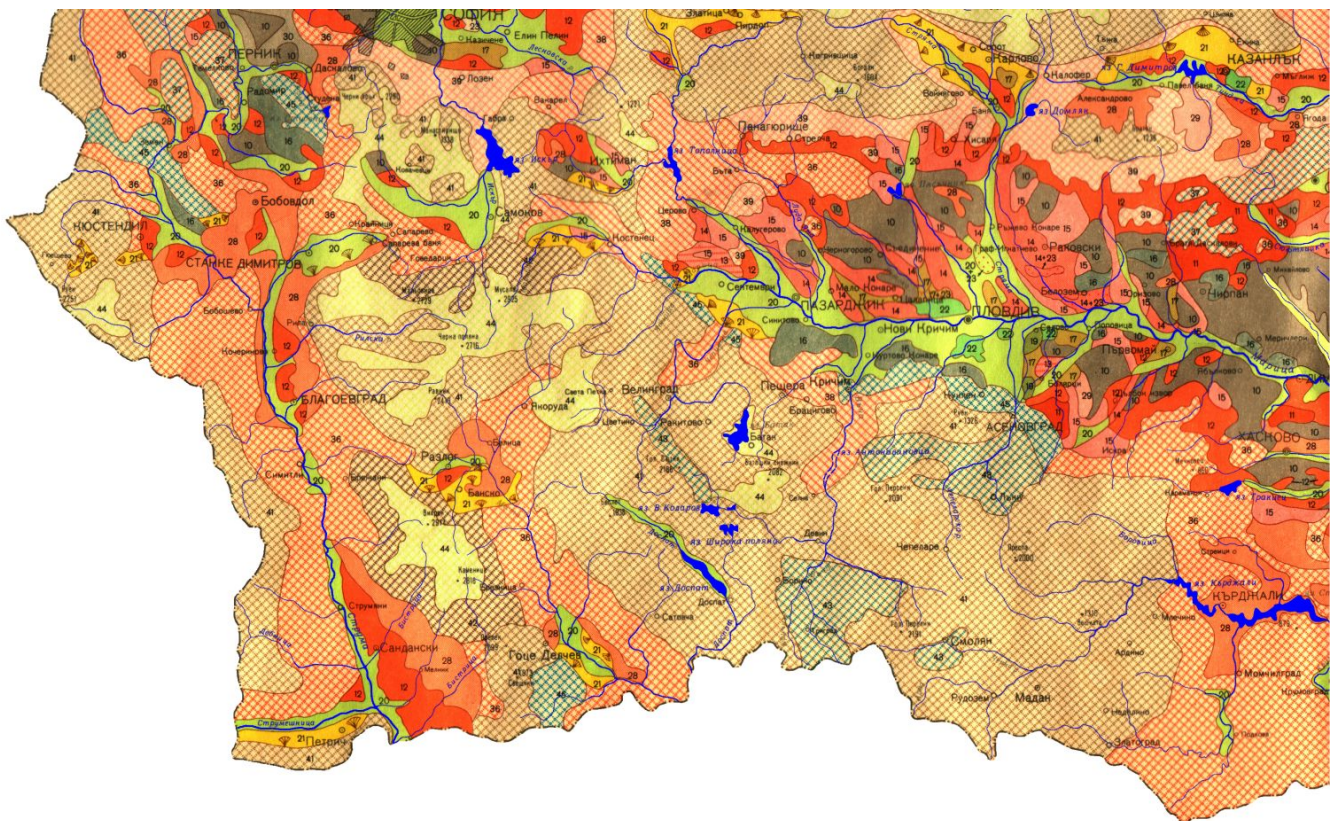
8.4 Земи и почви. Замърсяване на почвата

Съгласно почвено географското райониране на България, територията е разположена в Южнобългарска ксеротермална зона, среднобългарска подзона на канелените горски почви и смолниците, Средногорска провинция, Панагюрски нискотанински почвен район на Същинска Средна гора. Землището на Панагюрище попада в агроекологичните райони на смолящи и канелени горски почви и по-конкретно - в т. нар. Средногорски и Родопски подножия.

Преобладаващата част от почвите в района на обекта са излужени канелени горски почви (Vertic leached Luvisols - (по международната класификация на ФАО - ЮНЕСКО) и частично - канелени горски подзолисти (псевдоподзолисти) (Planosols). Почти всички са засегнати в различна степен от ерозионни процеси. Срещат се откъслечно и рендзини (хумусно-карбонатни) (Rendzina) и наносни почви (Cumulcsols) - предимно делувиялни.

По данни от Института по почвознание „Никола Пушкарров“ в района на Панагюрище са разпространени:

- Плитки излужени канелени горски
- Плитки канелено - подзолисти
- Плитки силно излужени до слабо оподзолени канелени горски

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

В южната част на общината се намират излужени канелени горски почви. Северните части на Панагюрската котловина и най – северната планинска част на общината са заети съответно от канелено подзолисти и кафяви горски почви. Общината е сравнително бедна на почвени ресурси. Почвеното плодородие в района е относително по – слабо в резултат от пресеченият релеф, ерозията и плиткостта на почвите.

Основата (материнската скала) върху която са образувани излужените канелени горски почви най-често е съставена от плиоценски и старокватернерни наноси, произхождащи от изветрели андезитови скали, кристални шисти, риолити, песъчливи варовици и др. Както строежът на профила, така и неговите морфологични особености зависят в значителна степен от релефа. Така в ниските акумулативни релефни форми, където изветрянето протича по-интензивно, излужените канелени горски почви имат по-тежък механичен състав поради повечето преотложени вторични глинести материали и са наситени с голямо количество различни химични елементи. Където са формирани върху стари кватернерни речни тераси, тези почви имат добре оформен профил, тежък механичен състав и неблагоприятни физически и физико-механични свойства. Образувалите се върху по-млади тераси стойностните показатели на почвите имат обратна посока. Почвеният профил на излужените канелени горски почви (неерозирани до слабо ерозирани) се състои от два ясно изразени генетични хоризонта: хумусно-акумулативен и метаморфен.

➤Поземлен фонд

Общината заема площ от 598 914.1 дка. По данни от регистъра на земеделските земи, гори и земи в горския фонд към месец март 2010 г. за нуждите на селското стопанство се използват 247 058.6 дка, представляващи 41.25 % от общата площ на землището. Най-голяма е площта предназначена за нуждите на горското стопанство, заемаща общо 324 022.0 дка – 54.10 % от общата площ на землището.

Общината не разполага със сериозни ресурси за развитие на селското стопанство и то е застъпено предимно в личните стопанства. Бедните почви и ограничения обем на валежите дават възможност за развитие само на определени селскостопански култури (етерично – маслени и овощни).

Разработването на този отрасъл следва да се насочи най – вече към модернизация и интензификация на производството и отглеждането на перспективни култури и породи – етерично – маслени, овощни, билки, пчеларство, планинско животновъдство, екологични ферми.

В общината има селскостопански кооперации, произвеждащи предимно зърно, плодове и зеленчуци. Направените анализи и оценки в земеползването като допълнителен ресурс за икономическото развитие на общината показват ,че в част от селищата извън града има подходящи условия за развитие на животновъдство и екстензивно земеделие, което налага подходящо третиране на образуваните отпадъци от тази дейност.

➤Горски фонд

Най – голям относителен дял от територията на общината имат горските

територии – 54.10 %. Общата площ на горския фонд на територията на община Панагюрище е 31 755,6 ха. Общият запас, с клоните, е 4 043 057 m³. Преобладават естествени гори с издънков произход от келяв габър, зимен дъб и цер, с повсеместно участие на мъждрян. Изкуствените насаждения са от черен бор, акация и айлант. Участван бял бор, липа и бреза.

Вследствие на силните засушавания в края на пролетта и началото на лятото се увеличава опасността от запалвания и пожари в горския фонд. Това налага да се обръща особено голямо внимание на противопожарните мероприятия.

Разглеждайки ландшафта на Панагюрище като динамичен природно - териториален комплекс, в чийто естествени граници природните компоненти образуват взаимносвързано и взаимнообусловено единство, в обследвания район ландшафтът може да се определи като антропогенен, структурата и възникването на който са свързани с намесата на човека. След първата драстична антропогенна намеса - унищожаването на естествено разпространените дъбови гори, територията се е ползвала главно като ниви и пасища. В момента и тази функция почти изцяло е отпаднала, поради слабата продуктивност на земите, силно намалелия брой на домашните животни и присъствието на съществуващото депо, което доминира над околните ландшафти (във вида в който е и със сегашния му начин на стопанисване).

Основните изводи които могат да се направят, са че почвите в землището на Панагюрище имат слаба буферна защита от химически замърсители. Според приведените по - горе данни те попадат предимно в 4-ти клас по устойчивост на химическо замърсяване по утвърдената 5-степенна класификация.

В класирането на почвите с голяма тежест като влияние участва ерозията като основен фактор при нарушаването на земите. Причината за силното проявление на ерозионните процеси в района на обекта е обезлесяването в миналото на наклонени терени и неправилната им обработка впоследствие до наши дни.

В обследвания територия не се наблюдават явленията преовлажняване и засоляване на почвите, поради голямата му отцедност и сравнително дълбоко разположените подземни води. До този момент не са фиксирани и допълнително (вторично) вкислени и алкализирани почви. В района на обекта унищожените от стопанска дейност земи са с площ от 15 дка (част от имот 55302.85.302), върху който е разположено старото (настоящото) сметище на гр. Панагюрище. Допълнително на разстояние около 400 м във всички посоки има "механично замърсяване от разпилени от вятъра леки отпадъци от сметището, като хартии, найлонови торбички, пластмасови опаковки и др.

8.5 Отпадъци

Основната цел, определена за регион Панагюрище е организиране, събиране и транспортиране на отпадъците в пълна степен и обхващане на цялата територия на региона. Тази цел е вече постигната тъй като сметосъбирането и транспортните услуги покриват изцяло нуждите на региона, обхващайки както градските, така и селските райони. Въпреки това, системата за събиране трябва да се адаптира към повишените

изисквания на интегрирано управление. На теория, всяка община може да запази своята собствена техника (вида и размера на превозните средства и контейнерите) и да отговаря за собствените си територии само. Въпреки, че е учредено Регионално сдружение и разстоянията в региона са малки, единна система за събиране, обслужваща всички общини е за предпочитане. В цялата общината сметосъбирането и сметоизвозването е организирано. В системата е обхванато 100% от населението.

Община Панагюрище има разработена програма за управление на дейностите по отпадъците съгласно разпоредбите на чл. 29, ал.1, т.1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), която е приета от Общинския Съвет в изпълнение на разпоредбите на глава пета от Закона за опазване на околната среда.

Регионалните цели за рециклиране на битови отпадъци се определят като се има предвид специфичните характеристики на всеки отделен регион (количеството и морфологични съдържанието на отпадъците, образувани на тяхна територия, съоръженията, предвидени да бъдат построени по ОП "Околна среда", изградените съоръжения или предвидени да бъдат изградени с други финансови ресурси). Тези цели трябва да бъдат диференцирани, така че да се гарантира, че целите на национално равнище ще бъде постигнати без да са с "непоносимо" високи инвестиционни и експлоатационни разходи за населението в регионите, където изграждането на специални съоръжения разделяне не е икономически ефективно.

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци е една от основните цели на Националната програма за управление на отпадъците. Рециклирането на материали е приоритет преди повторна употреба на енергия. Целите за рециклиране, които регионалната система за управление на отпадъците на регион Панагюрище трябва да постигне в периода 2009-2013 са определени от МОСВ и са следните:

Таблица Регионални цели за рециклиране за регион Панагюрище

Регион	2011	2012	2013	2014	2015
Панагюрище	8,42%	8,93%	25,21%	25,36%	25,51%

Източник: Община Панагюрище

Община Панагюрище е въвела система за разделно събиране на отпадъци от опаковки, като за целта е сключила договор от 06.04.2007 с "ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ" АД, в качеството му на Организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки (ООп).

Съвместно с община Панагюрище, организацията по оползотворяване "ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ" АД е разработила Програма за разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията на общината, която се извършва съвместно с фирмите извършващи сметосъбиране и сметоизвозване.

Депонирането е основния метод на обезвреждане. Обезвреждането на неопасните отпадъци, генерирани на територията на община Панагюрище се извършва на съществуващото депо за неопасни отпадъци, което е отредено и

контролирано. Изградено е в местността „Братаница” върху част от поземлен имот № 085302 в землището на гр. Панагюрище с ЕКАТТЕ 55302, община Панагюрище. Имотът е собственост на Община Панагюрище („общинска публична”), придобита с: нотариален акт за собственост № 41/14.08.2001 г., том IV рег. 3430, дело 428; нотариален акт за собственост № 56/09.11.2001 г., том V рег. 4818, дело 609 и нотариален акт за собственост № 76/14.06.2001 г., том III рег. 2481, дело 321. Начинът на трайно ползване на ПИ № 085302 е „сметище” (решение № КЗЗ-5/31.07.2002 г.). Депото отстои на: около 3,5 km югозападно от гр. Панагюрище, на около 100 m от лявата страна на основен път гр. Пазарджик – гр. Панагюрище.

Депото попада в близост до границите на защитена зона BG0001039 „Попинци”, която е част от Националната екологична мрежа Натура 2000 (Глава II от Закона за биологичното разнообразие). През него преминава електропроводи 110 и 20 kV. Ограничения – на 20 m от двете страни до крайните проводници или на 24 m от оста на електропровода не могат да се строят сгради и съоръжения и да се засажда високостъблена растителност. Фактически заетата с отпадъци площ е около 15 000 m². При проектиране на рекултивационните мероприятия за осигуряване на ерозионно безопасни откоси се очаква сега съществуващото депо да заеме площ от 20 dka.

Депото за битови отпадъци към момента обслужва нуждите на гр. Панагюрище и всички села от общината. Прилаганият метод е “санитарно депониране”, при който отпадъците се разстилат на определен работен участък и се уплътняват с булдозер. Инфилтриралите отпадъчни води от депото се заустват в дерето. Депото не съответства на нормативните изисквания – няма изграден долен изолиращ екран, няма изградена дренажна система и система за улавяне на биогаз. Води се отчетност за количествата на отпадъците на база на броя на курсовете на сметоизвозващите автомобили.

В Националната Програма за управление на дейностите по отпадъците (2009-2013г.) регионалното депо в Панагюрище попада в група 4 - Депа в процес на подготовка за изграждане.

Към настоящия момент се изпълнява проект с предмет: "Техническа помощ за подготовка на интегриран инвестиционен проект за подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране и управление на отпадъците в Общините Панагюрище и Стрелча и проектиране на рекултивацията на регламентирано депо Панагюрище 1 в Община Панагюрище и депото в местността "Окопана" в землището на град Стрелча" по Оперативна програма околна среда. Инвестиционното предложение се базира на напълно обективна необходимост от изграждане на съоръжения за третиране на неопасни отпадъци, които включват изграждането на регионално депо Панагюрище с необходимите спомагателни и обслужващи сгради и съоръжения. Към депото е предвидено да се изгради и съоръжение за компостиране разделно събрани растителни и био-отпадъци.

Основните проблеми по отношение на опасните отпадъците са: липса на национален център за обезвреждане на опасни отпадъци; не е пуснат в експлоатация инсертатор за болнични отпадъци; необходимо е да се предприемат още мерки по отношение третиранието и транспортиране на отпадъци от отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/ и излязло от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/, флуоресцентни

тръби и др. отпадъци, съдържащи живак; няма изграден общински център за приемане на ИУМПС и ИУЕЕО. Въпросът дали е икономически изгодно този малък регион да развива собствена инфраструктура или ИУМПС да се предават на фирми от областния център е дискуссионен и следва да се реши чрез специално проучване на база на пазарните механизми.

Прилагането на инвестиционното предложение ще доведе до създаването на условия за изпълнение на изискванията на националното и законодателството на ЕС, като ще подпомогне Общини Панагюрище и Стрелча при установяването на интегрирана система от съоръжения и инсталации, осигуряващи екологосъобразното управление на отпадъците.

Престои изграждане на ново Регионално Депо за неопасни отпадъци Панагюрище. Необходимо е изпълнение на проекта за закриване и мониторинг на действащото към момента депо за отпадъци, въвеждане на система за домашно компостиране и система за разделно събиране на органичните отпадъци.

8.6 Зелени зони

Зелените площи в населените места са достатъчни, поддържат се в добро състояние. Част от дърветата по улиците са прораснали, изсъхнали или повредени и трябва да се подменят с млади фиданки, както и да се засадят нови там където има възможност. Общинска администрация Панагюрище участва успешно в конкурси и проекти за благоустройство и озеленяване на зелените площи. Всяка пролет се провежда кампания по залесяване, но има проблем с опазването на залесените фиданки. Всичко това се прави съгласно приемана от общината ежегодна Програма за озеленяване.

Екологичният аспект от добре позиционирана и функционираща зелена система е свързан с повишаване на биологичната активност на града чрез възможностите на зелената маса на растителността; подобряване на екологичните характеристики на средата – изолиране и филтриране на вредностите от транспорта и стопанските обекти; намаляване на шума, праха, серните и азотни оксиди в атмосферния въздух; осигуряване на екологичен комфорт в зоните за живеене и отдих.

По своето местоположение гр. Панагюрище попада в долния равнинно хълмист пояс на дъбовите гори и по точно на неговата територия се е срещала естествена растителност характерна за подпояса на заливните крайречни гори днес все още има отделни участъци и на равнинно хълмистия подпояс на листопадните дъбови и ксеротермични гори. Районът на горна Тракия където се намира града спада към субсредиземноморската преходна зона на Югоизточната провинция от Средноевропейската флористична. Преобладаващият биологичен растителен тип е типа на листопадната дървесна растителност с южни видове в състава си. В исторически план горите които преди столетия са заемали днешното поле около Панагюрище с появата на земеделието са започнали да намаляват своята площ и да изчезват.

Съществуващите озеленени площи по своето процентно присъствие в градската структура и по своята свързаност не отговарят на изискванията за зелена

система. Неблагоприятните климатични условия в гр. Панагюрище през летния период се засилват от липсата на големи озеленени площи, които да предизвикват локални вертикални движения на въздушните маси.

9. Комуникационно-транспортна инфраструктура

9.1 Транспортна система

• Пътна мрежа

През територията на община Панагюрище преминават пътища от Републиканската Пътна Мрежа с обща дължина 89,9 км. Те са: Път П-37 - Златица-Панагюрище-Пазарджик - с дължина 46,0 км. От тях 32,5 км са реконструирани и в добро състояние. Останалият участък от 13,5 км, между с.Бъта и с.Левски, е в лошо състояние. Асфалтовата настилка е напукана и с много дупки. Наложителна е реконструкция на този участък от пътя, като се изпълнят варианти с изместване на пътя преди с.Левски ("Сап дере") и острите криви над с.Попинци. Необходимо е да се направи разширение на съществуващият мост или построяването на нов до с.Попинци. Има нужда от подмяна на всички стари водостоци с нови;

Път Ш-801 - Вакарел-Поибрене-Панагюрище-Стрелча - с дължина 35,5 км. От тях 10,9 км, между с.Белица и с.Поибрене, са в лошо състояние. Останалата част от 24,6 км е в добро състояние;

Път Ш-6006 - Мирково-Петрич-Поибрене - с дължина 8,3 км. Целият участък е в добро състояние.

Общинска пътна мрежа - Община Панагюрище стопанисва пътища с обща дължина 52 км.;

Път с.Панагюрски колонии - ЦКС с дължина 2,1 км - с асфалтова настилка в лошо състояние;

Път до м."Братаница" (сметището) с дължина 0,8 км - с трошена каменна настилка, в лошо състояние;

Път до с.Баня с дължина 4,6 км – в добро състояние;

Път до с.Бъта с дължина 2,3 км – в лошо състояние;

Път с.Попинци-мина "Радка" с дължина 3,3 км - с паважна настилка в добро състояние;

Път до мина "Радка" с дължина 3,3 км - с алфалтова настилка в лошо състояние;

Път с.Априлци-с.Елшица с дължина 5,2 км - с асфалтова настилка. От тях 3,2 км в лошо състояние;

Път с.Калугерово-с.Елшица-с.Левски - с дължина 6,7 км, от тях 4,5 км асфалтова настилка в лошо състояние. Останалите 2,2 км са с паважна настилка и в добро състояние;

Път с.Елшица-с.Цар Асен - с дължина 9,8 км и асфалтова настилка в добро състояние;

Път с.Оборище-с.Мухово - с дължина 9,8 км и асфалтова настилка в добро състояние;

Път до м."Оборище" - с дължина 2,7 км и асфалтова настилка в добро състояние;

Път до м."Бяла кал" - с дължина 0,4 км и асфалтова настилка в лошо състояние;

Път до мах."Сърбиново" - с дължина 2,2 км и асфалтова настилка в добро състояние;

Път до махала "Кайряка" - с дължина 1,1 км и асфалтова настилка в добро състояние;

• Улична мрежа

Общата дължина на уличната мрежа в община Панагюрище е 183 км, от които в гр.Панагюрище 71 км, а в кметствата - 112 км. Относителният дял на благоустроената с трайна настилка улична мрежа е 78 % за цялата община.

Улиците в град Панагюрище са от асфалтова и паважна настилка. Преобладаващ дял заемат улиците с асфалтова настилка. Улиците с паважна настилка са характерен елемент, определящ облика на града. Налице са обаче и редица проблеми в състоянието им. Териториалната съсредоточеност на улиците с паважна е основно в централната част на града и те са:

- „Райна Княгиня“;
- „Оборище“;
- „Граф Игнатиев“;
- „Христо Ботев“;
- „Петър Карапетров“ – част от нея е с асфалтова настилка;
- „Христо Гешанов“;
- „Асен Златарев“ – част от нея е с асфалтова настилка;
- „Цар Освободител“ – част от нея е с асфалтова настилка;
- „Макгахан“;
- „Богдан Овесянин“ – част от нея е с асфалтова настилка;
- „20-ти Април“;
- „Генерал Гурко“;
- „Захари Стоянов“;
- „Никола Марев“ – част от нея е с асфалтова настилка;
- „Перущица“;
- „Марин Дринов“.

От предоставената ни информация и проведените подробни огледи на място може да се направи извод, че голяма част от пътната и уличната мрежа не е в достатъчно добро състояние. Именно тази характеристика на физическата среда играе ключова роля във възможностите за възходящо развитие на всяко населено място. Анализът на общественото мнение в град Панагюрище показва, че основен дял от

местната общност изтъква проблемите, свързани със състоянието на пътищата и улиците като основни ограничители на развитието на града като цяло. Необходимо е предприемането на конкретни действия с нужната координация за незабавно благоуствяване на пътната и уличната мрежа.

- **Развитие на системата на МОПТ /достъпност/ мобилност**

При съществуващата структура на града, състояща се от жилищни зони, ЦГЧ, зони за отдих, индустриални зони и изнесени производства извън града, ролята на МОПТ е с подчертано значение. Повишаване обхвата и използването на масовия транспорт в превоза на пътници е въпрос с все по-голяма актуалност в Европейски мащаб.

На този етап в град Панагюрище няма изградена система на масов градски транспорт. Тази особеност е продиктувана от сравнително малките размери и компактността на градската територия, както и наличието на ведомствени превози към предприятията. След подробни анализи на общественото мнение се очерта липсата на система на МОПТ като един ключов проблем на града. Необходимо е преосмисляне на нуждата от изграждането на такава система.

Автогарата в Панагюрище е разположена в центъра на града в непосредствена близост до основните пътища, които са елементи на междуселищната транспортно-комуникационна мрежа. От една страна местоположението и е удобно от гледна точка на достъпността и сравнително равната и отдалеченост от най-крайните точки на града. От друга страна непосредствената и близост до училища и детски заведения създава по-голямо автомобилно натоварване, а оттам и опасност от пътно-транспортни произшествия. Необходимо е преосмисляне на организацията на движението на зоните в близост до Автогарага, както и налагане на специфични мерки за безопасност на движението.

- **Велосипедна мрежа**

През последните години в повечето европейски градове, дори и тези със сходно урбанистично наследство като нашето, се утвърждава тенденцията за налагането на велосипедния като алтернативен начин за ежедневен транспорт. В някои държави дори алтернативният транспорт е автомобилният. На фона на класациите за замърсяване на въздуха и високите цени на горивата може да се констатира, че в България тази тенденция се забавя. Налагането на велосипедния транспорт в градовете би довело до повишаване на качеството на въздуха, понижаване на шумовото замърсяване, намаляване на автомобилния трафик и площите, обособени за паркиране. За целта е необходимо създаването на условия в градската среда, по-конкретно - изграждането на велоалеи, съгласно урбанистичните особености на града, както и велостоянки и велопаркинги.

В град Панагюрище на този етап няма изградени велоалеи и не са на лице конкретни политики и стратегии от страна на Общината за внедряване на възможности за развитие на велоспорта на територията на града. От друга страна има възможности за обособяване на елементите на този вид транспорт в градската среда по протежението на уличната и пътната мрежа, както и в парковите територии. Необходимо е и изготвянето на конкретна стратегия за велоспорта на територията на цялата Община. Налагането на подобни мерки би повишило качеството на екологичните условия и живота на местната общност, а оттам би спомогнало за устойчивото развитие на град Панагюрище.

- **Паркиране**

На този етап в град Панагюрище са осигурени места за паркиране основно по уличната мрежа. Съществуващите обществени паркинги са разположени предимно в жилищните комплекси и производствените зони. Обществените паркинги в централната градска част не отговарят напълно на увеличената степен на моторизация. С оглед на необходимостта от регламентиране на паркирането в центъра на града, през 2009г. Общината възлага проект за обособяване на „СИНЯ ЗОНА“. Изготвен е такъв с териториален обхват между улиците „Георги Бенковски“, „Стоил Финджеков“, „Макгахан“, „Райна Княгиня“, „20 - Април“, площад „Павел Бобеков“, районите около Общината, Енергоснабдяване, БТК, поликлиниката, театъра и съдебната палата. Предвидени са 268 паркоместа за краткотрайно платено паркиране „СИНЯ ЗОНА“, както и служебни и обществени паркинги до Общината, поликлиниката, БТК и Районния съд. На този етап проектът не е реализиран, но изпълнението му би повишило съществено възможностите за паркиране в града и качеството на организация на движението като цяло.

- **Железопътна мрежа**

Железопътната мрежа е представена от участък на ж.п. линия Пловдив-Стрелча-Панагюрище, като гр.Панагюрище е крайна гара. Линията има важно значение за общината, но от 2003 г. се използва само за транспортиране на масови товари. Във връзка с експлоатацията на меднодобивното предприятие "Асарел-Медет" АД, като обслужваща гара се използва и гара Пирдоп.

На този етап в град Панагюрище липсва функционална диференциация на жп транспорта, липсва и пътническа жп гара.

От една страна разположенето на жп линията в индустриалната зона на града оказва голямо влияние на логистичните възможности на действащите предприятия там.

От друга страна липсата на пътническа жп гара може да бъде изтъкната като сериозен проблем от комуникационно-транспортна гледна точка на жителите на град

Панагюрище. Тенденцията в покачването на цените на автобусните превози създава необходимост от използване на друг тип масов транспорт. В град Панагюрище не е на лице такава алтернатива. Политиките на Община Панагюрище във връзка с жп транспорта, заложили в ОПР до 2013 година предвиждат възстановяване на трасето на жп линията Пловдив – Стрелча – Панагюрище. Осъществяването на тези предвиждания би довело до съществено повишаване на транспортната осигуреност на Панагюрище, от където и качеството на живот на жителите му.

10. Инженерно-техническа инфраструктура

10.1 Водоснабдяване

Външно водоснабдяване

Питейните водоизточници за водоснабдяване на гр. Панагюрище са:

- две открити водохващания на Мулейска река;
- едно дренажно водохващане на "Гешанка";
- 12 тръбни кладенци в терасата на река Марица при с. Злокучене.

Едното речно водохващане на р. Мулейска е с максимален дебит 20 л/с, като в сухи години дебитът пада и става пренебрежимо малък.

Дебитът на другото речно водохващане е 12 л/с. Намира се на по-ниска кота от първото и работи пълноценно само при пълноводие - обилно снеготопене и дъждовни периоди.

Водоподаването от тези два водоизточника е гравитачно. Тази водоснабдителна система е пусната в действие през 1954 г. Системата се поддържа и в момента, но като цяло водопроводът, пречиствателната станция за питейни води и водоемът не са в добро състояние.

Дренажното водохващане "Гешанка" е изградено в терасата на Стара река и е с дебит 45-50 л/с, като в сухи години намалява до 15-20 л/с. Подаването на водата е гравитачно, но тя не се пречиства. Система е изградена през 1964 г. и все още се използва.

Тръбните кладенци, разположени на десния бряг на р. Марица са най-голямата водоснабдителна система - "Група Панагюрище", подаваща вода към селищата на община Панагюрище. Системата подава вода чрез пет помпени станции (ПС) за гр. Панагюрище и селата Баня, Бъта, Попинци, Елшица, Левски и Оборище. От тази водоснабдителна система се подава вода и на 4 села от съседната община Стрелча – Свобода, Смилец, Блатница и Дюлево.

Водоподаването се извършва с помощта на три помпени станции: II подем "Бошуля", III и IV подем "Елшица". Те са еднотипни като архитектура и устройство. Към всяка помпена станция има трафостанция с по два броя трансформатори 630 kVA и 560 kVA. Изградени са агрегатни помещения, в които обаче няма монтирани агрегати за аварийно захранване на станциите с ток.

В помпените станции са монтирани помпи 70M32 x5 (по 4 бр. във всяка станция), които имат възможност да се включват едновременно в паралел, като по този начин може да се подава при необходимост водно количество над 250 л/с.

Помпените станции и тласкателите нямат защита от хидравлични удари. За да се избегнат подобни удари, помпите се изключват една по една, но въпреки това при токов удар и внезапно спиране на помпите се получават аварии.

Работата на помпите не е автоматизирана и липсват устройства за точно измерване на подавания дебит.

Във всяка от помпените станции е монтирана сигнализация за работата на отделните помпи и за нивото в черпателния водоем. Сигналите са изведени в командните зали на помпените станции.

Стоманените водопроводи от водоизточника до ПС-IV подем "Елшица" са изпълнени от стоманени правошевени тръби, направени от огъната черна ламарина с дължина 2-3 м. Тръбите не са заводско производство и не отговарят на действащите стандарти. Външната антикорозионна изолация не е от усилен тип, а на отделни места такава изобщо не е правена. От ПСIV подем до Панагюрище и с. Оборище водопроводите са изпълнени от стандартни стоманени спирално заварени тръби. Няма монтирана катодна защита по трасетата на стоманените водопроводи, както и пречиствателна станция за питейна вода (ПСПВ).

Пречистването на водата се извършва чрез хлориране при ПСIV подем "Елшица". В района на станцията има оборудвано хлоратно помещение. Монтиран е един брой хлорапарат с ръчно дозиране на хлора спрямо дебитите на помпите. Хлорната вода се подава в черпателния водоем. Хлорът (газ) се съхранява в бутилки в същото помещение. Хлоратното помещение е оборудвано с вентилационна уредба. Водата подавана за гр. Панагюрище се хлорира допълнително в сухата камера на водоема.

Като цяло състоянието на водоснабдителната система на общината не е добро. Помпените станции имат течове от покривите, нарушени мазилки и др. В стените на сухите камери на някои от черпателните водоеми V-500 м³ има пукнатини.

Водопроводите на системата също не са в добро състояние. По трасетата се наблюдават чести аварии със значителни течове. Авариите се дължат на напредналата корозия на стоманените тръби. Особено лошо е състоянието на водопровода южно от с. Елшица, където тласкателният водопровод от ПСIII подем минава в района на медния рудник. В този участък водопроводът с дължина около 2,5 км е подложен на усилен химическа корозия и състоянието му е изключително лошо.

Затруднено е отстраняването на възникналите аварии в участъци, които минават през трудно достъпни терени, отдалечени от пътищата. Това води до удължаване на срока за отстраняването им, особено през зимата, а оттам и до значителни загуби на питейна вода.

Въпреки че не е достигнала края на своя експлоатационен период (30 години), тази водоснабдителна система не е в добро състояние, което допълнително се утежнява от затрудненията по експлоатацията, дължащи се на голямата обща дължина и труднодостъпни участъци. Не без значение е и лошото изпълнение на строително - монтажните работи на тръбопроводите и съоръженията.

Повечето от напорните водоеми са в добро или задоволително състояние. В лошо състояние е най-големият водоем НВV = 3000 м³ за ниската зона на гр. Панагюрище. В момента той не се използва като дневен изравнител, а само като облекчител на напора за водата, подавана от НВV = 2000 м³ към ниската зона.

В нито един от водоемите на гр. Панагюрище няма резерв, липсата на който е в разрез със съвременните противопожарни изисквания и в частност с действащата в момента Наредба № 2 "Противопожарни строително-технически норми" 1986 г. и допълненията от 1994 г. и 1997 г.

От справка за подадената и продадена вода в град Панагюрище е видно, че подадената вода значително превишава продадената. Основната причина за това е морално и физически остарялата водопроводна мрежа, което води до много аварии и течове от мрежата.

В момента водните системи и съоръжения се стопанисват и експлоатират от „Водоснабдяване и канализация –П“ ЕООД – град Панагюрище. Дружеството е 100% общинска собственост, като приходите му се формират от събраните такси за питейна вода, такси канал и услуги на граждани и предприятия в областта на водоснабдяването и канализацията. Всички водопроводи, съоръжения и терени са собственост на дружеството и Община Панагюрище.

Вътрешна водопроводна мрежа

Вътрешната водопроводна мрежа на община Панагюрище е изградена изцяло. Тя е от различни материали: манесманови, етернитови, стоманени и ПЕВП тръби с диаметри от Ø80 до Ø300.

Вътрешната (разпределителна) мрежа на града е разделена на две зони:

Висока зона		Ниска зона	
най-висока точка	- 574,00 м	най-висока точка	- 533,00 м
най-ниска точка	- 533,00 м	най-ниска точка	- 508,00 м

Поради теренните особености на Панагюрище високата зона е разделена на две части. Първата част обхваща най-северната и западната част на града. Втората част на зоната заема източните градски квартали и условно се разделя на "висока зона североизток" и "висока зона югоизток".

Високата зона се захранва с вода от НВВ = 2000 м³ посредством хранителна стоманена тръба Ø500 и от НВВ = 600 м³ посредством хранителна етернитова тръба Ø150. Двата водоема са разположени на противоположни краища на града, но са на еднакви коти.

Ниската зона се захранва от НВВ = 3000 м³ посредством хранителна стоманена тръба Ø500 и от НВВ = 900 м³ посредством хранителна етернитова тръба Ø300.

НВВ = 3000 м³ в момента не може да се ползва пълноценно и служи само за облекчител на напора. Зоната се захранва от НВВ = 2000 м³, който подава вода към НВВ = 3000 м³. От водоем V = 3000 м³ се захранва само южната част на ниската зона.

НВВ = 900 м³ е на по-ниска кота от НВВ = 3000 м³ (с 13.6 м). В момента захранва с вода по-голямата северна част на ниската зона. Двете части на ниската зона (южната и северната) понастоящем са разделени и действат като две отделни подзони.

НВВ = 260 м³ захранва съвсем малка част от ниската зона – една улица в северната част на града.

Всички напорни водоеми действат като преходни.

Двете водоснабдителни зони на града са приблизително еднакви по площ и обслужващо население.

Главните клонове на водопровода, започващи от НВВ = 2000 м³ и НВВ = 3000 м³ са изградени от стоманени тръби Ø500, Ø350 и Ø250. Останалата част от мрежата е изключително от етернитови тръби с диаметри от Ø200 до Ø60. Сградните отклонения са от цинковани стоманени тръби.

Поради лошото състояние на мрежата и големите загуби в нея, "ВиК - П" Панагюрище и общината са предприели действия за поетапна подмяна на разпределителните клонове и сградните отклонения, като подмяната се извършва с полиетиленови тръби, но този процес е много бавен поради недостиг на финансови средства.

Според направени проучвания, пресмятания и съгласувания с "ВиК-П" ЕООД гр. Панагюрище, водопроводната мрежа е изградена от етернитови, стоманени и ПЕВП тръби с диаметър от ф80 до ф300, както следва:

- етернитови тръби – 39940м
- стоманени тръби – 11280м
- ПЕВП тръби -11070м

Цялата дължина на водопроводната мрежа, която е изградена е 62290м.

В момента водните системи и съоръжения се стопанисват и експлоатират от "Водоснабдяване и канализация - П" ЕООД - гр. Панагюрище. Дружеството е 100 % общинска собственост, като приходите му се формират от събираните такси за питейна вода, такси канал (отпадъчни води) и услуги на граждани и предприятия в областта на водоснабдяването и канализацията. Всички водопроводи, съоръжения и терени са собственост на дружеството и Община Панагюрище.

Проект с регионално значение, предвиден за реализация на територията на община Панагюрище е проектът „Воден цикъл”. Финансирането му се осъществява по Оперативна програма “Околна среда 2007 - 2013 г.”, Приоритетна ос 1: „Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води”

Сред основните възможности за развитие се открояват възможността за увеличаване на потреблението на питейна вода; възможност за намаляване на нощното потребление чрез подобряване на водопреносната мрежа; възможност за подобряване на качеството на питейната вода; подобряване на качеството на услугата на водоснабдяването чрез инвестиции.

Качеството на услугата по водоснабдяване не е много добро, тъй като е амортизирана водопроводната мрежа и има големи загуби на вода (около 59,64% от подаваното количество). Наличните водоизточници осигуряват водоснабдяването на град Пазарджик и околградската зона в следващите 20 - 25 години.

С осъществяването на проекта „Воден цикъл” – град Панагюрище ще се извършат рехабилитационни дейности по водопроводната мрежа, така ще се минимизира риска за здравето на населението от употребата на питейни води с наднормено съдържание на нитрати. Ще намалееят екологичните рискове в района на гр. Панагюрище. Ще се намали инфилтрацията в канализационната система. Ще бъдат канализирани и районите на града, в които тя липсва.

10.2 Канализация

Степента на изграденост на канализационната мрежа в община Панагюрище е под средното за областта, поради наличието само на един град.

Формираните на територията на гр. Панагюрище битови, промишлени и дъждовни води се събират и отвеждат посредством смесена канализационна мрежа с преливници. Общата ѝ проектна дължина е 63 км, а изградената – 57 км. Понастоящем канализацията обхваща почти всички отпадъчни води, формирани от населението, обслужващата го инфраструктура и промишлеността.

Канализационната мрежа се състои от 4 главни събирателни колектора, заустващи в река Луда Яна, и довеждащ колектор (все още неизграден) до площадката на бъдещата Пречиствателна станция за отпадни води / ПСОВ / - Панагюрище. Диаметрите варират между Ø300 и Ø600 със кръгло, устовидно и яйцевидно сечение. Каналите са бетонни, като този материал не е много подходящ за смесена канализация, ако не се вземат допълнителни мерки (използване на цимент, устойчив на сулфати, вътрешно облицоване, например с каменинов материал или вътрешно покритие с изкуствена смола или фолио). Тъй като канализацията - предимно главни събиратели, е изградена между 1960 и 1975 г., голяма част от каналите са в края на техническия си живот. Предполага се, че корозията от сярна киселина е в напреднал стадий, ето защо мрежата има нужда от поетапно саниране.

Събраните отпадъчни води в момента се изпускат непречистени в река Луда Яна, в непосредствена близост до включването на река Банско дере.

В Главния събирателен колектор I се включват отпадъчните води, формирани предимно от населението и обслужващата го инфраструктура, както и някои предприятия - ПКИ "Райна Княгиня", ТПК "Персийски килими", "Ритон-П" АД, "Меском – Панагюрище" ООД и "Автотранс" ЕООД.

В събирателен колектор II се включват основно отпадъчните води от "ЯНА" АД, "Хлебкомерс", "Оптикоелектрон" в района на гарата, бояджийското отделение на ТПК "Персийски килими", няколко складови бази и част от отпадъчните води от населението в югоизточните квартали на града.

В река Луда Яна индиректно, посредством река Банско дере, след локално пречистване се включват отпадъчните води от основния корпус на индустриален парк "Оптикоелектрон". Производствените цехове на дружеството са разположени западно от града и не е предвидено отпадъчните му води да бъдат включени в бъдещата ПСОВ. Изпусканите специфични промишлени отпадъчни води в района на медодобивното предприятие "Асарел-Медет" АД също няма да бъдат включени към бъдещата ПСОВ. Предвиждат се мероприятия за очистване на водите в цялата зона на МОК "Асарел", които ще се финансират от "Асарел-Медет" АД.

Количествата на отпадъчните води от промишлените предприятия, от други обществени консуматори и населението е с общо средно водно количество 80 л/с (получено от подаваното количество питейна вода през 1999 г.). Промишленият дял от общото количество отпадна вода е близо 25 % или 20 л/с от потреблението на питейна вода през 1999г.

От довеждащия колектор към ПСОВ е изграден малък участък, който не може да бъде използван поради затлачен и недостъпен терен и лошото състояние на каналите.

По тази причина е проектиран нов колектор Ø800 от стоманобетон с ново трасе и обща дължина 800 м, който предстои да се изгради.

Канализационната система на гр. Панагюрище обхваща четири главни клона:
Главен клон № 1 – обща дължина 3 060 м
Главен клон № 2 – обща дължина 1 433 м
Главен клон № 3 – обща дължина 1 788 м
Главен клон № 4 – обща дължина 1 198 м

За второстепенните клонове има данни, че често се препълват и запушват, тъй като голяма част от сечението им е запълнено, а също така са и с малки диаметри. За по добрата им експлоатация до изграждането на новата канализационна мрежа е необходимо периодически да се почистват като се набележат мерки и се пристъпи и към почистване на ревизионните шахти.

Проблемни участъци по канализационната система

От направените наблюдения, анализи и проведените разговори със специалистите на "ВиК - П" – Панагюрище, са констатирани следните по-важни проблеми на канализационната система.

При наличие на големи водни количества, поради затлачвания и минимални канализационни наклони, се наводняват мазетата на жилищните сгради и блокове в участъците:

част от главен събирателен канал III – от Градската минерална баня до Многопрофилна болница за активно лечение
канализационен канал № 154 по ул. "Кръстьо Гешанов"
част от главен събирателен клон I – по ул. "Георги Бозаджиев"
канализационен канал № 59 – по ул. "Димчо Дебелянов"
канализационен канал № 64 – по ул. "Гаврил Кръстевич"
канализационен канал № 65 – по ул. "Иван Соколов"

Общо канализационната система в града е затлачена на 30-40% - от светлото сечение на каналите. Затлачванията водят до постоянно преливане на преливните канали.

Около 20 % от ревизионните шахти се нуждаят от ремонт – сваляне, повдигане, липсващи капази.

Не е правена оценка на местоположението и размера на потенциалната инфилтрация на подпочвена вода в колекторите, но въз основа на направените анализи, процентът на инфилтрация на повърхностните води в канализацията е около 15 %.

По отношение на система „Канализация“ като основна политика на Общинската администрация на град Панагюрище е отново проектът „Воден цикъл“. Инвестиционният проект включва оптимизиране на ВиК системата на територията на град Панагюрище чрез:

Изграждане на нови обекти от канализационната мрежа: изграждане на нови второстепенни канализационни клонове с цел включване на жители, използващи услугата към настоящия момент.

Предвид направения анализ за състоянието на цялата канализация и незадоволителното състояние като диаметри, наклони, нарушена водоплътност, в по-далечно бъдеще се нуждае от цялостна подмяна на ВиК мрежата.

Определянето на приоритетните канализационни обекти трябва да се съчетае с приоритетите на транспортната инфраструктура. При реализиране на конкретните мерки, свързани с канализацията, е целесъобразно да се подхожда комплексно, като се обхванат всички елементи на инженерната инфраструктура.

За увеличаване на резултатите е необходимо да се повиши координацията между различни структури и звена, които участват в инвестиционния процес, както и административния капацитет на районните администрации.

С реализацията на проекта „Воден цикъл” се предвиждат мерки по разделянето на канализацията, като така ще намалее екологичните рискове в района на гр. Панагюрище, ще се намали инфилтрацията в канализационната система.

Пречиствателна станция за отпадни води

През 1993 г. за гр. Панагюрище е проектирана ПСОВ, първоначално само с механично пречистване (първи етап). Технологичната схема включва следните основни съоръжения: комбинирана шнекова помпена станция, фина решетка, аериран пясъко-маслозадържател, първичен утайтел, хлориране, сграда с въздуходувки и шнеков обезводнител. По-късно във втори етап е предвидено да се проектира и изгради биологично стъпало и третиране на утайките. По идеен проект са предвидени следните допълнителни съоръжения: биобасейн, вторичен утайтел, уплътнител за утайките, метантанкове, газхолдери и комбинирана сграда. Този етап на проекта все още не е осъществен.

За обекта са извършени всички съгласувателни процедури. Земята е отчуждена, приключила е процедурата по отреждането на терена за строеж на ПСОВ. Същият е общинска собственост, съгласно акт № 1515 / 15.03.1994 г.

Изграждането на съоръжението - механично пречистване (първи етап) започва през 1994 г. Строежът е спрял през 1996 г. поради повреда на трафопоста.

Изградени са следните съоръжения:

- изместване на сноп от 4 бр. съществуващи въздушни електропроводни линии за напрежение 20 kV и изграждане на нови електропроводни линии 20 kV;
- изместване на високочестотен телефонен кабел;
- тахиметрична снимка;
- геоложки проучвания;
- водоснабдяване и електрозахранване на площадката;
- довеждащ път;
- вертикална планировка и подобект “Водопроводна връзка”

В строителство е и подобект “Комбинирана шнекова помпена станция с решетки”.

10.3 Енергоснабдяване

Електроснабдяването на община Панагюрище се осъществява от Националната енергийна система, като електропреносната и електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея се стопанисват, поддържат и реконструират от "Електроразпределение-Пловдив" ЕАД-гр.Пловдив, клон Пазарджик, р-н Панагюрище, съвместно с Електропреносен район-Пловдив.

На територията на общината има общо 5 бр.подстанции 110/20 kV. Три от тях са ведомствени - на "Оптикоелектрон" - 1 бр. и на "Асарел-Медет" АД - 2 бр. Подстанция 110/20 kV "Панагюрище" и подстанция 110/20 kV "Попинци" задоволяват изцяло нуждите на общината от трансформирана мощност.

Въздушната електроразпределителна мрежа средно напрежение е на лъчев принцип. Кабелна мрежа средно напрежение (20 kV) е изградена само в гр.Панагюрище, а в останалата част на общината - тя е въздушна. Състоянието на кабелната мрежа средно напрежение е задоволително, на някои места има нужда от подмяна на съществуващите кабели с нови, поради дългогодишното им използване и многобройните аварии по тях. Въздушната мрежа 20 kV е в добро състояние и притежава добри преносни възможности.

Предвижда се модернизирание и автоматизиране на мрежите средно напрежение, чрез монтиране на автоматични прекъсвачи с дистанционно управление, с което ще се постигне по-бързо локализиране на аварията и по-голяма оперативност при изключванията за профилактика.

Мрежите ниско напрежение в общината са в задоволително състояние, като в гр.Панагюрище около 50 % от мрежата е кабелна, а останалата част - въздушна. Като цяло мрежата е в състояние да задоволи потребностите на населението и промишленият сектор. Поради недостиг на трансформирана мощност в един от крайните квартали на гр.Панагюрище, на ул."Марин Шишков" се предвижда изграждането на нов трафопост. Останалите селища в общината са изцяло електрифицирани.

В гр.Панагюрище се предвижда реконструкция и модернизация на мрежите ниско напрежение, като на някои места въздушната мрежа ще се подмени с кабелна, проводниците, преминаващи в близост до жилищни сгради, ще се подменят с изолирани.

10.3.1 Телекомуникации и съобщения

Телефонна инфраструктура и услуги

На територията на община Панагюрище далекосъобщителната мрежа е изградена и се поддържа от Технологичен възел Далекосъобщения -гр.Панагюрище към Регионално управление Далекосъобщения - гр.Пловдив. Изградените 13 бр.

автоматични телефонни централи обслужват всички населени места в общината, като заетият капацитет е 80 % от инсталираните мощности.

Жителите от всички населени места на територията на общината могат да бъдат избирани и да избират както абонатите на фиксиранията, така и абонатите на мобилната мрежа от страната и чужбина.

Основен проблем е качеството на далекосъобщителните услуги, които не са на необходимото ниво, поради остарялата техника и кражбите на кабели.

Интернет-услугата е на необходимото ниво. Тя е с висока скорост и необходимия ресурс. В настоящия момент е внедрен и високоскоростен интернет ADSL , който подобрява качеството и скоростта на интернет връзките както и комуникацията с другите общини и благоприятства за навлизането на модерните телекомуникационни услуги.

В настоящия момент през гр.Панагюрище е изградено оптично трасе, чието използване в бъдещото развитие на телекомуникационните връзки на общината ще допринесе още повече за повишаване на качеството на услугите за бизнеса и населението.

Пощи

На територията на община Панагюрище действат 9 пощенски станции, една от които е на територията на града. Осъществяват се следните дейности: кореспондентски пратки, препоръка, печатни произведения, абонамент на вестници и списания и тяхната доставка, парични преводи.

Състоянието на сградния им фонд е добро – през последните години са освежени и ремонтирани почти всички пощенски станции.

11. Обществени центрове и паркове

Успешно развитите обществени центрове, публични пространства и паркове са от голямо значение за правилното функциониране на градския организъм. Именно те представляват онзи важен елемент в градската структура, отразяващ най-силно характера и мащаба на града. До голяма степен обликът на Панагюрище се формира от сградите, намиращи се в неговия център . Именно в централните зони, в силата на разположените в тях различни с функционалното си предназначение обекти се усеща истинският ритъм на живот в града. Те са местата за оживени социални контакти, осъществявани в откритата и закритата среда. Напълно резонни са и идеите за включване на повече и различни функции в градския център, с цел създаване на оживление , динамика и атрактивност.

Основните функции на градския център на Панагюрище, които са особено значими за местната общност могат да бъдат обобщени в няколко групи:

административни, търговско-делови, културни и исторически. Всяка от тези групи функции се осъществява със съответната си материална база – сгради, съоръжения, инфраструктура. Централната зона като съсредоточие на цялостния градски живот включва различни по функционалното си предназначение обекти, които могат да формират няколко отделни ядра:

Административно ядро: включва сградите и комплексите на различните държавни и общински институции и обществени организации. В Панагюрище то съвпада с геометричния център на града. От изток граничи с Националния мемориален комплекс Априлци, на запад с р. Луда Яна, на север достига до градския парк, на юг с ул. "Г. Бенковски". Община, театър, поща, читалище, хотел, търговски комплекси и верига от свързано застроени жилищно-търговски сгради оформят силуета на централния площад "20-ти април". Над площадното пространство в източна посока израства във височина монументалната композиция на комплекс Априлци. Непосредствената близост на две обществени пространства с различно тематично съдържание предлага възможности за развитие и насищане на административно деловия център с нови и различни функции. Не е усвоен потенциалът на зелените територии, разположени в направление север – юг. В момента пълноценно се използва по-малко от една четвърт от тази площ – най-южната и част. Разположена успоредно на коритото на р. Луда Яна, тя крие потенциал за обособяване на различни по функция и съдържание зони за удовлетворяване на рекреационни, социални, курортни, спортни и туристически нужди на гражданите и гостите на града.

Културно ядро: формира се от сградите на театрите, музеите и изложбените галерии. В Панагюрище по мащабните такива обекти са читалище „Виделина“ и градската библиотека „Стоян Дринов. Читалище "Виделина", основано през 1865 г. и до днес развива широка културно-просветна дейност и е важен елемент в социалния живот на местната общност.

Градска библиотека "Стоян Дринов" е втората по големина обществена библиотека в Пазарджишка област. Методически център е на седем читалищни библиотеки в общината. Библиотечният фонд включва 90 хил. библиотечни документа, както и едно ценно богатство от 200 тома старопечатна литература, които представляват библиографска рядкост, а някои имат и историческа стойност. Библиотеката успешно се адаптира към нуждите на съвременното общество и европейските практики.

Историческо ядро: мястото с най-старата запазена архитектура в град Панагюрище, включва сгради и ансамбли с висока архитектурно-художествена и историческа стойност, представляващи живата памет на населеното място. Намира се в непосредствена близост до административното ядро, тангиран от река Луда Яна.

Историческият център крие потенциал да представлява среда за оживени социални контакти и привлекателно място за туристите.

Ключов проблем в централните градски части е сблъсъкът на два фактора – историческата среда и урбанизацията на съвременния град. Динамиката на противоречията при сблъсъка им ражда и проблемите при обновяване на градските центрове. В обществените центрове с архитектурно-историческо наследство, какъвто е този на Панагюрище, най-важен остава проблемът минало-настояще, старо-ново, приемственост.

Спортното ядро в град Панагюрище е представено от комплекса на градския стадион. Физическото му състояние е незадоволително и не отговаря на нуждите на населението. Политиките на Община Панагюрище в тази насока, заложили в ОПР до 2013г. включват изграждането на нова спортна зала, както и мерки за подобряването на съществуващите спортни съоръжения. С цел създаване на възможности за активен живот, а оттам и подобряване на качеството на живот на жителите на града е необходимо незабавно предприемане на съответните действия.

Състоянието на физическата средна на обществения център на Панагюрище е аналогично с това на всички териториални структури в града. Необходимо е да бъдат взети мерки свързани с подобряване на инфраструктурата, сградния фонд, повишаване на параметрите на енергийна ефективност. Всички тези дейности трябва да се основават на приемственост в контекста на европейските политики за опазване на културно-историческото наследство.

Пешеходната зона и прилежащите и административни и обществени сгради са изградени преди десетилетия и не са съобразени с нормите за достъпната среда за хора в неравностойно положение. Необходимо е средата да се адаптира и социализира.

Извършването на крупни градоустройствени операции безспорно оказва положително въздействие, благодарение на вложените капитали, концентрацията на ресурси, творчески сили в проектирането и изпълнението.

Историческото развитие на градовете показва, че заедно с изграждането на планово-пространствената структура на селищата се наблюдават и пулсации в развитието на обществените им центрове. Обновяването на градския център на Панагюрище има значение за повишаване на функционалните и естетическите качества на средата, което от своя страна има значителен социален ефект.

Гаранция за успеха на провежданите мероприятия по обновяване на градските центрове се оказват задълбочените професионални проучвания и широкото

обсъждане на проблемите с участието на обществеността, където в сблъсъка на мнения се ражда бъдещият модел на общественото развитие. Влияние за успешната реконструкция на градските пространства оказва и обогатяването на функционалните им характеристики: осъществената интеграция между общественото обслужване, отдиha и обитаването. Съществен момент при обновяването на централните градски части е възстановяването на функцията `обитаване` в тях . За хора свикнали или желаещи да живеят сред динамиката на живота, централните градски части се оказват идеално място за постоянно обитаване. Сред тях са както възрастни хора и семейства, така и млади семейства без деца, несемейни граждани и др.

Важен елемент на обществените пространства в градските структури са парковете и зелените площи.

Доброто състояние на зелената система е една от най-значимите предпоставки за устойчивото развитие на всеки град. По своята същност зелената система се основава на вписването на естествената природна среда в силно урбанизираната градска структура. Те трябва да отговарят на конкретни нормативните изисквания и специфични параметри, заложиени в съответното законодателство, устройствени концепции, схеми и планове за съответната територия. Трябва да допълва градоустройствената композиция и да спомага за екологичното равновесие в градската екосистема. Добре устроена и поддържана зелена система спомага за обособяването на завършена жизнена среда. Не е за подценяван ефективното и влияние върху редица екологични параметри: пречистването на въздуха, подобряването на микроклимата, туширането на шума и естетизация на заобикалящото ни пространство. Тя се характеризира с количествени и качествени показатели. Както в редица български градове, така и в Панагюрище е на лице тенденцията за количествена достатъчност на озеленените площи, като се има предвид площния им дял спрямо този на урбанизираната територия и броя на жителите. Основен характерен проблем е неравномерното и разпределение и недостатъчно добра поддръжка. В град Панагюрище 38,47 ха заема площта, предназначена за озеленяване, 63,96 ха са концентрирани извън урбанизираната територия като лесо парк, а гробищният парк заема 3,64 ха. Съгласно Наредба №5 за правила и нормативи за устройство на територията, количеството на зелените площи, предназначени за широко обществено ползване, за градове с жители от 10 до 70 хил., какъвто е Панагюрище, трябва да бъде 12 кв.м/жител. Съществуващата зелена система осигурява нужните площи, но качествените им параметри са доста влошени. Най-общо казано Панагюрище се характеризира с малоетажен сграден фонд с ниска плътност и интензивност на застрояването. Това дава възможност за достигане на нормативно необходимия процент на озеленяване сравнително лесно. От своя страна липсата на актуални градоустройствени планове, които да регламентират както

количеството на озеленените площи, така и териториалното им разпределение и статут на територията на града и зоната му на пряко влияние е сериозен проблем, който може да доведе до нерегламентирано усвояване на озеленените терени за строителство.

Основен проблем на зелената система на Панагюрище и недостатъчно добрата поддръжка на зелените площи. В града се поддържат едва 20 % от тях, което е причината и за лошото състояние на голяма част от тях. Състоянието на озеленяването около деретата, които са един от основните градообразователни фактори и допринасят за характерния облик на града е изключително лошо. Не са за подценяване действието на Общината по облагородяването на някои от тях. За съжаление общото им състояние е незадоволително. Необходимо е изготвянето на актуална планова и стратегическа основа, касаеща функционалното зонироване, местоположение и статут на зелените площи в град Панагюрище. Необходима е и координация на дейностите по поддръжката и бъдещото им облагородяване.

12. Жилищни зони

Съществен дял в интегрираното устойчиво развитие на населените места се пада на решаването на проблемите, свързани с жилищния сектор. Под влияние на демографското нарастване – от една страна и на физическото износване на съществуващият сграден фонд - от друга, се налагат не само количествени, но и качествени изменения.

Състоянието на жилищния фонд на град Панагюрище е анализирано на основата на статистически данни, експертни оценки, анкетиране сред жителите на града и огледи на място.

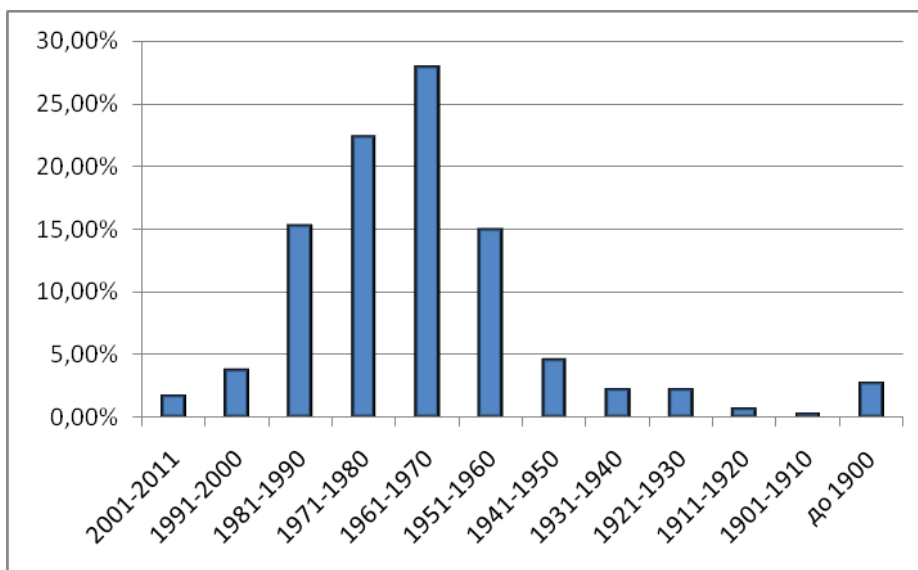
За целта на анализа градът е разделен на 254 териториални единици. Всяка териториална единица е пространствено обособена урбанистична структура с определени устройствени и физически характеристики, ясно обособени граници и в повечето случаи представлява самостоятелен квартал. Анализът е изготвен за всички териториални единици и има съответните конкретни стойности на параметрите за всяка от тях. А териториалните единици, групирани по сходни параметри, обособяват структурни единици-основа и рамка за определяне на зони за въздействие съгласно Методическите насоки.

Общият брой на жилищните сгради в град Панагюрище е 4309, съгласно данните НСИ от преброяването през 2011г.

Делът на жилищните сгради спрямо годината им на построяване в град Панагюрище е най-голям между 1960-1980г. – общо 55,36%. През последното десетилетие в град Панагюрище са построени едва 80 жилищни сгради(1,86%), като за сравнение между 1970 и 1980 година построените жилищни сгради са близо 1000.

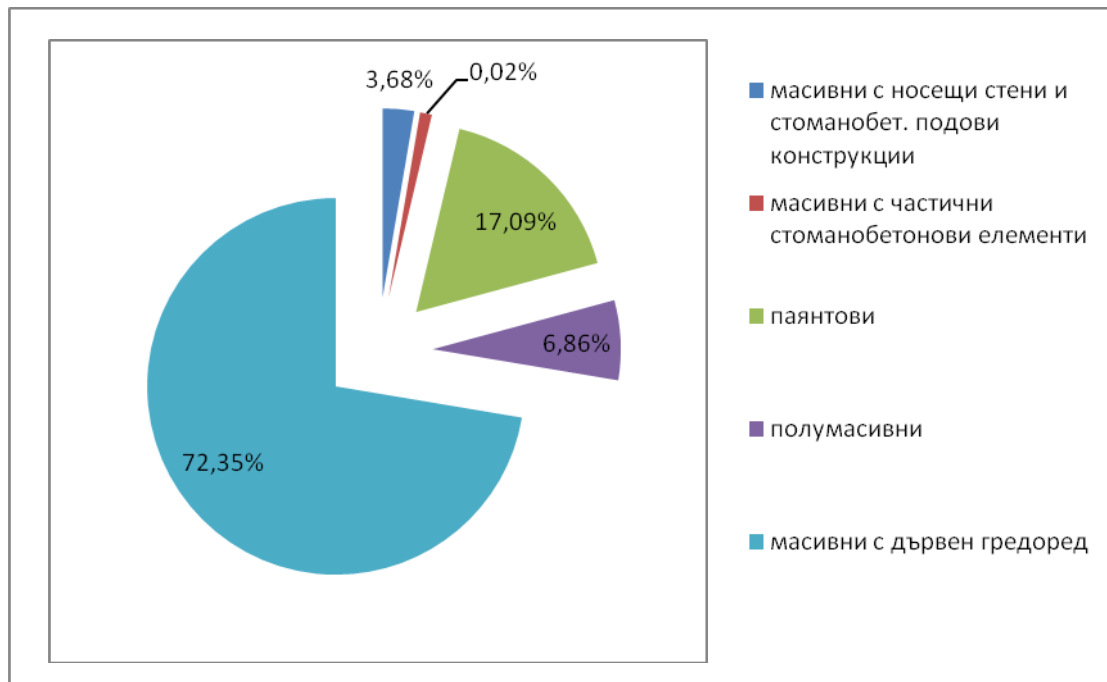

Според годината си на построяване жилищните сгради в Панагюрище са разпределени сравнително равномерно по цялата територия на града. Не могат да бъдат изтъкнати зони с особено голям дял на новите или на старите жилищни сгради, спрямо средните нива за града. Като цяло във всички териториални единици има наличие на жилищни сгради, строени преди повече от 20 години, а в по-голямата част от териториалните единици има наличие на сгради строени преди повече от 60 години. Най-ниските стойности за средна година на построяване за териториална единица са съсредоточени в централната градска част, но като цяло отклоненията в тези стойности са относително малки спрямо тези за всички териториални единици.

Делът на жилищните сгради спрямо годината им на построяване в град Панагюрище	
ГОДИНА НА ПОСТРОЯВАНЕ	ДЯЛ
2001-2011	1,86%
1991-2000	3,92%
1981-1990	15,32%
1971-1980	22,37%
1961-1970	27,99%
1951-1960	15,08%
1941-1950	4,73%
1931-1940	2,37%
1921-1930	2,34%
1911-1920	0,84%
1901-1910	0,35%
до 1900	2,83%

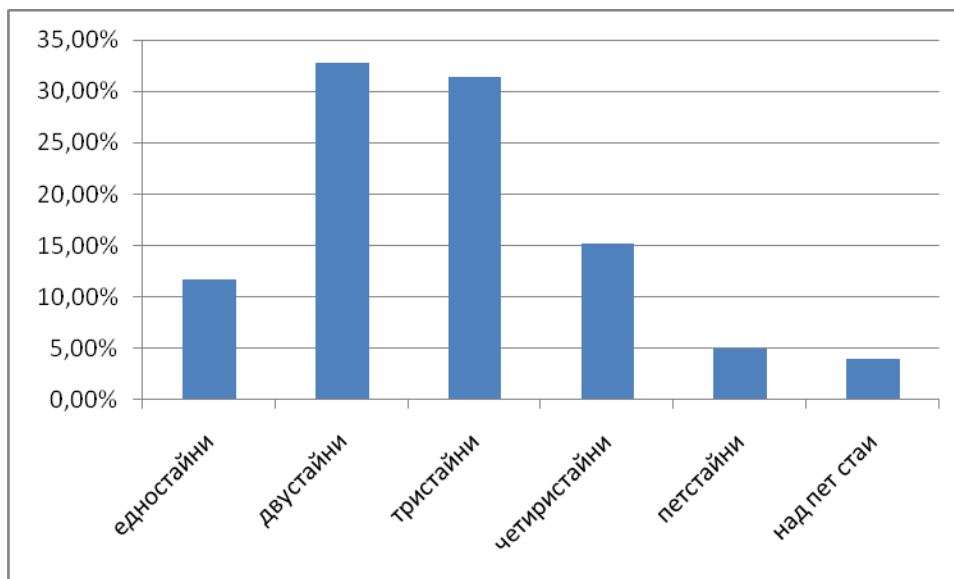
Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

Според конструкцията си жилищните сгради в град Панагюрище могат да бъдат класифицирани най-общо в пет групи: жилищни сгради с масивни носещи стени и стоманобетонени подови конструкции, масивни с частични стоманобетонени елементи, паянтови, полумасивни и масивни с дървен гредоред.

Най-голям е дялът на жилищните сгради с масивна конструкция и дървен гредоред – 72,35%. Те са разпределени сравнително равномерно във всички териториални единици. Масивните с носещи стени и стоманобетонени подови конструкции са 3,68% и се намират в югозападната част на града, масивните с частични стоманобетонени елементи са 0,02%, паянтовете са 17,09% и са съсредоточени в централната градска част, полумасивните са 6,86% и също са равномерно разпределени във всички териториални единици.

В град Панагюрище най-голям е дялът на двустайните и тристайните жилища. Едностайните са 11,70% от общия брой, на двустайните е 32,78%, на тристайните е 31,38%, на четиристайните е 15,25%, на петстайните е 4,95%, а на жилищата с повече от пет стаи дялът е 3,94%.

98,82 % от жилищата са частна собственост на физически лица. Останалите са държавни, общински и на частни юридически лица.

От съществено значение е полезната площ на жилищата. Тази площ показва стандарта на обитаване.

Територия	Общо	Полезна площ			Полезна площ на човек от насел.	Жил. Площ на чов. от насел.	Спомаг. площ от чов. от насел.	Ср. полезна площ на едно жилище
		Жил.	Спом.	Площ на кухни				
Община Панагюрище	835705	562080	158577	115048	30,77	20,70	5,84	61,04
Град Панагюрище	523119	340418	111389	71312	28,31	18,42	6,03	62,99

От посочените данни става ясно, че изграденият жилищен фонд осигурява относително висок стандарт на обитаване. Средната полезна площ на едно жилище в град Панагюрище е 62,99 м².

Общият брой на жилищата в жилищните сгради е 7589, от които 6147 са постоянно обитавани, което прави 81%. Средно за страната обитавани са 74,6% от жилищата в градовете. Дялът на обитаваните жилища е най-висок в областите София (столица) – 76,5%, Благоевград -75,6, Пловдив и Пазарджик – 74,3%, Сливен, Силистра и Шумен – 73,2% от всички жилища. Дялът на обитаваните жилища в Панагюрище е

един от най-високите в страната. Този дял е най-нисък за област София – 51,8%, и област Перник – 55,1% от жилищния фонд.

Средната за България населеност на жилищата, която се определя от средния брой лица, живеещи в едно обитавано жилище, е 2,7 лица. В град Панагюрище в едно жилище живеят средно 2,98 души.

Най-населени са жилищата в областите Кърджали – 3,0 лица средно на обитавано жилище, Благоевград, Пазарджик и Сливен – с по 2,9 лица. В София (столица) живеят средно 2,6 лица в едно жилище. Най-слабо са населени жилищата в областите Габрово и Видин – по 2.4 лица на едно обитавано жилище. Тези данни показват, че населеността на жилищата в Панагюрище е по-скоро висока спрямо тази за страната.

Основните признаци, характеризиращи благоустроеността на жилищата, са електрификация, водоснабденост, канализация, наличие на тоалетна и баня, както и видът на отоплението.

Електрифицирани са почти всички жилища в страната. Делът на неелектрифицираните е 0.02% от всички жилища. Това са примитивни жилища, които се намират в махали в труднодостъпни планински места. В Панагюрище жилищата са електрифицирани на 100%.

По отношение на водоснабдеността и канализацията на жилищата на територията на цялата страна данните показват, че в градовете дялът на жилищата с водопровод и централна канализация е 92.4%. Водопровод в жилището, но без канализация имат 0.4% от градските жилища. Жилищата без водопровод и без канализация са 1.7% от всички жилища в градовете.

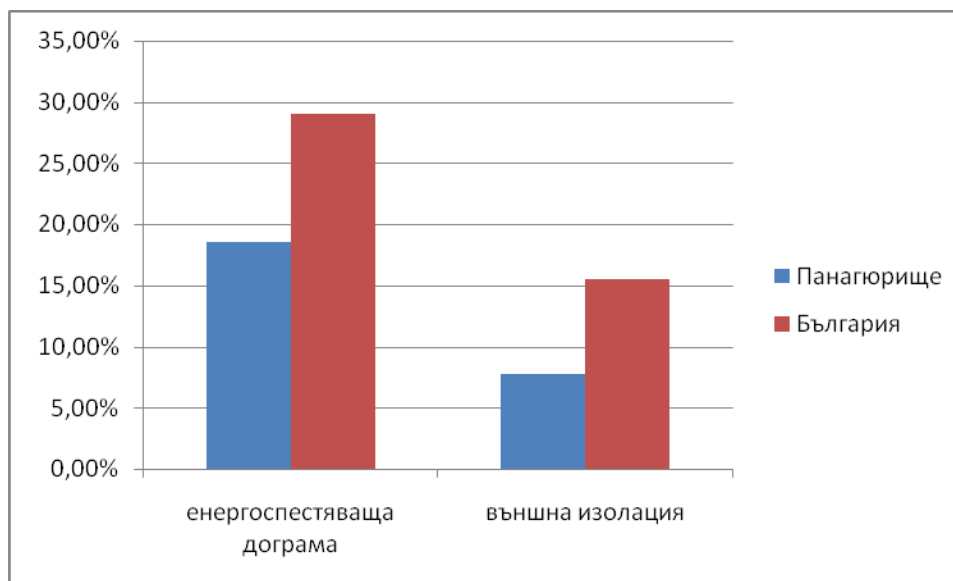
За град Панагюрище дялът на жилищата, свързани с обществената канализация е 97%, а на тези, които не са е 3%. Дялът на жилищата с водопровод е също 97%, като почти изцяло се разчита на общественото водоснабдяване, а на тези без водопровод е 3%. Като цяло жилищата, които нямат водопровод не са свързани с обществената канализация. Тези жилища в град Панагюрище са малък брой и в по-толямата си част са извън регулационните граници.

Отоплението на жилищата в страната се извършва основно с дърва и въглища - 53.9%.

В Панагюрище отоплението се извършва основно на нафта, дърва и въглища – 85% от обитаваните жилища, което е относително висок дял спрямо средния за страната. С електричество се отопляват останалата част от обитаваните жилища. Дялът на отопляваните обитавани жилища с парно и газ от централен източник не е застъпен. Обитаваните жилища с наличие на инсталация за отопление-собствен източник е 25%, тези с наличие на инсталация за отопление-централен източник са 1,45%. Най-голямата част от обитаваните жилища е без наличие на инсталация за отопление - 73,55%.

С електричество се отопляват **28.6%**, с парно от централен източник - **15.1%**, и с газ от централен източник – **1,3%** от жилищата.

За осигуряване на информация относно политиката по енергоспестяване за първи път по време на Преброяване 2011 г. са събрани данни за наличие на енергоспестяваща дограма и външна изолация. Данните показват, че **18,52%** от всички жилища в град Панагюрище имат енергоспестяваща дограма, а тези за цялата територия на България са **29.0%** от всички жилища. **7,75%** от всички жилища в град Панагюрище имат външна изолация, а тези за цялата територия на България са **15,5%** от всички жилища.

От това може да направим извод, че мерките за енергоефективност при жилищните сгради в град Панагюрище са заложили в по-ниска степен отколкото в България като цяло. Степента на изграденост на енергоефективни мерки в жилищните сгради в град Панагюрище е сравнително равномерно разпределена във всички териториални единици.

Дялът на жилищата с достъп до интернет за територията на цялата страна е **53,5%** в градовете и **19,8%** в селата.

В Панагюрище достъп до интернет имат **46,68%** от обитаваните жилища.

Наличие на климатик са посочили **15,95%** от домакинствата в град Панагюрище.

За сравнение наличие на климатик в жилището са посочили най-много домакинства в областите Варна - **39,1%**, Пловдив - **38,0%** от обитаваните жилища, и Бургас - **37,2%**. За София (столица) този дял е **19,3%**. Най-малък е дялът на жилищата с наличие на климатик в област Смолян - **4,7%**. За Панагюрище този дял е среден спрямо този за страната.

В сравнение с останалите страни от ЕС община Панагюрище, както повечето български общини изостава за момента предимно по отношение на енергийната ефективност и зеленото строителство. В последните години не се предприемат достатъчно активни дейности от общината в тази посока - кандидатстване по програми, разяснителни кампании по отношение на жилищния сектор. Общинския жилищен сграден фонд е рядко saniран или обновен. Наблюдава се и активност сред населението по отношение на желанието им за подобряване средата на обитаване.

Индикатори за тези тенденции са свързани със степента на saniране, нивото на използване на ВИЕ и газ, енергоспестяваща дограма и външна изолация. По отношение на качеството на средата се разглежда и битовата обслуженост, инфраструктурата, видът и качеството на строителството.

Значителна разлика сред градовете в България и тези от Западна Европа се открива в процента на собствени жилища. В Панагюрище този процент е над 90 %, а за сравнение в градове като Берлин и Франкфурт процентите не надвишават 20 %. В повечето случаи това е и причината за по-успешните жилищни политики, които провеждат тези страни на общинско ниво. У нас частната собственост е пречката за общинските администрации и определените институции за липсата на конкретни мерки и дейности за провеждане на цялостна жилищна политика.

Политиката на Община Панагюрище в жилищната сфера е насочена предимно към saniрането, реконструкцията и модернизацията на жилищните сгради.

На базата на експертни оценки в общинската администрация, огледи на място и анкетиране сред жителите на града, са определени основните проблеми, свързани с жилищния фонд:

- Възрастта на жилищния фонд (предимно в централната част на града и широкия център);
- Лошото състояние на жилищните комплекси в периферните квартали;
- Saniрането на многофамилни жилищни сгради (във връзка с проблеми на кооперирането на съсобствениците);
- Лошо състояние на уличната мрежа в голяма част от кварталите, което води до проблеми, свързани с достъпността;
- Липса на актуални градоустройствени планове, които възпрепятства качествено планиране на жилищните квартали.

Необходима е актуализация на кадастралните и регулационни планове на населените места в община Панагюрище и изготвяне на цифрови модели. За град Панагюрище е изработена актуална кадастрална карта, която се очаква скоро да влезе в сила.

Не се стимулира активно прилагането на енергоефективни мерки за подобряване качеството на сградите. Повечето дейности са частни инициативи и се иницират от собствениците.

Повечето квартали притежават много добра инфраструктурна осигуреност и обслужване, но е необходимо подобряване на качеството и поддръжката. Необходимо е и от повишаване инициативността на населението по отношение на желанието за изграждане на здрава жилищна среда.

Необходимостта от ясна жилищна политика се усеща осезаемо не само по отношение на цялата страна, но и на отделните местни нива. Важно е да се потърсят инструменти за провеждане на основните дейности по жилищната благоустроеност, достъпност, качество на строителството. Добре е да се повиши информираността сред гражданите по отношение на изискванията за качествена среда и жилища, да се търсят техники за стимулиране на собствениците да участват в изграждането на жилища с висок стандарт. Важно е да се създаде по-ефективна комуникация между общинската администрация и населението, да се търси координираност на дейностите и желанията.

Предвижданията за лек спад в броя на населението не предполагат необходимост от увеличаване на жилищния фонд. Добре е преди определянето на нови терени да се помисли за възможностите за усвояване и обновяване на съществуващ необитаем сграден фонд, което освен това ще спомогне за решаването на повече проблеми.

Като цяло съществуват проблеми в състоянието на жилищните зони в град Панагюрище - старите сгради са висок процент, голям процент жилища са неблагоустроени, относително малък е дялът на енергоефективните жилищните сгради.

Основно физическото състояние на сградите е фактор за определяне на местата за въздействие. Освен това някои икономически показатели също могат да окажат значение. Фактор е и местоположението - близостта или отдалечеността от централната част, от важни административни и обществени услуги. Нивото на достъпност и качеството на околната среда и услугите също са важни за избора на приоритетни територии за въздействие.

13. Производствени зони

Панагюрище е град, чийто икономически облик се формира основно от промишлеността. Преобладаващият брой на фирмите по големина е този на малките и средни предприятия, но на територията на общината осъществяват дейността си и няколко големи фирми, които са структуроопределящи за местната икономика. Те са в отраслите "Добивна промишленост", "Машиностроене", "Химическа промишленост" и "Текстилна и шивашка промишленост" и изграждат икономическия профил на града. Дейностите на различните предприятия са ситуирани, както в границите на град Панагюрище, така и извън тях в землището му и в някои от селата в общината. Основните икономически дейности на територията на град Панагюрище са

съсредоточени в компактна промишлена зона, локализирана в южната периферна част на града, извън жилищните му зони, между улиците Рад Делинколов, 29-та и Околовръстния път. Зоната е добре обезпечена от комуникационно-транспортна гледна точка. През нея минава жп линията, която свързва Панагюрище със Стрелча и Пловдив. Зоната е разположена и до главния път, свързващ Панагюрище със София.

Териториалният обхват на индустриалната зона е 87 ха, което е 20% от общата територия на града. Този относително голям дял се обяснява от тенденциите при формирането на индустриалните градски зони през епохата на планова икономика в България. Макар и относително голяма по обхват зоната се характеризира и с висока икономическа активност. Там развиват дейността си голяма част от предприятията в града. По-значимите от тях са:

- ОПТИКОЕЛЕКТРОН ГРУП АД
- ОПТИКС АД
- БУНАЙ АД
- ЯНА АД
- ПЕРСИЙСКИ КИЛИМИ ТПК
- ПЕТРОЛ АД
- ОПТИКОЕЛЕКТРОН ГРУП АД
- ХЛЕБОКОМЕРС ЕООД
- РОДОПА ПАНАГЮРИЩЕ ООД

Извън обособената промишлена зона на град Панагюрище са ситуирани производствата на сравнително малък брой предприятия. Едно от по-значителните от гледна точка на териториални и икономически параметри е РИТОН П АД. Производствената му база се намира в североизточната периферна част от града и заема площ от около 1,7 ха. По отношение на състоянието на физическата среда базата на РИТОН П АД има аналогични характеристики с тези на по-голямата част от територията на град Панагюрище. На лице са взети мерки за подобряване на състоянието на сградния фонд.

На територията на град Панагюрище и неговото землище някои предприятия имат изнесени дейности извън обособената промишлена зона. Най-значимите представители на тези предприятия са АСАРЕЛ МЕДЕТ АД, чийто производствена

прощадка е обособена на 130 ха площ, 18 км северозападно от центъра на град Панагюрище. До нея води ведомствен път в сравнително добро състояние. Сградният фонд също е на задоволително ниво спрямо нуждите на конкретното производство.

Извън границите на града дейности развива и ОПТИКОЕЛЕКТРОН ГРУП АД. Основната производствена база на предприятието е ситуирана на 2 километра западно от центъра на Панагюрище и заема площ от около 28 ха.

Концентрацията на икономически дейности в индустриалната зона е оказала влияние върху териториалното ситуиране на нови предприятия, поради което с течение на времето тя търпи известно разширение. Новите индустриални структури се формират в непосредствена близост до нея, по протежението на околоръстния път и извън границите на града. Тази тенденция към разрастване може да бъде разглеждана както в положителен така и в отрицателен аспект. От една страна разрастването е критерии за наличие и концентрация на икономическа дейност, която е основна предпоставка за възходящото икономическо развитие на града. От друга страна липсата на Общ устройствен план, който да регламентира териториалното устройство на производствените терени може да доведе до несъобразно разполагане на нови производства, без да бъдат отчетени изискванията за опазване на обработваемата земя, посоката на преобладаващите ветрове и възможностите за осигуряване на комуникации.

Основен проблем за производствената зона в Панагюрище е наличието на неусвоени и твърде големи по площ производствени площадки с различен мащаб на производството от съвременния, както и състоянието на обслужващата инфраструктура и сградния фонд. Инфраструктурните проблеми на производствената зона могат да се считат за напълно аналогични на тези за целия град. Лошото състояние на пътищата и улиците, амортизираната водопреносна и канализационна мрежа, режимът на водата и т.н. водят до големи технологични затруднения в производствата, трудности при достигане на висок стандарт на произведената продукция и намаляване на външния инвестиционен интерес.

Налице са и екологични проблеми, свързани с остарели методи на производство в някои предприятия.

Лошото състояние на сградния фонд също не е за пренебрегване. Дейностите по саниране, ремонт и благоустрояване на производствените сгради в индустриалната зона на Панагюрище нямат цялостен характер, което от своя страна не може да повлияе значително на общите параметрите за енергоефективност, екологичност и устойчивост на зоната.

Основен приоритет, заложен в ОПР на община Панагюрище до 2013 година е устойчивия икономически растеж и конкурентноспособността на местната икономика. Целите на общината включват повишаване на конкурентноспособността на местните фирми, развитие на перспективните местни отрасли, привличане на външни инвестиции, доизграждане и подобряване на състоянието на съществуващата техническа инфраструктура.

Сред основните възможности, характеризиращи потенциала за развитие на индустриалната зона на град Панагюрище могат да бъдат посочени:

- Възможност за привличане на инвестиционен интерес чрез предоставянето на производствени терени с изградена инфраструктура и ясни граници и статут;
- Развиване на традиционни производства;
- Създаване на условия за високотехнологично и "зелено" производство;
- Възможност за обновяване и използване на съществуващата инфраструктура и сграден фонд;

14. Планова осигуреност на територията. Анализ на стратегическата рамка

14.1 Планова осигуреност

Общ устройствен план

На този етап за територията на Община Панагюрище и град Панагюрище никога не е изработван ОУП/ОУПО.

Необходимостта от Общ устройствен план се обосновава с динамичните промени свързани с развитието на основните функционални системи ("Обитаване", "Труд", "Обслужване", "Отдых"), които имат определени изисквания и към устройственото планиране на градската територия.

Проблемите, произтичащи от липсата на Общ устройствен план се обуславят и от устройствените последици, в следствие на промените в законодателството, свързано със собствеността на гражданите, реституционните закони, закона за земята и др.;

През последните няколко години все по-голяма острота придобива проблемът свързан с необходимостта от устройствени действия за определяне на устройствения статут и допустимото застрояване в отделните местности със земи по §4 на ЗСПЗЗ. Липсата на ОУП възпрепятства и не е в състояние да отговори на изискванията на повишената инвестиционна активност на бизнеса.

Целите и приоритетите в развитието на Община Панагюрище и на общинския център – гр. Панагюрище, заложен в приетите и действащи стратегически и планови документи налагат промени в устройствения статут на териториите. Устройството на

урбанизираните територии се обосновава с прилагането на по-високи стандарти за различните функционални системи и устройствени среди – например за степента на жилищната задоволеност, на зелените площи, за транспортно-комуникационната инфраструктура и т.н.

Актуалните устройствени планове на отделните териториални единици и на отделни населени места от тях, разглеждани в единство със стратегическите и планови документи за социално-икономическо развитие на същите териториални единици (Общински планове за развитие, секторни общински стратегии, планове за развитие на отделни браншове – туризъм, екология и др.), са двата акцента на устойчивото развитие. Комбинация между социално-икономическото развитие и устройственото планиране на определена територия се утвърждава все повече в планирането, прогнозирането и в управленската дейност на регионалните и местните власти в страните от Европейския съюз. В България през последните десет години (в изпълнение основно на изискванията на Закона за регионално развитие), определено предимство получи създаването на документи със стратегически и планов характер, които засягат основно социално-икономическото развитие. Изоставането в сферата на устройственото планиране се осъзнава все по-силно и това рефлектира и върху инициативите на Общината, които са насочени към действия по изработване на нови Общи устройствени планове, или към актуализация на съществуващи такива.

През 1989-1990 година е започнала работа по планово задание и опорен план за изготвяне на ОПУ на Община Панагюрище, но процедурата не е завършена. През 2008 г. процедурата е възобновена като е изготвено ново планово задание. Към този момент процесът е в застой.

- Подробни устройствени планове

За град Панагюрище в момента е действащ Плана за регулация и застрояване, който е разработен и приет през 1975-1980 г., който е в координатна система 1950г.

- Кадастрални планове и карти

Кадастралният план на град Панагюрище е от 2004 г. и е в координатна система 1970г. За град Панагюрище има изработена кадастрална карта, която на този етап е в процес на одобрение и се очаква да влезе в сила.

14.2 Стратегическа рамка

Национална програма за развитие на Република България: България 2020

Към 2020 г. България е държава с конкурентоспособна икономика, осигуряваща условия за пълноценна социална, творческа и професионална реализация на личността чрез интелигентен, устойчив, приобщаващ и териториално балансиран икономически растеж.

Цели:

- **Повишаване на жизнения стандарт чрез конкурентоспособно образование и обучение, създаване на условия за качествена заетост и социално включване и гарантиране на достъпно и качествено здравеопазване.**
- **Изграждане на инфраструктурни мрежи, осигуряващи оптимални условия за развитие на икономиката и качествена и здравословна околна среда за населението.**
- **Повишаване на конкурентоспособността на икономиката чрез осигуряване на благоприятна бизнес среда, прилагане на иновативни решения и повишаване на ресурсната ефективност.**

Приоритети:

- **Подобряване на достъпа и повишаване на качеството на образованието и обучението и качествените характеристики на работната сила;**
- **Подкрепа за развитие на високопроизводителна индустриална база и модерна иновативна инфраструктура, стимулиране на иновативната активност и научните изследвания;**
- **Изграждане на адекватна енергийна инфраструктура, подкрепа за повишаване на ресурсната ефективност и намаляване на енергийната зависимост;**
- **Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари;**
- **Развитие на земеделието за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси;**
- **Укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса;**
- **Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване;**
- **Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал.**

Регионален план за развитие на Южен централен район за планиране

Стратегически цели:

- **Намаляване на вътрешно-регионалните различия и подобряване на средата за живот и бизнес в ЮЦР чрез инвестиции във физически и човешки капитал;**
- **Приближаване до средните равнища на развитие на регионите в ЕС, чрез повишена конкурентоспособност на икономиката на региона, основана на местни ресурси, нови технологии и иновации.**

Приоритети и мерки:

- **Повишаване конкурентоспособността на регионалната икономика, базирана на знанието, чрез: Развитие на изследователската дейност, техническото**

развитие и иновациите, Изграждане на регионалната иновационна структура, Насърчаване на технологичните трансфери, Укрепване и оптимизиране на научно-изследователския потенциал в ЮЦР, Изграждане на бизнес мрежи и клъстери, Развитие на сътрудничеството между фирмите в региона, Създаване на технологични клъстери на регионално равнище, Подобряване на достъпа и развитието на информационните и комуникационните технологии в областта на публичните услуги и бизнеса, Подпомагане създаването на липсващите звена в информационно-иновационната система – местни консултативни и инфо-центрове, Развитие и популяризиране на посредническите услуги в областта на иновациите в областта на информационните и комуникационни технологии, Повишаване на достъпа и изграждане на регионална и местна бизнес инфраструктура, Създаване на нови или развитие на съществуващи индустриални паркове, Създаване на нови или развитие на съществуващи бизнес-инкубатори или бизнес центрове, Подкрепа на мрежите от сдружения на бизнеса и агенции за развитие;

- Развитие и модернизация на техническата инфраструктура и градската среда в ЮЦР, чрез: Развитие и модернизация на регионалната и местната транспортна Инфраструктура, Пътна и жп инфраструктура, осигуряваща функционирането на общеевропейските транспортни коридори и връзките на националните мрежи с европейските, Изграждането на гранични контролно-пропускателни пункта (ГКПП) във всички точки на свързване на националната пътна и жп мрежа с тези на съседните държави, Развитие на пътната инфраструктура в районите за целенасочено действие – изостанали планински и гранични райони, Развитие на пътната и жп инфраструктура в развитите икономически зони, Изграждане и развитие на терминални и логистични центрове в районите за икономически растеж, Подобряване инфраструктурата за развитие на въздушен транспорт, Подобряване на комуникационните връзки „изток-запад“ в пътната мрежа на района, Развитие на техническата инфраструктура – ВиК мрежи, енергийни мрежи, третиране на отпадъците, Доизграждане и изграждане на нови язовири за водоснабдяване, Развитие на водоснабдителната инфраструктура и преодоляване на „водните режими“, Развитие на канализационна инфраструктура и пречиствателна инфраструктура за отпадни води, Изграждане на инфраструктура за третиране и управление на отпадъците, премахване на нерегламентирани сметища, Развитие на инфраструктурата за пренос и разпределение на енергия, Развитие на техническата инфраструктура – теле- и компютърни комуникации (ИКТ), Изграждане на инфраструктура за осигуряване на ширококолов достъп, Създаване на обществени информационни системи, Обезпечаване на on-line услуги, Развитие на устойчива градска среда, Изграждане на кадастралната основа на територията и подобряване на зелени площи, улици, площади, осветление, Изграждане на прилежаща инфраструктура и осигуряване на физическа охрана на недвижими паметници и археологически обекти;

- Подобряване на социалната инфраструктура в ЮЦР, чрез: Повишаване привлекателността на ЮЦР чрез инвестиции в образованието; Подобряване на образователното равнище на работната сила съобразно потребностите на инвеститорите и икономиката; Подобряване на обучителната среда за осъществяване на преход към информационно общество; Създаване на връзки между университетите и пазара на труда; Създаване на условия за непрекъснато професионално обучение с

цел повишаване адаптивността на работната сила към потребностите на местната икономическа база и пазара на труда; Изграждане на информационна система за търсената от инвеститорите работна сила и съответно предлаганите специалисти; Подобряване на здравните услуги, допринасящи за развитието на регионите; Развитие на структурно-институционалните промени на здравната система, с оглед повишаване на нейната ефективност; Адаптиране на човешките ресурси в здравеопазването към новите икономически условия и професионални изисквания; Подкрепа за приобщаване към пазара на труда на работната сила от изостаналите в икономическото си развитие области и общини; Социални грижи и услуги; Подпомагане на деца и възрастни в неравностойно положение и хората с увреждания; Подобряване условията на живот и равноправно включване на малцинствата в социално-икономическия живот на местните общности;

- Опазване, възстановяване и устойчиво ползване на природното и културното наследство, чрез: Укрепване на мрежата от защитени територии и места от Европейската режа „Натура 2000“; Програми за привличане на обществеността и създаването на партньорства за устойчивото управление на териториите от Националната екологична мрежа; Обвързване на развитието на екологично земеделие и устойчив туризъм с управлението и опазването на защитените територии и другите обекти от НЕМ; Премахване на последиците от индустриални замърсявания и ограничаването им; Разработване и внедряване на устройствени схеми и планове за районите с натрупани екологични проблеми; Повишаване употребата и насърчаване на производството на екологично чисти горива; Устойчиво управление на земеделската земя; Минимизиране на екологичните рискове от стари замърсявания; Популяризиране и социализиране на природното и културно-историческото наследство; Инвентаризация и категоризация на природните и културните ресурси; Проучвания, реставрация и консервация; Създаване на частни музеи, концесиониране на паметници на културата, пещери; Развитие на културните индустрии; Включване на социализираните обекти в туристически пакети, изграждане на посетителски центрове, офиси по туризма и др.; Повишаване атрактивността на обектите, регистриране на търговски марки, създаване и търговия с копия на движими паметници; Превръщане на местните културни институти в съвременни духовни центрове;

- Развитие на икономика, основана на местните ресурси, чрез: Развитие на туризма; Развитие на устойчиви форми на туризъм – културен, екологичен, балнеоложки, селски, рекреативен, приключенски и др.; Създаване на специфични туристически атракции; Развитие на регионален туристически клъстер; Маркетинг и промоция на местните продукти; Развитие на модерно селско и горско стопанство; Разработване и внедряване на модерни програми за управление на селското и горското стопанство; Въвеждане на системи за сертифициране на горски продукти; Стимулиране на производството и преработката на специфичните за района лечебни растения, етерично-маслени култури и култивиране на гъби; Изграждане на аграрни структури от европейски тип; Регионална програма Развитие на съответстваща на местните ресурси преработваща промишленост за комасация на земята; Стимулиране на екологично селско стопанство; Развитие на съответстваща на местните ресурси преработваща промишленост (Хранително-вкусова, Дървопреработваща);

- Укрепване на институционалния капацитет на регионално и местно ниво за подобряване процеса на управление и подпомагане на инициативи за регионално и местно развитие, чрез: Увеличаване на местния капацитет за въздействие върху развитието на региона; Подобряване на координацията и взаимодействието за прилагане на регионални и местни политики за развитие; Подготовка за усвояване на средствата по Структурните инструменти на ЕС, а така също от национални и местни източници; Подкрепа на инициативи за регионално и местно развитие; Подпомагане на регионални и местни структури за развитие; Финансови схеми за реализация на специфични местни интервенции; Развитие на трансграничното сътрудничество;

Областна стратегия за развитие на Област Пазарджик

Стратегически цели, приоритети и мерки за изпълнението им.

1. Осигуряване на ускорен и устойчив икономически растеж и постигане на средногодишно увеличение на brutния вътрешен продукт над средния за страната;
2. Намаляване на безработицата 3% под средната за страната и осигуряване на повишение на жизнения стандарт на населението на областта;
3. Опазване на природните дадености на Пазарджишка област чрез опазването на околната среда и нейното възстановяване

За изпълнението на първата стратегическа се определят следните приоритети и мерки:

Създаване на по-благоприятна среда за развитие на индустрията, високотехнологичното производство и биотехнологиите

Мерки:

- Създаване на регионални обединения на индустриалците;
- Създаване на условия за привличане на чужди инвеститори. Ориентация към експортна продукция чрез създаване на смесени предприятия;
- Създаване на условия за развитие на иновациите и новите технологии и тяхното прилагане в индустрията;
- Овладяване на инструментите и механизмите на пазара, на базата на европейските норми за качество на продукцията;
- Стимулиране прилагането на иновации и клъстерен подход;
- Развитие на Биотехнологични производства на базата на съществуващия потенциал в Област Пазарджик.

Превръщане на туризма в един от водещите отрасли на областната икономика

Мерки:

- Институционално и информационно осигуряване на туризма;
- Насърчаване на частното-семеино хотелиерство;
- Развитие на транспортната и техническа инфраструктура, обслужваща туризма;
- Осигуряване на обучение и квалификация на кадри за туризма съобразно международните стандарти;
- Изграждане на нов международен туристически център в Западните Родопи;
- Създаване на нови туристически продукти;
- Възстановяване на стари бази на туристически обекти с потенциал за развитие;
- Повишаване на атрактивността на историческите и културни паметници, с цел развитие на туризма.

Повишаване конкурентната способност на селскостопанското производство, популяризиране производството на екологично чисти растителни и животински продукти

Мерки:

- Подпомагане и стимулиране създаването на сдружения на производители;
- Развитие на пазара и експортно ориентиране на фирмите производители;
- Създаване на нови насаждения;
- Възстановяване на напоителните съоръжения и изграждане на нови, съобразени с възстановената собственост върху земеделските земи;
- Превръщане на селското стопанство в солидна база за производство на екологични продукти с оглед използването им за експорт и задоволяване на нарастващите нужди на туризма в региона. Развитие на екологично животновъдство;
- Подобряване на ветеринарно-санитарните условия.

Балансирано и многофункционално използване на ресурсите от горите и горския фонд

Мерки:

- Приключване с процеса на възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд;
- Създаване на работещ модел за стопанисване и планирана и разумна експлоатация на горите в условията на различна собственост;
- Увеличаване на площите с горски насаждения;
- Осъществяване на програми за развитие на лова и риболова/свързано с развитие на туризма/;

- Привличане на чужди инвеститори, чрез които да се внедрят нови безотпадни технологии в дърводобива и дървопреработването.

Въвеждане на икономически ефективни и екологично съобразени модели за развъждане на сладководни риби и водни животни

Мерки:

- Създаване на браншови съюз на рибопроизводители и обединения за стимулиране на износа;
- Създаване на единна информационна система;
- Усъвършенстване на пазара, включително и експортно ориентиране на база на новото споразумение между България и ЕС за либерализация на търговията с риба и рибни продукти;
- Стимулиране създаването на МСП за преработка на риба.

Разумно използване на руди, скали, минерали, глина и инертни материали.

Мерки:

- Съхранение на природата и развитие на екологично чиста добивна промишленост;
- Задоволяване на нуждите от работни места, здравословни условия на живот, труд и лична реализация на кадрите, заети в този отрасъл.

Подкрепа на дейността на малките и средни предприятия(МСП) чрез използване на местните ресурси и външно съдействие.

Мерки:

- Създаване на информационна база данни за МСП и регионален инфо център за нуждите на МСП;
- Създаване на постоянно продуктово изложение на МСП от региона;
- Създаване на бизнес-инкубатор на МСП;
- Подпомагане участието на МСП в панаири в България и чужбина.

Развитие на пътната, ВиК, енергийната и телекомуникационната инфраструктура

Мерки:

- Доизграждане на инфраструктурата;
- Осигуряване на възможност за достъп до зоните за отдих в Родопите, Средна гора и Рила;
- Да се подпомогне чрез комуникациите трансграничното сътрудничество;
- Осигуряване на модерно телекомуникационно обслужване;

- Постигане на подобрена енергийна ефективност и използване на възобновяеми енергийни източници;
- Развитие и подобряване на водопроводната и канализационната система за постигане на траен екологичен ефект.

За изпълнението на втората стратегическа цел – намаляване на безработицата под нивото на средната за страната и повишаването на жизнения стандарт на населението на Пазарджишка област се определят следните приоритети и мерки:

Развитие на човешките ресурси и създаване на нови работни места, снижаване равнището на безработицата и повишаване жизнения стандарт на населението

Мерки:

- Подобряване нивото на начално и средно образование в Област Пазарджик и проучване на възможностите за създаване на филиали на висши учебни заведения на територията на област Пазарджик;
- Развитие на системата за социална защита;
- Развитие на образователната система и системата за подготовка и преквалификация на кадри;
- Разработване на специална програма за заетостта на най-чувствителните слоеве от населението – млади хора, хора с увреждания и малцинствени групи;
- Развитие на предприемачески дух, чрез развитие на капацитета за професионална реализация;
- Развиване на капацитета за адаптиране на работната сила към нуждите на пазара на труда.

За изпълнението на третата стратегическа цел – Опазване на природните дадености на Пазарджишка област чрез опазването на околната среда и нейното възстановяване се определят следните приоритети и мерки:

Опазване на околната среда, оползотворяване на природните отпадъци, развитие на екологични производства

Мерки:

- Създаване на единна областна структура за оценка на ситуацията, подготовка и реализация на проекти свързани с опазване на околната среда и проекти свързани с развитие на екопроизводства;
- Идентифициране на големите битови и промишлени замърсители;
- Провеждане на система от мерки за ограничаване на замърсяването и намаляване на ефекта върху вече замърсените територии.

Общински план за развитие на Община Панагюрище

Стратегически цели

- Устойчив икономически растеж и конкурентноспособна местна икономика.
- Модернизация на техническата инфраструктура и балансирано териториално развитие;
- По-висок стандарт на живота и развитие на човешките ресурси;
- Опазване на околната среда.

Специфични цели и мерки

Устойчив икономически растеж и конкурентно-способна местна икономика:

- Повишаване конкурентноспособността на местните фирми, чрез изграждане на съвременни предприятия, внедряване на нова техника и технологии, вкл. високотехнологични производства, внедряване на нови продукти и системи за качество;
- Развитие на нови перспективни местни отрасли, чрез развитие на туризма, развитие на модерно селско, горско стопанство и дървопреработване;
- Стимулиране на предприемачеството, чрез подобряване на информираността, повишаване на предприемаческите умения, повишаване ролята на местни структури, подкрепящи бизнеса;
- Привличане на външни инвестиции чрез активно презентирание потенциала на общината, участие в национални и международни инициативи.

Модернизация на техническата инфраструктура и балансирано териториално развитие:

- Доизграждане на техническата инфраструктура чрез нови обекти и съоръжения на пътната инфраструктура, нови обекти и съоръжения на водостопанската система, нови обекти и съоръжения на енергийната инфраструктура, нови обекти и съоръжения на съобщителната инфраструктура;
- Подобряване състоянието на съществуващата техническа инфраструктура чрез реконструкция и ремонт на пътна и улична мрежи, реконструкция и ремонт на обекти на водостопанската система, реконструкция и ремонт на обекти на енергийната инфраструктура, реконструкция и ремонт на обекти на съобщителната инфраструктура;

- Усъвършенстване на териториално-селищното устройство, чрез актуализация на устройствени планове, подобряване на контрола и административните процедури, модернизация на жилищния фонд;

По-висок стандарт на живота и развитие на човешките ресурси:

- Усъвършенстване на социалната инфраструктура, чрез изграждане на нови обекти, модернизация на съществуващата инфраструктура и нейната МТБ;
- Оптимизиране на системите и структурите в социалната сфера, чрез актуализиране на образователната мрежа, доразвитие на здравното обслужване и социалните услуги, създаване на нови и укрепване на съществуващите НПО;
- Развитие на човешките ресурси, чрез повишаване квалификацията на кадрите, включване и реализиране на програми за повишаване на заетостта и намаляване на безработицата, инвестиране в младите хора и стимулиране на активното им участие в социално-икономическия живот на общината.

Опазване на околната среда:

- Подобряване състоянието на компонентите на околната среда, чрез въвеждане на системи за превенция, контрол и последващи действия за опазване на околната среда, усъвършенстване на местните нормативни документи и развитие на административния потенциал, съхраняване на биоразнообразието и защитените територии;
- Модернизация на системата за управление на отпадъците чрез внедряване на нова техника и технологии при събиране, обработка и третиране на отпадъците, изграждане на нови обекти за събиране и третиране на отпадъците;
- Повишаване ролята на гражданското общество за опазване на околната среда, чрез информационни кампании, чрез екологично възпитание на подрастващото поколение, участие на НПО сектора в процесите по опазване на околната среда.

15. Анализ на общественото мнение

Основен принцип за ИПГВР е публичността и широкото общественото участие. За успешното му изготвяне и реализиране е необходимо да бъдат диференцирани проблемите на населеното място, а адекватно навлизане в тяхната конкретика може да се осъществи единствено чрез задълбочен анализ на общественото мнение.

За изготвянето на целевия и проблемен анализ на настоящата ситуация и за определянето на визия и зони за въздействие на ИПГВР, екипът проведе множество

срещи с представителите на местната администрация, бизнеса, браншови и неправителствени организации. Беше осъществено и анкетно проучване сред жителите на град Панагюрище. Част от заключенията за състоянието на параметрите на градската структура бяха направени на базата на експертни оценки. Синтезираната информация, получена чрез тези методи, беше от изключително значение за конкретни пунктове на анализа.

Анкетна карта

Уважаеми панагюрци,

Обръщаме се към Вас, в качеството Ви на граждани, да изразите личното си мнение, идеи, предложения по интересуващите ни въпроси. Вашите откровени отговори ще помогнат да се очертаят основните предимства и проблеми на град Панагюрище.

Изследването е анонимно.

Благодарим Ви за отзивчивостта!

1. Колко години живеете в Панагюрище?

До 1 година	1
От 1 до 5 години	2
От 6 до 10 години	3
От 11 до 21 години	4
Над 21 години	5

2. Защо живеете в Панагюрище? (до 3 отговора)

Защото тук ми харесва	1
Защото съм роден(а) тук.....	2
Защото тук съм намерил(а) работа	3
Защото е свързан с историята	4
Защото нямам избор	5
Тук се омъжих / ожених	6
Друго, а именно:	7

3. Моля, посочете кои според Вас са предимствата на града? (до три отговора)

Богато културно-историческо наследство.....	1
Благоприятното географско разположение	2
Наличие на едни от най-големите в страната меднорудни запаси.....	3
Природни дадености - разнообразен релеф, климат; горски и водни ресурси, вкл. минерални води; дивечово богатство.....	4
Природни условия, подходящи за развитието на различни видове туризъм.....	5
Добри условия за балнеолечение	6
Друго, а именно.....	7

4. Моля, посочете кои според Вас са основните проблеми на града? (до три отговора)

Режим на водата	1
Липса на градски транспорт	2
Екологични проблеми, следствие замърсявания от рудодобива и флотацията	3
Недостатъчно използване на наличните природни и териториални ресурси	4
Слабо и неатрактивно представяне на културно-историческото наследство	5
Амортизиран сграден фонд с ниска енергийна ефективност	6

Амортизирана пътна и улична мрежа	7
Амортизирана водопреносна мрежа	8
Недоизграденост на канализационните мрежи	9
Липса на пречиствателни станции за питейни и отпадни води	10
Липса на съвременен градоустройствен план.....	11
Друго, а именно.....	12
5. Посочете факторите, които според Вас благоприятстват развитието на туризма в града? (до 3 отговора)	
Благоприятно географско положение и мек климат.....	1
Природата е съхранена; красива и чиста околна среда.....	2
Наличие на културни и исторически паметници и забележителности; богато и международно- признато културно- историческо наследство и съхранени традиции	3
Занаяти, които могат да се превърнат в туристически атракции- винарство, пчеларство, рибарство, фолклорни традиции.....	4
Възможности за различни видове туризъм.....	5
Друго,а именно.....	6
6. Посочете факторите, които според Вас оказват негативно влияние върху състоянието на туризма в града? (до 3 отговора)	
Амортизирана пътна мрежа.....	1
Недостатъчна реклама на общината на природните и културно-историческите забележителности, и на предлаганите възможности за отдих и туризъм.....	2
Неразработена стратегия за развитието на туризма....	3
Недостатъчно информационно осигуряване – липса на табели и карти.....	4
Липса на достатъчно допълнителни туристически услуги.....	5
Друго, а именно	6
7. Какво е Вашето мнение за състоянието на околната среда в града?	
Има богата флора и фауна	1
Наличие на защитени територии.....	2
Достатъчно зелени площи	3
Замърсени терени от миннодобивната промишленост	4
Неефективна система за сметосъбиране и сметоизвозване	5
Липса на пречиствателна станция за отпадъчните води	6
Неподдържане на голяма част от зелените площи.....	7
Ниска екологична култура на населението	8
Друго, а именно	9
8. Какви според Вас са основните предимства на квартала (района), в който живеете?	
Сграден фонд с добра енергийна ефективност	1
Достатъчно зелени площи.....	2
Добре поддържани сгради.....	3
Добре поддържани зелени площи	4
Добра пътна мрежа.....	5
Близост до културни паметници	6
По-добро сметосъбиране.....	7
По-добро състояние на улично осветление	8
Друго, а именно.....	9
9. Какви според Вас са основните проблеми на квартала (района), в който живеете?	
Режим на водата	1

- Недостатъчно зелени площи..... 2
 Неподдържани зелени площи 3
 Отдалеченост от социална инфраструктура..... 4
 Екологични проблеми, следствие замърсявания от рудодобива и флотацията 5
 Амортизиран сграден фонд с ниска енергийна ефективност 6
 Амортизирана пътна и улична мрежа 7
 Амортизирана водопреносна мрежа 8
 Недоизграденост на канализационната мрежа 9
 Лошо състояние на уличното осветление 10
 Друго, а именно..... 11
10. Ако имахте възможност в кой район (квартал) на града бихте се преместили?
 Бих се преместил(а) в 1
 Не бих се преместил(а) 2
11. Защо бихте се преместили в посочения от Вас район (квартал)?
 Сграден фонд с добра енергийна ефективност 1
 Достатъчно зелени площи..... 2
 Добре поддържани сгради..... 3
 Добре поддържани зелени площи 4
 По-добра пътна мрежа..... 5
 Близост до социална инфраструктура..... 6
 По-добро сметосъбиране..... 7
 По-добро състояние на улично осветление 8
 Друго, а именно..... 9
12. Бихте ли се преместили в друг град?
 Да 1
 Не 2
13. Образовние и възраст?

Образован ие Възраст	начално	основно	средно	висше
18 – 23 г.	1	2	3	4
24 - 29 г.	1	2	3	4
30 – 35 г.	1	2	3	4
36 – 40 г.	1	2	3	4
41 - 45 г.	1	2	3	4
46 - 50 г.	1	2	3	4
51 – 55 г.	1	2	3	4
56 - 60 г.	1	2	3	4
61 – 65 г.	1	2	3	4
66 – 70 г.	1	2	3	4
над 71 г.	1	2	3	4

Резултати от анкетно проучване:

3. Моля, посочете кои според Вас са предимствата на града? (до три отговора)

Богато културно-историческо наследство.....	1
Благоприятното географско разположение	2
Наличие на едни от най-големите в страната меднорудни запаси.....	3
Природни дадености - разнообразен релеф, климат; горски и водни ресурси, вкл. минерални води; дивечово богатство.....	4
Природни условия, подходящи за развитието на различни видове туризъм.....	5
Добри условия за балнеолечение	6
Друго, а именно.....	7

Предимствата на града

Отговор в %	Квартали						Общо
	Дринча	Драгулин	Петковден	Мареш	Център	Други	
Богато културно-историческо наследство	76,92	78,85	80,39	76	78,45	70,91	74,53
Благоприятното географско разположение	38,46	40,38	29,41	40	55,17	47,09	43,93
Наличие на едни от най-големите в страната меднорудни запаси	26,92	30,77	19,61	41	34,48	44,19	37,61
Природни дадености - разнообразен релеф, климат; горски и водни ресурси, вкл. минерални води; дивечово богатство	11,54	19,23	9,8	29	26,72	27,91	23,25
Природни условия, подходящи за развитието на различни видове туризъм	11,54	17,31	19,61	23	22	15,7	17,78
Добри условия за балнеолечение	5,77	3,85	5,88	5	6,03	1,74	3,59
Друго	-	3,85	5,88	-	4,31	2,32	2,56

При анализа на данните от анкетите става ясно, че като основни предимства на град Панагюрище жителите посочват културно-историческото му наследство, благоприятното

географско положение и свързаните с това природни условия, подходящи за развиването на множество икономически и рекреационни дейности, както и наличието на едни от най-големите в страната меднорудни запаси.

4. Моля, посочете кои според Вас са основните проблеми на града? (до три отговора)

Режим на водата	1
Липса на градски транспорт	2
Екологични проблеми, следствие замърсявания от рудодобива и флотацията	3
Недостатъчно използване на наличните природни и териториални ресурси	4
Слабо и неатрактивно представяне на културно-историческото наследство	5
Амортизиран сграден фонд с ниска енергийна ефективност	6
Амортизирана пътна и улична мрежа	7
Амортизирана водопреносна мрежа	8
Недоизграденост на канализационните мрежи	9
Липса на пречиствателни станции за питейни и отпадни води	10
Липса на съвременен градоустройствен план.....	11
Друго, а именно.....	12

Основните проблеми на града

Отговор в %	Квартали						Общо
	Дринча	Драгулин	Петковден	Мареш	Център	Други	
Режим на водата	75	69,23	82,65	79	80,17	80,28	79,66
Липса на градски транспорт	28,85	9,62	17,65	20	15,52	16,86	17,78
Екологични проблеми, следствие замърсявания от рудодобива и флотацията	15,32	42,31	37,25	42	37,07	36,63	35,56
Недостатъчно използване на наличните природни и териториални ресурси	9,62	9,62	11,76	14	19,83	15,11	13,85

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

Слабо и неатрактивно представяне на културно-историческото наследство	5,77	5,77	19,61	21	23,28	19,77	17,61
Амортизиран сграден фонд с ниска енергийна ефективност ,	7,69	11,54	5,88	9	12,07	8,14	8,89
Амортизирана пътна и улична мрежа	25	34,62	19,61	34	27,59	35,46	31,45
Амортизирана водопреносна мрежа	36,54	40,38	33,33	31	31,9	31,98	33,85
Недоизграденост на канализационните мрежи	-	3,85	5,88	5	1,72	4,07	3,42
Липса на пречиствателни станции за питейни и отпадни води	9,62	11,54	7,84	12	12,07	15,12	12,48
Липса на съвременен градоустройствен план	3,85	7,69	-	3	3,45	5,23	3,93
Друго	1,92	1,92	-	3	-	2,32	1,88

Сред анкетираните най-голям процент са изтъкнали като сериозен проблем в града режима на водата и състоянието на водопреносната мрежа. Не малка част от жителите на града отчитат екологичните заплахи от рудодобивната промишленост. Амортизираната пътна и улична мрежа също се явява като проблем според гражданите на Панагюрище. Според хората участвали в анкетата слабото и неатрактивно представяне на културно-историческото наследство също е един от елементите, които възпрепятства успешното развитие на града.

8. Какви според Вас са основните предимства на квартала (района), в който живеете?
- Сграден фонд с добра енергийна ефективност1
- Достатъчно зелени площи.....2
- Добре поддържани сгради.....3
- Добре поддържани зелени площи 4
- Добра пътна мрежа..... 5
- Близост до културни паметници6

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

По-добро сметосъбиране.....	7
По-добро състояние на улично осветление	8
Друго, а именно.....	9
Основните предимства на квартала (района)	

Отговор в %	Квартали						Общо
	Дринча	Драгулин	Петковден	Мареш	Център	Други	
Сграден фонд с добра енергийна ефективност	5,77	9,62	3,92	10	13,79	5,23	7,86
Достатъчно зелени площи	19,23	11,54	19,61	8	11,21	10,47	12,14
Добре поддържани сгради	7,69	17,31	15,69	20	17,24	14,53	15,9
Добре поддържани зелени площи	7,69	3,85	3,92	2	7,76	7,56	5,98
Добра пътна мрежа	7,69	17,31	13,72	12	13,79	16,86	14,7
Близост до културни паметници	26,92	28,85	21,57	24	28,45	9,88	20,51
По-добро сметосъбиране	7,69	11,54	9,8	16	9,48	13,95	12,31
По-добро състояние на улично осветление	15,38	19,23	11,76	19	29,31	22,09	21,54
Друго	7,69	9,62	9,8	7	9,48	17,44	10,6

Почти всички анкетирани смятат за плюс близостта на кварталите им до културно-исторически паметници. Част от тях оценяват наличието на зелени площи в средата, в която живеят, но не намират състоянието им за задоволително. Изключение прави Централната градска част, където хората определят елементите на зелената система като достатъчни и добре поддържани .

Гражданите на Панагюрище, участвали в анкетата смятат, че състояние на уличното осветление е добро. Отбелязани са и добре поддържаният сграден фонд, като изключение тук прави кв. Дринча. В кварталите Мареш и Центъра и Драгулин определят до голяма степен сградния си фонд като енерго ефективен в сравнение с останалите.

9. Какви според Вас са основните проблеми на квартала (района), в който живеете?

Режим на водата	1
Недостатъчно зелени площи.....	2
Неподдържани зелени площи	3

Отдалеченост от културни паметници	4
Екологични проблеми, следствие замърсявания от рудодобива и флотацията	5
Амортизиран сграден фонд с ниска енергийна ефективност	6
Амортизирана пътна и улична мрежа	7
Амортизирана водопреносна мрежа	8
Недоизграденост на канализационната мрежа	9
Лошо състояние на уличното осветление	10
Друго, а именно.....	11

Основните проблеми на квартала

Отговор в %	Квартали						Общо
	Дринча	Драгулин	Петковден	Мареш	Център	Други	
Режим на водата	55,77	67,31	68,63	73	68,1	64,53	66,67
Недостатъчно зелени площи	21,15	11,54	17,65	28	19,83	25,58	32,31
Неподдържани зелени площи	3,85	3,85	11,76	13	10,34	22,67	13,25
Отдалеченост от културни паметници	1,92	9,62	9,8	7	0,86	8,72	5,81
Екологични проблеми, следствие замърсявания от рудодобива и флотацията	3,85	11,54	9,8	14	7,76	9,88	9,4
Амортизиран сграден фонд с ниска енергийна ефективност	5,77	5,77	5,88	25	8,62	7,56	6,67
Амортизирана пътна и улична мрежа	13,46	36,54	15,69	23	24,14	27,32	24,62
Амортизирана водопреносна мрежа	21,15	38,46	37,25	26	34,48	23,84	28,55
Недоизграденост на канализационните мрежи	3,85	3,85	9,8	2	9,48	9,07	5,3
Лошо състояние на уличното осветление	7,69	7,69	7,84	4	8,62	9,3	7,06
Друго	3,85	3,85	1,96	2	3,45	3,79	3,25

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

От резултатите от анкетата става ясно, че преобладаващите проблеми са сходни във всички части на града. Режимът на водата, както и амортизираните елементи на техническата инфраструктура са посочени като основен минус на жилищния сектор. Недостатъчното количество на зелените площи и лошата им поддръжка също са сред проблемите изтъкнати от анкетиранияте.

10. Ако имате възможност в кой район (квартал) на града бихте се преместили?

Бих се преместил(а) в15.04 %

Не бих се преместил(а)77.44 %

11. Защо бихте се преместили в посочения от Вас район (квартал)?

Сграден фонд с добра енергийна ефективност1

Достатъчно зелени площи.....2

Добре поддържани сгради.....3

Добре поддържани зелени площи 4

По-добра пътна мрежа..... 5

Близост до културни паметници6

По-добро сметосъбиране.....7

По-добро състояние на улично осветление8

Друго, а именно.....9

Причини за преместване в друг район

Отговор в %	Квартали						Общо
	Дринча	Драгулин	Петковден	Мареш	Център	Други	
Сграден фонд с добра енергийна ефективност	5,77	5,77	1,96	4	6,03	3,49	4,1
Достатъчно зелени площи	3,25	3,85	5,88	4	5,17	5,23	4,96
Добре поддържани сгради	1,92	13,46	3,92	4	4,31	3,49	4,62
Добре поддържани зелени площи	1,92	5,77	1,96	6	1,72	5,23	3,93
По-добра пътна мрежа	3,85	9,62	1,96	6	4,31	6,4	5,81
Близост до културни паметници	15,38	15,38	21,57	3	6,03	8,72	9,40
По-добро сметосъбиране	7,69	3,85	-	4	1,72	0,58	2,39
По-добро състояние на улично осветление	9,62	5,77	7,84	3	5,17	2,31	4,79
Друго	11,54	1,92	9,80	2	3,45	8,14	5,64

Повечето от хората не биха се преместили в друг квартал, защото проблемите са почти едни и същи навсякъде, а тези, които отговарят положително на този въпрос посочват, че биха се преместили предимно в центъра на града. Причините за това главно те виждат в близостта до историческото ядро на града, където са съсредоточени и в по-голяма степен социални и обслужващи функции, по-добрата пътна мрежа и наличието на достатъчно зелени площи.

12. Бихте ли се преместили в друг град?

Да - 31.62 %

Не - 30.43 %

Близо 38 % от анкетираните не са отговорили на този въпрос. На база на получените отговори на този въпрос от анкетата може да се направи извод, сред жителите на град Панагюрище има известна неудовлетвореност по отношение на местожителството им.

7. Какво е Вашето мнение за състоянието на околната среда в града?

Има богата флора и фауна	1
Наличие на защитени територии.....	2
Достатъчно зелени площи	3
Замърсени терени от миннодобивната промишленост	4
Неефективна система за сметосъбиране и сметоизвозване	5
Липса на пречиствателна станция за отпадъчните води	6
Неподдържане на голяма част от зелените площи.....	7
Ниска екологична култура на населението	8
Друго, а именно	9

Състоянието на околната среда в града

Отговор в %	Квартали						Общо
	Дринча	Драгулин	Петковден	Мареш	Център	Други	
Има богата флора и фауна	9,62	17,31	9,8	13	15,52	15,11	14,02
Наличие на защитени територии	2,85	3,85	3,92	10	6,9	8,14	7,18
Достатъчно зелени площи	17,31	13,96	7,84	8	12,07	13,37	12,65
Замърсени терени от миннодобивната промишленост	13,36	34,62	43,14	31	26,72	30,23	29,91
Неефективна система за сметосъбиране и сметоизвозване	17,31	25	25,49 - IV	39	31,91	31,98	30,45

Липса на пречиствателна станция за отпадъчните води	25	25	31,37	38	37,07	32,56	33,5
Неподдържане на голяма част от зелените площи	25	17,31	17,65	14	23,28	19,19	18,63
Ниска екологична култура на населението	36,54	44,23	37,25	35	43,1	47,09	40,68
Друго	3,85	1,92	-	-	-	-	1,02

Сред анкетираните най-голям е процентът на хората, които са на мнение, че ниската екологична култура на населението е основен проблем в това отношение. Липсата на пречиствателни съоръжение за отпадъчните води, неефективната система за сметосъбиране и сметоизвозване и замърсчванията, следствие от миннодобивната промишленост също са посочени като фактори, определящи състояние на околната среда.

5. Посочете факторите, които според Вас благоприятстват развитието на туризма в града? (до 3 отговора)

Благоприятно географско положение и мек климат.....	1
Природата е съхранена, красива и чиста околна среда.....	2
Наличие на културни и исторически паметници и забележителности, богато и международно-признато културно-историческо наследство и съхранени традиции.....	3
Занаяти, които могат да се превърнат в туристически атракции- винарство, пчеларство, рибарство, фолклорни традиции.....	4
Възможности за различни видове туризъм.....	5
Друго, а именно.....	6

Фактори, които благоприятстват развитието на туризма в града

Отговор в %	Квартали						Общо
	Дринча	Драгулин	Петковден	Мареш	Център	Други	
Благоприятно географско положение и мек климат	55,77	51,92	49,02	51	58,62	47,09	51,45
Природата е съхранена; красива и чиста околна среда	7,69	9,62	11,76	12	15,52	12,21	11,96

Наличие на културни и исторически паметници и забележителност; богато и международно-признато културно-историческо наследство и съхранени традиции	44,23	69,23 -	62,74	80	75,86	85,46	75,73
Занаяти, които могат да се превърнат в туристически атракции-винарство, пчеларство, рибарство, фолклорни традиции	11,54	21,15	23,53	22	18,96	22,09	19,32
Възможности за различни видове туризъм	23,08	32,69	35,29	30	35,34	34,3	32,82
Друго	1,92	1,92	1,96	2	12,07	1,16	1,71

Като основен фактор за развитието на туризма в град Панагюрище мнозинството са посочили наличието на културно-исторически паметници и съхранените традиции. Благоприятното местоположение, както и възможностите за различни видове туризъм също са изтъкнати като плюсове в това отношение.

6. Посочете факторите, които според Вас оказват негативно влияние върху състоянието на туризма в града? (до 3 отговора)

- Амортизирана пътна мрежа.....1
 Недостатъчна реклама на общината на природните и културно-историческите забележителности, и на предлаганите възможности за отдих и туризъм.....2
 Неразработена стратегия за развитието на туризма.... 3
 Недостатъчно информационно осигуряване – липса на табели и карти..... 4
 Липса на достатъчно допълнителни туристически услуги.....5
 Друго, а именно6

Фактори, които оказват негативно влияние върху състоянието на туризма в града

Отговор в %	Квартали						Общо
	Дринча	Драгулин	Петковден	Мареш	Център	Други	
Амортизирана пътна мрежа	57,69	51,92	50,1	59	50,86	54,65	54,19

Недостатъчна реклама на общината на природните и културно-историческите забележителности, и на предлаганите възможности за отдих и туризъм	26,92	32,69	45,1	44	51,72	51,16	44,27
Неразработена стратегия за развитието на туризма	28,85	42,31	49,02	41	54,31	54,65	47,18
Недостатъчно информационно осигуряване – липса на табели и карти	11,54	21,15	21,57	18	15,52	19,77	17,95
Липса на достатъчно допълнителни туристически услуги	19,23	19,23	33,33	40	30,17	34,3	32,65
Друго	3,85	1,92	3,92	1	2,59	3,49	3,08

Лошото състояние на елементите на техническата инфраструктура е изтъкнат като основен проблем за развитието на туризма на територията на град Панагюрище. Липсата на стратегия за реализирането на този вид услуга, недостатъчната реклама, както и слабото разнообразие на допълнителните туристически атракции също са считани за недостатъци.

Във връзка с добиването на по-широка представа за общественото мнение в град Панагюрище бяха проведени редица срещи с представителите на бизнеса, на които бяха дискутирани силните и слабите страни на града, както и възможностите му за развитие. Целта на тези срещи бе да се открият конкретни направления на обществените нагласи в този сектор.

По-голямата част от представителите на бизнеса са на мнение, че като цяло градът се променя към по-добро, но със сравнително бавни темпове.

Геостратегическото местоположението на града, както и богатите му природни ресурси (полезни изкопаеми, минерални води и др.), благоприятен климат, както и богатото му историческо наследство бяха изтъкнати като безспорни основни силни страни на Панагюрище.

Другите изтъкнатите плюсове на града бяха категоризират основно по отношение на икономическото му състояние. По-голямата част от присъстващите смятат, че количеството на работещите предприятия е голямо и е една от основните силни страни на населеното място. В тази връзка бяха отчетени и традициите в

промишлеността, както и предприемчивостта - като основна характерна черта на местната общност.

По отношение на отрицателните страни на града представителите на бизнеса определят лошото състояние на техническата инфраструктура (водопровод, канализация, транспортно-комуникационна мрежа) като най-фундаментален проблем. Сред основните отрицателните страни на Панагюрище ключово място заемат и ниското качество на образованието, здравеопазването, както и липсата на перспектива за развитие на младите квалифицирани кадри. Голяма част от присъстващите определиха и липсата на Общ устройствен план като ограничител на икономическото развитие на града.

На проведените срещи с представителите на бизнеса от изключително значение за екипа бяха предложенията на местната общност по отношение на бъдещите стратегически мерките, които да бъдат заложени за развитието на града и насърчаването на нови инвестиции. Голяма част от присъстващите отчитат потенциала на град Панагюрище за развитие на туризма и смятат за необходимо подпомагането му. Бяха коментирани и предложения за бъдещи публично-частни партньорства, както и необходимостта от сътрудничество между представителите на отделните предприятия. За бъдещото развитие на града присъстващите определиха като важна необходимост повишаване на качеството на административните услуги.

Като цяло може да бъде направен извода, че град Панагюрище се характеризира със заинтересовани, информирани и социално-активни бизнес среди. На проведените срещи с представителите на бизнеса присъствието на заинтересованите страни беше изключително високо, изказаните мнение, становища, оценки и предложения от тяхна страна ясно очертаха както конкретни и наболяли проблеми, така и възможности и идеи за бъдещо развитие. Анализът на така получената информация, спомогна съществено за голяма част от дейностите по изготвяне на ИПГВР на град Панагюрище.

16.Общ анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ) на град Панагюрище

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none">• Благоприятно географско местоположение, спрямо национални транспортно-комуникационни артерии• Подходящи климатични условия за развитието на редица характерни за местното стопанство отрасли• Съчетание на природни дадености и ресурси• Богато културно-историческо наследство• Висока икономическа активност и степен на заетост• Традиции в оптичното производство, леката промишленост, машиностроене и минната промишленост• Висока квалификация и предприемчивост на човешкия ресурс, зает в структуроопределщите отрасли• Наличие на иновативни производства, използващи съвременно оборудване и технологии• Добра обезпеченост на територията по отношение на техническата инфраструктура• Обезпеченост на градската територията от гледна точка на зелени площи• Богатство на водни ресурси, в това число и минерални извори• Компактна индустриална зона с добра транспортна осигуреност и наличие на свободни терени	<ul style="list-style-type: none">• Амортизирана водопреносна и канализационна мрежа• Лошо състояние на питейната вода• Липса на пречиствателни съоръжения за питейни води• Лошо състояние на транспортната инфраструктура• Изолираност от комуникационна гледна точка на кв. Драгулин• Недостатъчно добре поддържана зелена система• Липса на система на МОПТ в рамките на града• Проблеми в структурата и състоянието на електропреносната мрежа• Амортизиран сграден фонд• Недостатъчно застъпени мерки за енергийна ефективност в жилищния сграден фонд• Обществените и обслужващи сгради не осигуряват необходимата степен на достъпност• Проблеми с паркирането• Ниско ниво на социалната инфраструктура• Неефективни политики и стратегии за популяризирането на културно-историческото наследство• Лоша обезпеченост на територията с устройствени планове• Демографски проблеми• Недостатъчно използване на наличните природни дадености и ресурси• Влошени параметри на

Този документ е създаден в рамките на договор BG161P0001/1.4-07/2010/011 "Подкрепа за интегрирани планове за градско възстановяване и развитие-град Панагюрище", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Община Панагюрище и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган

	<p>компонентите на околната среда</p> <ul style="list-style-type: none">• Неразвит потенциал на туристическите услуги• Липса на алтернатива на използваните енергийни източници• Не достатъчно добре развити политики за привличане на външни инвестиции• Липса на разнообразие във възможностите и незадоволително състояние на елементите на системата за спорт и рекреация• Липса на достатъчно количество вода във водоемите за реализиране на противопожарен резерв
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none">• Подобряване на състоянието и доизграждане на елементите на водопреносната и канализационната мрежа• Реконструкция, рехабилитация и доизграждане на елементите на транспортната инфраструктура• Използване на потенциала на културното наследство и развитие на културен и познавателен туризъм• Включването на културното наследство в локални, национални и трансгранични културни пътища и маршрути• Използване на природните дадености и ресурси за развитие на различни форми на туризъм• Подобряването на цялостното състояние на сградния фонд• Подобряване на енергийната ефективност в жилищния сграден фонд	<ul style="list-style-type: none">• Влошаване на екологичните фактори• Задълбочаване на демографските проблеми• Тенденция за понижаването на качеството на живот в следствие лошата поддръжка на жилищния фонд• Трайни вреди върху историческото наследство• Опасност, вследствие невъзможността за овладяване на потенциален голям пожар• Отблъскване на инвестиционния интерес, поради неясната градоустройствена ситуация• Нарушаване на архитектурно-естетическия облик на градската среда, поради липса на актуални устройствени планове

- Газификация на града
- Използване на алтернативни енергийни източници
- Подобряване на достъпността на обществените и обслужващите сгради
- Повишаване на степента на поддръжка, а оттам и качеството на зелената система на града
- Повишаване на разнообразието и качеството на административните услуги
- Използване на ПЧП, като инструмент за облагородяване на градската среда и качеството на предоставяните обществени услуги
- Изграждане на система на МОПТ
- Изграждане на велоалеи
- Решаване на проблемите с паркирането
- Подобряване на качеството на параметрите на околната среда
- Привличане на външни инвестиции в икономиката и достъп до нови пазари